günümüzde anti-sovyetizm anti-komünizm

g. girginov - v. mshvenieradze

anti-sovyetizmin evrimi ve günümüzdeki özellikleri
anti-sovyet cephe
çağdaş anti-komünizmin bazı özellikleri
anti-komünizm ve ideolojisizleştirme
modernleşme kuramı
milliyetçilik karşısında uluslararası birlik

bilim yayınları

BİLİM YAYINLARI 41

Bilim Yayıncılık Limited Ortaklığı
Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş - İstanbul

GÜNÜMÜZDE
ANTİ-SOVYETİZM, ANTİ-KOMÜNİZM

GIRGIN GIRGINOV — VLADIMIR MSHVENIERADZE

Çeviren:
K. Nural

Yazar Girgin Girginov'un «*The Strugge against Anti-Sovietism-a Task of First-rate Importance*» adıyla 1977 yılında *Sofya Press* ve yazar Vladimir Mshvenieradze'nin «*Anti-Communism Today*» adıyla 1974 yılında *Progress Publishers* tarafından basılan eserleri, *Bilim Yayınları* tarafından çevirileri yaptırılarak «Günümüzde Anti-Sovyetizm Anti-Komünizm» adı ile Ekim 1978 tarihinde İstanbul'da Özdem Kardeşler Matbaasında dizdirilip, bastırılmıştır.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM BİR

ANTİ-SOVYETİZME KARŞI MÜCADELE: TEMEL BİR GÖREV

GİRGİN GİRGİNOV

Anti-Sovyetizmin Evrimi ve Günümüzdeki Özellikleri 7
Anti-Sovyetizm Gerici Burjuva Milliyetçiliğinin Bir Biçimidir 20
Anti-Sovyet Cephe 26
Anti-Sovyetizmin Taktik ve Yöntemlerindeki Değişiklikler 33

BÖLÜM İKİ

GÜNÜMÜZDE ANTİ-KOMÜNİZM

VLADIMIR MSHVENIERADZE

I
ÇAĞDAŞ ANTİ-KOMÜNİZMİ BELİRLEYİCİ BAZI ÖZELLİKLER

Anti-Sovyetizm: Anti-Leninizmin ve Revizyonizmin Özü 42
Uluslararası Politika Alanında Durum 51
Anti-Komünizm: «Baştan Sona Tepki» 56
Tarihin Yargısı Önünde 63

II
ANTİ-KOMÜNİZM VE 'İDEOLOJİSİZLEŞTİRME'

Temel Amaçlar 68
İdeoloji mi, Bilgi Sisyolojisi mi? 70
İdeolog ve İdeoloji 73
'İdeolojisizleştirme'nin Tırmanışı 75
Ütopya İdeolojisi mi, İdeolojik Ütopya mı? 81
'İdeolojinin Sonu'nun Gerçek Anlamı 83
'İdeolojisizleştirme' ve Yakınlaşma 88

III
MODERNLEŞME KURAMI

Sınıf Çelişkilerinin Bağdaştırılması Efsanesi 95
İşçi Sınıfının Önderlik Rolü ve Bu Sınıfa Karşı Çıkan Zavallı Eleştirmenler 108
Milliyetçilik Karşısında Uluslararası Birlik 115
Modernleşme ve Üçüncü Dünya 125

BÖLÜM BİR

ANTİ-SOVYETİZME KARŞI MÜCADELE: TEMEL BİR GÖREV

GİRGİN GİRGİNOV

ANTİ-SOVYETİZMİN EVRİMİ VE GÜNÜMÜZDEKİ ÖZELLİKLERİ

Anti-Sovyetizmin niteliği, dünya çapındaki sınıfsal güç dengesindeki değişimlere ve uluslararası sınıf mücadelesinin somut durumuna bağlı olarak değişir. Anti-Sovyetizmin evrimini kabaca üç ana evreye ayırmak mümkündür. İlk evre, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin zaferi ve Sovyet devletinin kuruluşundan İkinci Dünya Savaşı'na kadar olan dönemdir. İkinci evre, Sovyetler Birliği'nin büyük Vatan Savaşı yıllarını kapsar. Üçüncü evreyse, faşizme karşı kazanılan zafer ve sosyalist sistemin ortaya çıkışıyla başlar, günümüze dek uzanır.

Bu araştırma, gelişiminin üçüncü evresindeki anti-Sovyetizmin niteliği ve belli özellikleri üzerinde durmaktadır. Dönem olarak, farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde bir arada yaşama politi-

kasıyla uluslararası yumuşamanın giderek yerleştiği ve yandaş bulduğu son yılların incelenmesine ağırlık verilmektedir.

Ancak bu üç evrenin her birinde anti-Sovyetizmi tek ve türdeş bir olgu olarak düşünmek yanlıştır. Anti Sovyetizmin biçimleri ve somut içeriği her evrede çeşitlilik, bazı bakımlardan da önemli farklılıklar göstermektedir. Ayrıca, anti-Sovyetizmin evriminin belirli bir evresinde de farklı dönemler vardır. Örneğin, üçüncü dönem, soğuk savaş süresinin kaba, ilkel ve cahil anti-Sovyetizmini içerir. Buna karşılık burjuvazinin ve onun ileri gelenlerinin farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde bir arada yaşama ruhuna kendilerini uyarladıkları dönemde, anti-Sovyetizm daha ustalıklı ve gizli kapaklıdır. Son dönemse, uluslararası ilişkilerin yumuşaması yolundaki başarılı mücadelenin tüm izlerini taşır. Bunun da ötesinde, şu veya bu dönemdeki anti-Sovyetizmin kaba yada incelmiş biçiminin ağır basması onu türdeş yapmaz. Anti-Sovyetizmin belirgin özellikleri, Sovyetler Birliği'nin artan saygınlığından doğan bunalımları, tüm evre ve dönemlerde aynen sürüp gitmiştir. Değişen başlıca şey anti-Sovyetizmin yöntemleri, somut içeriğinin ve biçimlerinin ayrıntıları olmuştur.

Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra anti-komünizm burjuvazide en güçlü ifadesini saldırgan anti-Bolşevizm ve anti-Sovyetizmle bulmuştur. Sosyalizmin düşmanları sosyalizmin başarı kazandığı ilk ülkenin kapitalizme karşı nasıl bir tehlike oluşturduğunu hemen farketmişlerdir. O tarihte Lenin, işçi sınıfı devriminin Rusya'daki zaferinden sonra burjuvazinin Bolşevizmden nasıl korkuya kapıldığını yazmıştır. Burjuvazi çılgınlık derecesine varan bir kin ve nefretle Bolşevizmi kaba güce başvurarak yıkmak için elin-

den geleni yapmış, ama bu tutumu ancak kendi durumunu güçsüzleştirmiş ve olayların akışını hızlandırmıştır.

Ekim Devriminden sonra anti-Bolşevizm giderek saldırganlaşan emperyalizmin gerici tepkisi biçimini aldı. Bu saldırı, hem ideolojik alanda, hemde propaganda aracılığıyla dünyada ilk sosyalist ülkeye karşı yürütüldü. Uygulama alanında ise bir iç savaş yaratma, birçok burjuva devletinin silahlı müdahalesi, Sovyet halkına ve işçi sınıfı iktidarına karşı onu tecrit etme, engelleme ve boğma amacıyla emperyalizmin açtığı haçlı seferleri gibi eylemler biçiminde sürdürüldü.

Bu dönemde tarih sahnesine çıkan ideolojik anti-Bolşevizmin ve anti-Sovyetizmin amaçları şunlardı:

- İşçi sınıfı devrimini ve sosyalist sistemi, sistematik bir biçimde kötülemek, yalanlamak, sarsmak, kontrol altına almak ve mümkünse tümüyle engelleyerek ortadan kaldırmak.

- İşçi sınıfı devriminin ve sosyalist sistemin tüm dünyadaki emekçi halkların üzerindeki etkisini yok etmek.

- Silahlı müdahaleye fırsat yaratmak, böylece başarılı ama tam pekişmemiş olan sosyalizmin can damarını kesmek.

Bu politika, en şiddetli anti-Sovyet savaşçılardan biri olan Winston Churchill'in o dikkat çekici programında açıklanmıştır. «Bolşevizm ve Sovyet devleti gayri meşru çocuk ilan edilmeli ve beşiğinde boğulmalıdır.» Ancak bilindiği gibi bu çocuk beşiğinde boğulamamış, tersine büyümüş ve savaşlarda güçlenmiştir

Uluslararası burjuvazinin Sovyetler Birliği'ne karşı duyduğu kin ve nefret dünyanın her yerindeki milyonlarca emekçinin sevgi ve hayranlık duvarına çarpmış, «Sovyet Rusya'dan Ellerinizi Çekin!» sloganı altında destekleyici kitlesel eylemler gerçekleştirilmiştir.

Bununla birlikte, uluslararası anti-Sovyetizm duraksamamıştır. Bu kez Hitler'in faşizminden yalnızca ideolojik alanda değil, özellikle Sovyetler Birliği'nin silahlı istilası için büyük bir destek aramış ve bunu bulmuştur. Faşizm, hedefinin, Sovyet devletini ve sosyalist sistemi kaba güçle yıkmak, dünyada 'yeni bir düzen' kurmak olduğunu ilan etmiştir.

Faşizm yalnızca finans kapitalin en gerici, en şovenist, en emperyalist öğelerinin halk düşmanı terörcü bir diktatörlüğü, yalnız hayvanca bir şovenizm, yalnız siyasal haydutluğun bir hükümet sistemi ortaçağ barbarlığı ve alçaklığı ya da Sovyetler Birliği'ne karşı açılan haçlı seferinin bayrakçısı değil, aynı zamanda bu seferi uygulayan bir örgütlenmedir.

Hitler bu çok iyi planlanmış ve hazırlanmış olan seferi düzenlerken şöyle yazmıştır: «Bu devleti dünya yüzünden silmek istiyorum. Moskova ve Petersburg şehirlerinde göllerin oluşmasını istiyorum. Bu Slav ve Moğol ırkını, kendilerini insan sanan bu yarı-vahşi Asyalı, Yahudi ve Çingene kitlesinin topunu birden yoketmek istiyorum. Bir kez Bolşevik ordusunu ortadan kaldırdık mı-ki bunu birkaç hafta içinde yapacağız- Rusya'nın tüm besin ve maden kaynakları yalnızca Almanya'nın eline geçecektir. Tüm Rus ulusu öyle acımasız bir açlıkla karşı karşıya kalacaktır ki, veba salgınından daha korkunç olacaktır bu. Milyonlarca kişi ölecektir. Ama bu da planıma dahildir Ancak sağ kalacak olan binlerce, belki onbinlerce kişi sabanıyla

toprağını işleyecek ve bunu Alman efendileri için yapacaktır!»

«İşte vakit gelmiştir! Biz bir karar aldık ve bundan da geri dönmeyeceğiz. Rusya ezilecektir. Önce Petersburg, sonra Moskova teslim olacaktır. Cermen ruhu anlaşılmaz sırlarla doludur. O, güçsüzü kendine bağımlı kılar. Size Rusya'nın nasyonal sosyalizmle ilk çarpışmasında ufalanıp gideceğini söylemiştim. Beş hafta sonra zaferi kutluyor olacağız.»

Tarih herkesce bilinmektedir. Naziler, Sovyet halkı (20 milyon ölü) ve öteki ülkeler ve halklarına canavarca bir felaket getirdikten sonra yenilmişlerdir.

Sovyet halkının bu büyük Vatan Savaşı sırasında. anti-Sovyetizm canavarca biçimlere ve boyutlara ulaştı. Anti-Sovyetizmin tüm güçleri ve kaynakları, Hitler' in Sovyetler Birliği'ni ve halklarını yok etmek amacını güden çılgınca planlarının uygulanmasına ve gerçekleştirilmesine adandı. Faşist anti-Sovyet propaganda, mantıktan çok duygulara ve bilinçaltına yönelmişti; amaç, Sovyet topraklarıyla ilgili her şeye karşı hayvanca bir saldırganlık, vahşi ihtiraslar uyandırmak ve kitle isterisi yaratmaktı. Nazi propagandasının canavarca gücü ve araçları bu amaçla harekete geçirilmişti.

Savaş sırasında kışkırtılan bu açık seçik anti-Sovyetizm, hiç kuşkusuz, öteki ülkelerdeki Nazi örgütçülerine ve yandaşlarına karşı giderek artan bir kızgınlık ve direniş uyandırmıştı. Dünyada gittikçe büyüyen bu anti-faşist direniş, Sovyet halklarının haklı mücadelesini savunanların sürekli olarak artmasına yol açtı.

Anti-Nazi koalisyonun oluşturulması sonucu, anti Sovyetizme güçlü bir darbe indirildi. Bu koalisyona katılan ülkelerde anti-Sovyetizm gerilemek ve bir öl-

çüde sinmek zorunda kaldı. Savaş sırasında emperyalist ülkelerdeki resmi propaganda bile, Sovyetler Birliği'nin askeri zaferlerini, Sovyet sosyalist sisteminin gücünü ve yaşama yeteneğini doğrudan ya da dolaylı olarak kabul etmek durumunda kaldı. İkinci Dünya Savaşı'nın haklı bir mücadeleye, halkların kurtuluş savaşı haline dönüşmesini, SSCB'nin zaferini ve uluslararası saygınlığının artmasını sağlayan en önemli etkenlerden biri, istilacı faşist güçlere karşı Avrupa halklarının direnişi olmuştur.

Faşist Almanya'nın yenilgisi, anti-Sovyetizmin temelinden sarsılmasına ve tüm dünyadaki milyonlarca insanın gözünde aşağılanmasına yol açmıştır, Buna karşılık Sovyetler Birliği ve onun kahraman halkları, dünyadaki tüm toplumsal sınıflardan, ırklardan, uluslardan, halklardan kitlelerin sevgi ve saygısını kazanmıştır.

Ancak her şeye karşın, Nazizmin yenilgisi anti-Sovyetizmin sonu olmamıştır. Sovyetler Birliği, SBKP ve Sovyet halklarına karşı yürütülen mücadele üçüncü evresine girmiştir. Emperyalist gericilik daha savaş devam ederken ve bir sosyalist sistemle karşı karşıya gelmesi ihtimalini gözeterek Sovyet devletine, Partisine ve halklarına karşı mücadelesinde yeni taktikler geliştirmiştir. Eski dünyanın güçlerini anti-Sovyetizm bayrağı altında savaşmaya çağıran bu kez de Churchill'dir. Churchill, o çok tanınmış Fulton konuşmasında, galip gelenin rahatlaması ve kendisini toplamasına fırsat verilmemesi gereği üzerinde durmuştur. Böylece silahlar henüz susmuşken, sıcak savaştan boyutları, gücü ve yoğunluğu açısından hiç de aşağı kalmayan uzun bir soğuk savaş dönemine girilmiştir. Soğuk savaş yoluyla Sovyetler Birliği'ne savaşların en

kanlısıyla yapmayı başaramadıklarını, elde etmekti.

Soğuk savaş döneminin anti-Sovyetizmi, kaba, bayağı ve ilkel bir anti-komünizmin yol ve yöntemlerinin özelliklerini taşır. Sovyetler Birliği'ne, Komünist Partisi'ne, Sovyet sosyalist sistemine, Sovyet halklarına, işçi sınıfına, Sovyet aydınlarına, Sovyet kültürüne karşı yoğun bir iftira ve saldırı cephesi açıldı.

Ancak, soğuk savaşın da, emperyalizmin planlarını gerçekleştirebilmesi için hiç de uygun bir silah olmadığı kanıtlandı. Modası geçmiş silahlar birbiri ardından yıkılıp gitti. Üretim ve askeri alanda iki dünya toplumsal sistemi, özellikle SSCB ile ABD arasındaki güç dengesinde meydana gelen radikal değişim, Batılı gerici güçleri ve devletleri, 1960'ların sonlarına doğru tavırlarını değiştirmek zorunda bıraktı. 1970'lerin başlarında, soğuk savaşın kaba güç konumuna dayanan politikası, ABD'nin yönetim çevrelerince yeniden değerlendirmeye tabi tutuldu. Resmi olarak ilan edildiği gibi, ABD bir 'görüşmeler dönemi' ne girdi. 1972'deyse ABD Başkanı Moskova'da, nükleer silah çağında SSCB ile ABD arasındaki ilişkilerde barış içinde birlikte yaşamaktan başka bir almaşık bulunmadığını bildiren belgenin altına imzasını atıyordu. Uluslararası ilişkilerdeki bu tarihsel değişim, sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki tüm anlaşmalarda sivasal kabul ve onay buldu. Böylece kaba güç konumundan hareket politikasının, çatışmanın ve soğuk savaşın gerçek dışılığı, yararsızlığı, hatta zararı resmen kabul edilmiş oldu.

Anti-Sovyetizmin soğuk savaş biciminde vürütüldüğü dönem işte böylece sona ermistir. 1970'ler: kapitalist dünyanın sosyalist dünyaya, en başta Sovyetler

Birliği'ne karşı mücadelesinde içinde yaşadığımız dönemin başlangıcını simgelemektedir.

Soğuk savaştan uluslararası yumuşamaya geçiş, hiç kuşkusuz uzun, çelişkili ve karmaşık bir tarihsel süreç olmuştur. Soğuk savaşın yeniden körüklenmesinde çıkarları olan güçler hiçbir biçimde silahlarını bırakmamışlardır. Bunlar, bunalımları yoğunlaştıran eski tarz anti-Sovyetizmi canlandırmak amacıyla ellerinden geleni yapmaktadırlar. Çünkü Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin barışçıl dış politikası, Sovyet tehdidi efsanesine dayanan anti-Sovyetizm propagandasını aşındırmaktadır. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist toplulukların sosyo-ekonomik ve kültürel yönden ilerleyişleri, buna karşılık kapitalist dünyanın bunalımları sosyalizmi ve özellikle Sovyet örneğini daha çekici bir ilgi merkezi haline getirmektedir. Bu süreç, dünyadaki devrimci sürecin öteki akımlarının sosyalizme yönelmesiyle daha da yoğunlaşmış bulunuyor.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın en önemli sonuçlarından birisi, Sovyetler Birliği'nin uluslararası saygınlığını artırmasıdır. SSCB ve SBKP, barış, güvenlik, sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki yararlı işbirliği uğrunda mücadele eden Avrupa'nın barışsever demokratik güçlerinin öncüsü ve örgütçüsü olmuştur. İşte bu nedenle, Helsinki Konferansı'nın başarısı, milyonlarca insanın anti-Sovyetizmin sisleri arasından Sovyetler Birliği'nin, partisinin ve halklarının politikasının barışçı olduğu gerçeğini görmelerine yardımcı olmuştur.

Bundan önce Sovyetler Birliği ve barış programının hiç bu denli çok yandaşı olmamıştı. Ancak şu gerçeği de gözden kaçırmamak gerek: Uluslararası yumuşamadaki ve güncel sosyal gelişmedeki Sov-

yetler Birliği'nin yeri ve rolü hakkındaki gerçek, halk kitlelerine otomatik olarak ulaşamamaktadır. Çünkü bu, her şeyden önce sınıf düşmanlarının inatçı direnişini ve canavarca boyutlara ulaşan yalan bilgi ve iftira engelini aşmak durumundadır. Helsinki Konferansı'ndan sonra, dünyadaki gericiliğin geniş bir uluslararası cephe kurma çabalarının daha bir açığa çıkması bu durumun sonucudur.

Sosyalizmin bir dizi ülkede başarıya ulaştığı, Sovyetler Birliği'nin öncülüğündeki dünya sosyalist sisteminin güçlendiği ve sosyal gelişmede belirleyici bir etken olduğu en yakın dönemde, özellikle son birkaç yılda anti-Sovyetizmin başlıca özellikleri nelerdir?

Anti-Sovyetizmin çok değişik görünümleri vardır; ancak tüm bu değişken biçimlerin ortak bir toplumsal sınıfsal özü, rolü ve anlamı bulunmaktadır.

Anti-Sovyetizm, anti-Komünizmin çekirdeği, emperyalizmin ideolojik ve siyasal açıdan stratejik yönelişi, emperyalist gericiliğin temel vurucu gücü olmaya devam etmektedir.

Sosyalizmin Sovyetler Birliği'nin sınırlarını aştığı ve bir dünya sistemi olduğu günümüzde, emperyalizm ve gericilik de anti-Sovyet siyasetinde yeni adımlar atmaktadır. Kuramsal planda, Sovyetler Birliği'nin ilk sosyalizm örneğinin ve aynı zamanda Sovyet deneyiminin her bir ülkenin özgün koşulları gözönüne alınarak yaratıcı bir biçimde uygulanması ile kurulan öteki devletlerdeki sosyalizmin başarısızlığının kanıtlanması gerekmektedir. Uygulama alanında ise sosyalist devletlerin birliğinin ve her birinin Sovyetler Birliği'yle olan ilişkisinin bozulması, dünya sosyalizminin güçsüzleştirilmesi amaçları güdülmektedir.

Burjuva propagandası, son zamanlarda, anti-Sovyetizm ile anti-komünizmi farklılaştırma tezini, bir

kişinin hem gerçek bir komünist, hem de Sovyetler Birliği'ne karşı olabileceği görüşünü ileri sürmektedir. Ancak gerçekte anti-Sovyetizm, yalnızca Sovyetler Birliği'ndeki sosyalizme karşı olmak değil, aynı zamanda genel olarak sosyalizme ve komünizme karşı olmak demektir. Anti-Sovyetizm, anti-komünizmin çekirdeği ve ana içeriğidir.

İkinci Dünya Savaşı'nın en önemli derslerinden biri şu olmuştur: Sosyalist gelişim yolunda yürüyen ve Sovyet yardımı gören ülkeler ve partiler, tarih açısından kısa bir dönemde sosyalist yapının kurulmasında ve geliştirilmesinde önemli başarılar elde etmişlerdir. Bunun tersi durumdaysa, proleter enternasyonalizmi yolundan sapan, Sovyetler Birliği'yle güçverici ilişkilerini zayıflatan ülkeler ve partiler, devrimin başlangıç evresinde elde etmiş oldukları sosyalist kazanımları tehlikeye atmışlardır. Bu noktada, Pekin liderlerinin uluorta anti-Sovyet politikaları açıklayıcı bir örnektir. Liderlerin bu öznelci eylemleri, Çin emekçi halkının SSCB'nin ve öteki sosyalist ülkelerin kardeşçe yardımlarıyla elde ettiği sosyalist kazanımların giderek yok olmasına ve sapmasına yol açmıştır. Dolayısıyla Çin Halk Cumhuriyeti sosyalist dünyadan tecrit edilmiş ve Çin halkının hayati çıkarlarına bir darbe indirilmiştir.

Bu nedenle, günümüzde anti-komünizmle başarılı bir mücadeleye girişmedikçe, anti-Sovyetizmin çeşitli biçimlerini ortadan kaldırmadıkça sosyalizmi kurmak olanaksızdır.

Anti-Sovyetizmin bütün belirtilerine karşı uzlaşmaz ve kesin bir mücadele verilmesini, yalnızca va da başlıca Sovyetler Birliği'nin ve SBKP'nin Sovyet halklarının savunulmasının bir biçimi olarak ele almak son derece yanlıştır. Hiç kuşkusuz anti-Sovyetizme

indirilen her darbe, SBKP'nin politikasını desteklemek ve savunmak olacaktır. Ancak uluslararası Marksist-Leninist cephenin görevi, anti-Sovyetizmin yalnızca SSCB, SBKP ve Sovyet halklarına yönelmiş düşmanca bir faaliyet değil, bilimsel ve sosyalist sistemin temellerine ve sosyalist ülkelerin halklarının ulusal çıkarlarına karşı bir eylem biçimi olduğunu ortaya sermektir.

Anti-Sovyetizmin, anti-Leninizm olduğu söylenmektedir. Ama bu onun, ideolojik bir aldatmacasıdır, çünkü anti-Sovyetizm aynı zamanda anti-Marksizm'dir.

Sosyalist devrimin zaferinden ve Sovyet sosyalist toplumsal sisteminin ortaya çıkışından önce bile, burjuva gericiliği ve onun çok çeşitli, çok-yüzlü yandaşları, Leninizmin evrensel değil, yalnızca yerel olduğunu ve salt Rusya açısından önemi bulunduğunu kanıtlamak için şeytanca çabalara girişmişlerdi. Daha sonra Leninizm, Sovyet topraklarında sosyalist bir toplumun kurulması yolunda denendiği ve sınandığı zaman; daha da sonra Leninizmin temel ilkelerinin evrenselliği ve geçerliliği, halk demokrasilerinde sosyalist devrimle sosyalist yapı tarafından onaylandığı zaman, aynı gerici güçler, Leninizmin kuram ve uygulamasına karşı saldırılarını artırmış ve Leninizmin ilkelerini saptırmak ve yalanlamak amacını güden çabalarını yoğunlaştırmışlardır. Leninizmin Rus revizyonu ve Marksizmin tahribi olduğu yolundaki eski 'savlar' yeniden ortaya çıkarılmıştır. Leninizmin Sovyetler Birliği'nde gerçekleştirilmesinin 'sahte' bir sosyalizme, verimsiz ve geleceği olmayan bir ekonomiye sahip ilkel ve anti-demokratik bir sosyalizme yol açtığı ileri sürülmeye devam edilmiştir. Burjuva ideolojisi ve propagandası kanıtlanamayacak bir olayı ka-

nıtlamaya girişmiştir. Şu iddia ortaya atılmıştır: Sözde bozulmuş Sovyet örneğinden sonra sosyalizmin kurulduğu ülkeler aynı bozukluklardan muzdariptirler ve bunun da temel nedeni ve kaynağı Lenin'in önerdiği 'sosyalizm modeli' nin kuram ve uygulama açısından sağlıksız oluşudur.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'ndan bu yana burjuva propagandası, son sıralarda birleştirilen bir terimden, yani 'Euro-komünizm' den (Avrupa-Komünizmi'nden) giderek daha çok yararlanmaktadır. Burada amaç, sosyalist devrimde ve yeni bir sistemin kurulmasında, Sovyet deneyiminin Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinin koşullarında uygulanmasının mümkün olmadığını kanıtlamaktır. Dolayısıyla bu ülkelerin halklarının Sovyetler Birliği'nin sosyalizminden tümüyle farklı, onun karşıtı gerçekte Sovyetler'inkiyle hiçbir ortak yanı olmayan bir 'sosyalizm modeli'ne ihtiyaçları bulunduğu öne sürülmek ve kanıtlanmak istenmektedir.

'Avrupa-Komünizmi'nin şu başlıca özellikleri, geniş halk kitlelerine duyurulmuş ve benimsetilmeye çalışılmıştır:

a. Proletarya iktidarının tümüyle yadsınması ve çoğulcu burjuva demokrasisinin ilkelerinin benimsenmesi.

b. Ekonominin kilit sektörlerinin ulusallaştırılmasından vazgeçilmesi.

c. İdeolojik alanda hoşgörü ve uzlaşma yoluna gidilmesi ve tekelci devlet kapitalizmi konusundaki eleştirilerin yumuşatılması.

d. Kuram ve uygulamada 'Moskova'dan bağımsız' olunması.

'Avrupa-Komünizmi' kuramının değişik 'sosyalizm modelleri' konusundaki burjuva-oportünist gö-

rüşlerin bir biçimi olduğunu kavramak zor değildir. Zaten 'sosyalizm modeli' terimi bile Marksizm-Leninizmin karşısında bulunanların sözlüğünden alınmıştır.

Sovyet 'sosyalizm modeli'ne karşı oluşturulan ve önerilen tüm 'Avrupa -Komünizmi' 'model'leri, özünde bilimsel sosyalizmin temel ilkelerine karşı kullanılan birer araçtır, dolayısıyla anti-Marksist ve gerici nitelikleri teşhir edilmelidir. Bu noktada Lenin'in, «Avrupa devrime doğru ilerliyor, ancak bizden farklı bir yoldan. Ne var ki, özde Avrupa ayni şeyi yapıyor,» (*) görüşünün geniş kesimlerce kavranması gerekmektedir.

Leninizmi, Marksizm ve gerçek sosyalizm karşısına koyan anti-Sovyetizm yandaşları, kendilerine saldırı hedefi olarak Marx, Engels ve Lenin tarafından bulunan ve geliştirilen sosyalist devrim ve yapının evrensel olarak geçerli genel ilkelerini ve ortak yasalarını almaktadırlar. Anti-Sovyetizm, yalnızca sosyalist sistem ve Leninizme düşman bir akım olduğunu değil, aynı zamanda anti-Marksist olduğunu da göstermiştir. Çünkü Leninizm, Marksizmin gelişmesinde emperyalizm ve proleter devrimler çağının ortaya çıkardığı tüm köklü sorunlara cevap sağlayan yeni bir evredir. Leninizm, Marksizmin tüm bilimsel gerçeklerinin zenginleştirilmesi ve savunulmasıdır; en önemlisi de Leninizm bu gerçeklerin, Sovyet topraklarındaki gelişmiş sosyalizmin ve bir dizi öteki ülkedeki sosyalist yapının kurulmasında elle tutulabilir uygulaması oluşudur. Çağdaş Marksizmi, Lenin'in katkısı olan yeni öğeler olmaksızın kavrayamayız. Tıpkı, Marksizm-Leninizmin, Lenin'in ölümünden sonra bilimsel sosyalist

(*) V.İ. Lenin, **Toplu Eserler,** cilt 30, s. 396

partilerin sınıf mücadelesindeki ve özellikle dünya sosyalist sistemindeki gelişmeleri temel olarak alıp gerçekleştirdikleri yeni çıkarımlar ve genellemeler yapılmadan tam olarak kavranamayacağı gibi. Dolayısıyla, Marksizm-Leninizmin bu günkü durumu konusunda gerçekten bir fikir sahibi olmak isteyenlerin, SBKP 25. Kongresi'nin ve öteki kardeş partilerin kongrelerinin Marksizm-Leninizmin bilimsel hazinesine yaptıkları yeni katkıları incelemeleri ve yorumlamaları gereklidir. Bilimsel sosyalizmin karşısında bulunanların, kuram ve devrimci uygulama alanında çağdaş Marksizm-Leninizme karşı Karl Marx'ın yüce adına başvurma çabaları boşunadır.

ANTİ-SOVYETİZM GERİCİ BURJUVA MİLLİYETÇİLİĞİNİN BİR BİÇİMİDİR

Bir psikoloji, ideoloji, politika ve toplumsal uygulama olarak milliyetçiliğin amacı farklı ulusal topluluklardan gelen emekçi halkların ortak sınıfsal çıkarlarını görmemelerini sağlamaktır. Dolayısıyla milliyetçilik burjuvazinin sınıf çıkarlarını dile getirmektedir. Değişik ülkelerin ve dünyada sosyal gelişme yanlısı güçlerin uluslararası birliğine yönelik nesnel eğilimlere ters düştüğü için de anti-sosyalist kökenlidir. Bu özelliği yüzünden de milliyetçilik emperyalist burjuvazi ve onun küçük burjuva hizmetkârları elinde denenmiş bir silah olarak kullanılagelmektedir.

Çağdaş tarihin milliyetçilik çağı olduğunu ileri

süren bazı burjuva ideologları vardır. (*) Bunlara göre, milliyetçilik kaçınılmaz, sonsuz ve değişmez bir olgudur. Bir başka yorum milliyetçiliğin 'komünizmin son evresi' olduğu yolundadır.

Batı Alman emperyalizminin ideoloğu E. Majonika, sosyalist devletlere karşı moral bozucu bir araç olarak milliyetçilikten daha etkili bir biçimde yararlanılmasını salık verir. «Batı, sosyalist devletlerin ulusal bencilliğine hitap etmelidir.» (**) der.

Aslında çağdaş tarih Leonid Brejnev'in şu çıkarımını doğrulayacak yeterince malzemeye sahiptir: «Bugün sosyalizme ve komünist harekete karşı mücadelelerinde burjuva ideologları ve propagandası, milliyetçi akımlardan özellikle anti-Sovyetizm biçimini alan milliyetçi akımlardan bol bol yararlanmaktadır. (***) Burjuva ideologları komünist partilerdeki oportünist unsurlara adeta şöyle demektedirler: Lütfen anti-Sovyet olduğunuzu kanıtlayın, bu durumda biz sizin gerçek 'Marksistler' olduğunuzu ve bütünüyle 'bağımsız bir konumda' bulunduğunuzu ilan etmeye hazırız.

Tüm anti-Sovyet saldırıların ortak niteliği, hepsinin milliyetçi fikirlere dayanması ya da milliyetçi kavramlara ve eylemlere yol açmasıdır. Sovyetler Birliği öteki ülkelerle olan ilişkilerinde 'hegemonyacı' olarak ve kendi bencil ulusal çıkarları için öteki ülkelerin ulusal bağımsızlıklarını ve devlet egemenliklerini 'gasbedici' olarak gösterilir. Sosyalist ülkeler topluluğu ise farklı ulusal çıkarları olan unsurlardan

---

(*) Örneğin; A. Smith'in milliyetçilik üzerine yazdığı, 1971 yılında Londra'da yayınlanan kitabına bakılabilir.

(**) **Pravda**, 26 Kasım, 1968

(***) SBKP 24. Kongre Tutanakları, Moskova 1971, cilt 1, s. 44 (Rusça)

oluşmuş ama aynı sosyo-politik iktidar biçimine sahip olarak sunulur.

Anti-Sovyet kökenli Mao'cu milliyetçilik ve Büyük Han şovenizmi, sosyalizmin sınıf düşmanlarının bu hain politikayı yerleştirmelerinde önemli rol oynamıştır.

SSCB ile küçük devletler arasında uzlaşmaz çelişkiler olduğu ileri sürülerek bir süper güç olarak SSCB'ye karşı sosyalist ve kapitalist devletlerin bölgesel olarak birleşmesi savunulmaktadır.

Sovyet etkisinden 'temizlenmiş' bir Balkan bölgesi kurma yolundaki milliyetçi görüşe son zamanlarda basında çok yer verilmektedir. Bulgar Komünist Partisi'nin SSCB ve SBKP ile tam bir uyum içinde bulunan bir politikayı benimsemekle Bulgar halkının ulusal çıkarlarına ihanet ettiği yolundaki anti-Bulgar propaganda da buradan kaynaklanmaktadır.

Anti-Sovyet kurumlar ve eylemcileri, çok uluslu Sovyet devleti içindeki ulusal ilişkilerin eşitlik, dostluk ve işbirliğine dayandığı gerçeğini yalanlamaya çalışmaktadırlar. Uluslar ve milliyetler arasında varolmayan çatışmalar ve eşitsizlikler uydurulmakta, 'ulusal felaket' haberciliği yapılmaktadır. Sovyet yönetimine karşı şiddete çağırmak ve Sovyet halkları arasında ulusal kin yaratmak amacıyla Sovyet yurttaşlarını etkileyecek her türlü yola ve araca başvurulmaktadır. Bu tür yıkıcı eylemler için özel 'temsilciler' ve ajanlar yetiştirilmektedir. SSCB'deki Yahudilerin sözde ulusal sorunları konusunda da epeyce patırtı yaratıldığı bilinmektedir.

Anti-Sovyetizm, hiç kuşkusuz, çok uluslu Sovyet devletindeki iki yönlü akım karşısında tam anlamıyla güçsüz kalmaktadır. Bir yanda yüz kadar ulus ve onların ulusal kültürleri gelişmekte ve öte yanda genel

bir yakınlaşma süregelmektedir. Sovyet toprakları üzerinde bu ikili eğilim artan sağlamlıkta bir temele oturmaktadır. Bununda ötesinde, dünya devrimci sürecinin gelişmesi ve özellikle sosyalist sistemin güçlenmesiyle, bu sosyal gelişme akımı dünya çapında boyutlara erişmektedir.

Şu anda dünya sosyalist toplulukları arasında görülmemiş yoğunlukta ve boyutlarda toplumsal ilişkilerin uluslararasılaştığına tanık olmaktayız. Sosyalist devletlerin ve halklarının yaşam biçiminin ortak özellikleri artmakta ve genişlemektedir. Bu güçlenen birlik her ülkenin ve her halkın özel ulusal niteliklerini engellemek bir yana, bunların sağlam ve güvenilir bir temel üzerinde daha tam ve açık olarak belirmesini olanaklı kılmaktadır.

Anti-Sovyetizmin her türlüsüne karşı mücadelenin baş koşullarından biri, burjuva milliyetçiliğini ve onun önyargılarını tümüyle yoketmektir. Ancak bu yolla tüm ülkelerin, özellikle sosyalist devletlerin halkları arasındaki uluslararası işbirliği gerçekleşebilir.

Ne var ki, anti-Sovyetizme karşı başarılı bir mücadele yürütmek tek tek ülkelerin ve kurumların gücü dışındadır. Bu mücadele, sosyalist dünyanın uluslararası komünist ve işçi hareketinin günümüzün tüm demokratik ve barışçı güçlerinin işbirliğini ve bütünleşmesini gerektirir. Bu işbirliğinde şu ünlü Rus halk deyiminin ruhuyla davranmalıdır: «Hep birlikte ve herkes yerli yerinde.»

Anti-Sovyetizm yalnızca anti-komünizm değildir Anti-Sovyetizm kitlelerin köklü çıkarlarına karşı olduğu için halk-düşmanıdır.

Anti-Sovyet kampanyanın düzenleyicileri, Sovyet

topraklarındaki ve öteki kardeş sosyalist ülkelerdeki gerçek demokrasiye de kara çalmanın etkilerine büyük umutlar bağlamışlardır. Sürekli saldırı hedefleri demokrasinin en üstün biçimi olan proletarya iktidarı sistemidir. Bu sistem onlar tarafından halk kitlelerine baskı yönetimi ve her tür demokrasinin yadsınması olarak sunulmaktadır. Saldırılar daha çok SSCB'deki ve öteki sosyalist ülkelerdeki toplumun yeni tür bir demokratik siyasal örgütlenmesine yöneltilmiştir.

Bu arada Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı kararlarının sömürülmesine, bu konferans sonunda imzalanan nihai anlaşmadaki değerlendirmelerin tek yanlı olarak yorumlanmasına ve konferansın anti-Sovyet doğrultuda bir silaha dönüştürülmesine çalışılmaktadır.

Anti-Sovyet propaganda, SSCB'deki bireysel ve siyasal özgürlüklerin, kitlelerin hakları ve Sovyet yasama sisteminin sözde halk-düşmanı karakterine özel bir önem vermektedir. Anti-Sovyet göçmen örgütleri ve özel emperyalist gizli servislerle ilişkileri saptanarak hüküm giymiş kişiler inançlarından ötürü mahkûm edilmiş masumlar olarak gösterilmektedir. Sovyet yaşam biçimiyle ilgili olarak kamuoyunun beynini yıkama faaliyeti yoğunlaştırılmaktadır. Sovyet toplumunun 'totaliter' ve 'özgürlükten yoksun' bir rejimle yönetildiği öne sürülmektedir. Anti-Sovyetizmin kanıtlanması Soljenitsin ve Sakharov gibi ulusal döneklerin uydurmaları yayınlanarak desteklenmek istenmektedir.

Aynı şekilde, burjuva ve revizyonist anti-Sovyetizmin, Sovyet sosyalist sisteminin ve öteki sosyalist ülkelerdeki sistemin 'liberalleşmesi' gerekliliğine işaret edilmesi biçiminde de ortaya çıkmaktadır. Bu terim,

sosyalist demokrasisinin burjuva demokrasisine dönüşmesini ima etmektedir.

Anti-Sovyetizmin yıkıcı saldırılarını dünya barışının ve halkların hayati çıkarlarına yöneltmiş olması, onun halk-düşmanı niteliğini açıkça ortaya koymaktadır. Tüm dünyada giderek genişleyen halk katmanları, kendi deneyimlerinden şu sonuca varmışlardır: SSCB'ye karşı saldırıda bulunanlar, tüm ülkelerdeki kitlelerin hayati çıkarlarına zarar vermektedir ve anti-Sovyetizme dayanan gerçek bir demokrasi düşünülemez ve olanaksızdır.

Bu kapsam içinde, sosyalist ülkelerin başarılarının ve 'herşey insan adına, herşey insanın iyiliği için' sloganını gerçekleştirmek için sosyalist sistemin sağladığı gelişmenin ve büyük olanakların propagandasının geliştirilmesi ve yoğunlaştırılması son derece büyük önem taşımaktadır.

Anti-Sovyetizmin uzlaşmaz bir biçimde eleştirilmesi, anti-Sovyet propagandacılar tarafından çarpıtılan konuların doğru bir biçimde ele alınmasıyla yanyana gitmek zorundadır. Sosyalist yaşam biçiminin ve sosyalist demokrasinin, burjuva yaşam biçimi ve burjuva demokrasisi karşısında sahip olduğu ve kendilerini giderek daha belirgin bir biçimde gösteren sayısız üstünlükler tanıtılmalıdır. SSCB'nin büyük maddi varlıkları, entellektüel potansiyeli ve izlediği barışçıl politikasıyla uluslararası ilişkilerde yumuşamanın en büyük etkeni ve en umutlu güvencesi olduğu ve bu gücün emperyalizmin serüvenci, en saldırgan çevrelerini dizginlediği gerçeğini her geçen gün daha açıkça görüp gerek kapitalist, gerekse gelişmekte olan ülkelerin emekçilerine anlatmak için, yöntemler ve biçimler bulunmalıdır.

Tek sözle, anti-Sovyetizm, günümüzde her yanıy-

la dünya halklarının gözünde halk-düşmanı bir tutum olarak beliren gerçek bir cinayettir. (*)

Anti-Sovyetizmin emperyalist ideoloji ve politikanın gücünün ve saldırı yeteneğinin bir sonucu olduğu görüşü kesinlikle yanlıştır. Gerçekten anti-Sovyetizm çağdaş burjuva ideolojisinin ve emperyalist politikanın şimdiki derin ve sürekli bunalımının bir ifadesidir. SSCB'ye karşı düşmanca bir tavır alanlar, sosyal gelişmenin nesnel, sürecine, nesnel yasalarına karşı çıkmaktadırlar ve gericiliğin, aşırı tutuculuğun, karanlığın ve yobazlığın temsilciliğini yapmaktadırlar. Anti-Sovyetizm, kapitalizmin genel krizini aşabilmek için güvenilir bir araç olmak şöyle dursun, bu krizi daha da derinleştiren, karmaşıklaştıran ve yoğunlaştıran bir unsur olma eğilimindedir. Tarihin ve sosyal gelişmenin mantığı budur. Bir reaksiyon hareketi, bir başka reaksiyona çare ya da kurtarıcı olamamaktadır.

Anti-Sovyetizm, emperyalizmin temsilcilerinin kendilerine olan güvenlerinin ve inançlarının bir göstergesi değildir. Anti-Sovyetizm, onların sosyalizme, toplumsal gelişmeye, demokrasiye, sosyalist sisteme karşı olan korkularının uç bir belirtisidir. Anti-Sovyetizm gerici burjuva sınıfının kendi durumunu savunma, çaresizlik içinde bulunduğu yerde tutunmaya çalışma içgüdüsünün bir ifadesidir.

ANTİ-SOVYET CEPHE

Emperyalizm, SSCB'ye ve sosyalist topluluğun

(*) T. Jivkov, «Unity in the Fight for Peace, Security and Social Progress- Barış, Güvenlik ve Sosyal Gelişme Uğruna Mücadelede Birlik», **Rabotnichesko Delo**, 30 Haziran 1976, s. 3

öteki ülkelerine karşı geniş bir cephe örgütlemeye çalışıyor. Anti-Sovyet politikasını yürütmek için mümkün olan tüm güçleri ve yedek olanaklarını seferber etmiş bulunuyor. Anti-Sovyet cephe ve onun boyutları, kapsamı ve yapısı, dünya çapındaki sınıfsal güçler dengesindeki değişimlere ve uluslararası bazı konjonktürel olgulara bağlı olarak, çeşitli evrelerde belirli bazı değişikliklere uğramaktadır. Bu cephenin, somut uluslararası duruma göre değişik etkinlik gösteren birkaç temel öğesi vardır.

Anti-Sovyet cephenin baş örgütçü gücü emperyalist gericiliktir. Bu gerici güç, kendi global stratejisini ve anti-Sovyetizmin bu stratejinin yürütülmesindeki yerini ve rolünü belirlemektedir. Ayrıca kendi anti-Sovyet çizgisini uygulamak için ihtiyaç duyduğu nisbeten bağımsız olan strateji ve taktiklerini de uygulamakta ve geliştirmektedir. Emperyalist gericilik anti-Sovyet enstitüler, merkezler ve kurumlar örgütlemekte ve bunların çalışmalarını uyumlaştırmak, yönlendirmek, daha verimli kılmak için çaba harcamaktadır. Emperyalist gericilik, anti-Sovyetizmi gerçekleştirecek olan propaganda aracını ve 'ağır topçu' gücünü oluşturup harekete geçirmede girişimci rolü de üstlenmiştir. Bu geriçi güç, anti-Sovyetizmin kadrolarını ve vurucu kuvvetlerini eğitmek ve yeteneklerini geliştirmek için de çalışmaktadır.

Çağdaş emperyalist gericilik anti-Sovyet politikasına ve yönlendirilmesine bilimsel bir nitelik vermek amacıyla 'yetkili' çözümlemelere, 'Sovyetolojist kurumlar'a ve 'uzmanlar'a dayanmak istenmektedir. Soğuk savaş döneminde sözde-bilimsel 'Sovyetoloji', 'Kremlinoloji' ve bunlara benzer başka adlar altında kaba ve ilkel anti-Sovyet propaganda yapılmış ve bu niteliği yüzünden 'Sovyetoloji' tam bir iflasa uğra-

mıştı. Buna karşın anti-Sovyetizm günümüzde hâlâ 'akademik' yardım aramayı sürdürüyor ve bu yolda oldukça büyük kaynaklar harcıyor.

Batı Alman 'Sovyetolojist'i K. Menert, sosyalizme karşı iyi niyetli bir maske takınarak, 'Sovyetoloji'nin güya doğrudan doğruya sosyalizm bakımından gerekli olduğu savını ileri sürüyor. Menert'in görüşüne göre, sosyalist ülkeler kendilerine ciddi, eleştirici bir gözle bakacak ve 'kendi yanılgılarını bulacak' durumda olmadıklarından, komünist dünya dışındaki komünizm uzmanlarının eleştirileri yararlıymış. Bu konuda I. Bohenski daha açık sözlü davranıyor. Ona göre, 'Sovyetolojik araştırmalar'ın anlamı 'ateşi düşman cephesine aktarma'yı içermektedir.

Emperyalist burjuvazi, anti-Sovyetizmi kendi başına yürütmemektedir. Bu konuda kendisine her zaman son derece değerli yardımları dokunan revizyonizm ve oportünizmden yararlanmaktadır. Bilindiği gibi, çağdaş revizyonizmin toplumsal temeli küçük burjuvazi, toplumsal bir olgu olarak küçük burjuva bakış açısıdır. Bu nedenle de, anti-Sovyetizmin akıl hocalarının, revizyonist ve oportünist anti-Sovyetizmin toplumsal temelini genişletme yolunda küçük burjuva düşünüş biçimini etkileme çabaları bir rastlantı olmasa gerek.

Lenin'in şu değerlendirmesi günümüzde tüm açıklığıyla ortaya çıkmıştır: «İşçi hareketinin içindeki oportünist akımın eylemcileri uygulamada burjuvaziyi, burjuvazinin kendisinden daha iyi savunurlar. Bunların işçileri yönlendirmesi olmasaydı burjuvazi tutunamazdı.» (*)

Son yıllarda anti-Sovyetizm, iki biçimini, yani em-

(*) V.İ. Lenin, **Toplu Eserler**, cilt 31, s. 206

peryalist ve revizyonist biçimlerini özdeşleştirme eğilimi göstermektedir.

'Positivist' anti-komünizmin önderlerinden biri olan Nuwenberg, yakınlarda, revizyonist anti-Sovyetizmin gerçek planları hakkında yüzsüzce açık bir değerlendirme yapmıştır: «Komünist hareketteki revizyonist eğilimler Batı için en umut verici bir belirtidir. SSCB'de komünizmden başka gerçek siyasal almaşık yoktur. Gelecekte komünizmi yok edebilecek tek olasılık revizyonizmin ileride patlayıp gelişmesi umududur.»

Emperyalizmin stratejik planlarında 'liberal' ve reformist anti-Sovyetizm ile sosyal demokrasinin sahip olduğu güç ve yedeklerden en iyi biçimde yararlanma düşüncesi temel bir unsur olarak yer almaktadır.

Sağ kanat sosyal demokratlar, şimdi bir ölçü düzeyine yükseltilmiş bulunan 'demokratik sosyalizm' ve onun yeni biçimi 'üçüncü yol' adına, yeni bir yalan kampanyasına girişmiş bulunuyorlar. Sosyalist sisteme ve en ön planda da SSCB'deki sosyalist gerçekliğe karşı yürütülen bu kampanyayla, sağ kanat sosyal demokratlar da, sosyalist sistemin 'liberalleşmesi' için savaşanların ön saflarına katılmış oldular. Sosyalist sistemi olduğundan başka türlü gösterme, onu kötü tanıtma ve sınıfsal yapısına saldırma istekleri açıkça görülüyor. Aynı zamanda da barış içinde bir arada yaşama ruhunda ve sınıfsal güçler arasındaki yardımlaşmada sözde işbirliği edilerek, sınıfsal uzlaşma ve eylem-birliğine dayanan gerçekleşmesi olanaksız sulandırılmış bir sosyalizmin amansız propagandası yapılmaktadır. Daha da ileri gidilerek, çağdaş kapitalist devleti sözde sınıflar üstü bir devlet gibi göstermek için acınacak çabalar da gösteriliyor.

Ne var ki, bütün bunlar madalyonun yalnızca bir yüzüdür. Helsinki'de yapılan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'ndan sonra, sosyal demokrat hareketin bazı değişikliklere uğradığı unutulmamalıdır. Sosyal demokrat partilerden bazıları, dış politikalarını uluslararası yumuşamaya daha olumlu katkılarda bulunacak biçimde daha da değiştirmişlerdir. Bu partilerin komünist partilerle, özellikle sosyalist ülkelerin komünist partileriyle bağlarını geliştirme yönündeki istekleri ağırlık kazanmaktadır.' Bunların bazılarının yayın organlarında anti-Sovyet propaganda ya çok azalmış ya da tümüyle kesilmiştir. SSCB'deki yaşamın bireysel yanları hakkında doğru bilgi veren yayınlar giderek artmaktadır. Başka olumlu gelişmelerle birlikte bu, anti-Sovyetizme karşı etkili bir faaliyet gösterebilmek için gerekli elverişli bir ortam yaratmaktadır. Komünistlerle sosyalistler, özellikle de sosyal demokrat kitleler arasında çeşitli alanlarda işbirliği yapmak için tüm olanaklardan yararlanmak, sosyal demokrat ve sosyal reformist türden anti-Sovyetizme karşı kararlı ve uzlaşmaz bir mücadeleyi gerektirmektedir.

Marksizm-Leninizme ve komünist ideale düşman bir güç olan Maoizm emperyalizmin dünya çapındaki stratejisinde giderek daha önemli bir rol oynamaktadır. Maoist anti-Sovyetizm şimdi tırmanma süreci içinde bulunmaktadır.

Dünya sosyalist ülkeler topluluğunun birlik ve uyumunu yıkmayı amaçlayan bir politika olarak anti-Sovyetizm, Maoist Çin'in dış politikasının başlıca öğelerinden biri ve iç politikasının bir uzantısıdır. Burada söz konusu olan, Çin Komünist Partisi'nin Dokuzuncu ve Onuncu Kongrelerinin kararlarında ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin yeni Anayasası'nca onaylanan bir

strateji ve uzun dönemli bir politikadır. Bu ise sosyalist ülkelerle birlik olarak emperyalizme karşı mücadeleden vazgeçilmesi değil, aynı zamanda açıkça emperyalist gericiliğin safına bir geçiştir.

Çin'in Maoist liderlerinin anti-Sovyet politikası belli bir evrim geçirmiştir ve yozlaşmasını hızla sürdürmektedir.

Başlangıçta Maoist liderler, anti-emperyalist mücadelenin strateji ve taktiklerinin belli konularında, Sovyetler Birliği'yle görüş ayrılıkları bulunduğunu açıklamışlardı. Hemen arkasından da bunların en önemli uluslararası konulardaki görüş ayrılıkları olduğu belirtilmişti. Çok geçmeden de Pekin, SSCB'yi Çin halkının, emekçi sınıfın, komünist hareketin ve dünyadaki tüm halkların 'bir numaralı' düşmanı ilan etmiştir.

Pekin liderleri, bir süre önce Mao Tse-Tung'un doğru bir biçimde belirttiği ve bir ders, bir yasa niteliğini almış bulunan gerçeği Çin halkından gizlemeye çalışmaktadırlar. Mao Tse-Tung 1957'nin Kasım ayında SSCB'nin yüksek Sovyet'in jübile oturumunda yaptığı konuşmada, her ülkenin Sovyetler Birliği'yle olan ilişkilerindeki ulusal ve uluslararası öğelerinin tam bir eşgüdümü konusunda çıkardığı doğru sonuç ve dersi şöyle açıklamıştı: «Ekim Devrimi'nden bu yana herhangi bir ülkenin hükümeti Sovyetler Birliği'yle dostça yaşamayı yadsırsa, kendi ülkesinin halkının gerçek çıkarlarına zarar vermektedir.» (*)

Çin liderlerinin güncel anti-Sovyet tutumlarıyla karşılaştırıldığında yukarıdaki sözler, SSCB'ye karşı alınan gerçek tavrın günümüzün en önemli sorunlarından biri konusunda gösterilen siyasal ilkesizliğin

(*) **Pravda**, 7 Kasım 1957.

nerelere götürebileceğini açıkça göstermektedir. Dolayısıyla Maoistlerin Çin-Sovyet işbirliği konusunda başlangıçta takındıkları tavırla kendi hatalarının sonucu olarak bozulan bu işbirliğinin üzücü sonuçları konusunda neden seslerini çıkarmadıkları anlaşılmaktadır. Kitlelerin, Sovyetler Birliği'yle ilişkilerin kesilmesinden sonra, herşey bir yana, paha biçilmez Sovyet yardımlarıyla kurulan uçak sanayii, araba ve traktör imalatı, kimya ve benzeri bazı sanayi dallarının engellendiğini bilmesi, hiç kuşkusuz bu liderlerin zararına olacaktır. Bu açıdan Maoist anti-Sovyet politikası ve emperyalizmle ittifakın emperyalist liderlerce olağanüstü bir iltifat ve destek görmesini de anlamak zor olmasa gerek.

Çeşitli vesilelerle bazı komünist partilerin Liderleri kişisel olarak, Sovyet iç ve dış politikasının şu ya da bu girişimi ve sosyalist sistemin çeşitli yanları konusunda görüş ayrılıkları olduğunu aslında anti-Sovyetizm cephesini komünist harekete ve uluslararası işçi 'taban' ına yaymak çabalarına yardımcı olabilecek bir tarzda dile getirdikleri olmuştur.

Anti-Sovyetizmin yönlendiricileri bu tür eylemcileri tercih ettiklerini açıkça söylemekle kalmamakta, bunlardan bazılarıyla aynı safta bulunma ve 'yakınlaşma' fikrini geliştirmeye çalışmaktadır.

Kısaca, dünya gericiliği, Helsinki'de yapılan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'ndan sonra, uluslararası anti-Sovyetizm cephesini etkinleştirme ve örgütleme yolunda epey yol almıştır. Bu gün ırkçılar, neo-faşistler, sahte liberaller, sağ ve sol kanat oportünistler, Troçkistler, Maoistler, yobazlar yani en karanlık güçler, aralarındaki ayrılıkları bir yana iterek anti-Sovyetizmin temeli üzerinde birleşmeye hazır görünüyorlar. Emperyalizmin temsilcileri ve öncü-

leri, kapitalizmin avukatları, Marksizm ve devrimci eylemden kopmuş her soy ve boydan dönmeler, anti-Sovyetizm bayrağı altında yerlerini alarak birleşiyorlar.

SBKP'nin 25. Kongresi'ndeki konuşmasında Todor Jivkov, çağdaş anti-Sovyetizm cephesinin temel güçlerini şöyle açıklamıştır: «Sovyetler Birliği'nin kurulmasından bu yana onyıllardan beri, sosyalizmin düşmanları her gün güneşe çamur atmaya, Sovyet ülkesinin aydınlığını karartmaya yelteniyorlar. Müfteriler şimdi de, Sovyet aleyhtarlığının son şarkısı olarak, Sovyet insanının hürriyeti için, Sovyet toplumunun demokrasi için ağlayışlarını dillerine doladılar. Tekelciler ve toprak ağaları ağlıyor, idam edilmemiş savaş suçluları ve çocukları ağlıyor, faşist çeteler ağlıyor, İsrail'deki saldırganlar ağlıyor, 'hür' basının ve 'hür' radyo istasyonlarının kısık sesleri ağlıyor! Fakat biz bunun sınıf kavgasında ne ilk ne de son gülünç ağlama olmadığını biliyoruz.» (*)

Bu sözler bizi şu sonuca götürüyor: Anti-Sovyet cephenin tümüne karşı her yönden uzlaşmaz bir mücadele gereklidir; SSCB, dünya sosyalist topluluğu ve sosyalist sistemle ilgili tutumda herhangi bir ödün sağlama pahasına bu cephedeki güçlere ve çevrelere karşı takınılacak tavırda hiçbir farklılaşma olamaz.

ANTİ-SOVYETİZMİN TAKTİK VE YÖNTEMLERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER

Anti-Sovyetizmin taktiklerinde, süregelen ve tüm

(*) **Pravda**, Şubat 1976. (Bkz. Bilim Yayınları, SBKP 25. Kongresi raporlar/kararlar/konuşmalar, s. 307 ç.)

biçimleriyle türlerinde ortak olan bazı yönler ve öte yandan sınıfsal güçlerin dengesindeki ve genel durumundaki değişikliklere veya şu ya da bu toplumsal grubun yönelişinde meydana gelen kaymalara bağlı olarak değişen bazı yönler vardır.

Sözgelişi, anti-Sovyetizmin tüm taktikleri, yöntemleri, biçimleri ve araçları, iki ana eğiliminin niteliğine bağımlıdır: Başka bir deyişle, bunlar anti-Sovyetik politikanın açık, kaba ve bayağı eğilimle, maskeli, daha dolaylı olma eğilimince belirlenirler. Yani, anti-Sovyetizmin her somut eylemi bu eğilimlerle olan somut ilişkilerine ve oranlarına göre şekillenir.

Tekelci kapitalizmin en gerici çevreleri uluslararası yumuşama politikasına karşı düşmanca bir tutum içindedirler. Bu çevreler, Sovyet-Amerikan anlaşmalarının ve iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi için yapılan sözleşmelerin tümüne amansızca saldırmaktadırlar. Bunlar farklı toplumsal sistemleri olan devletlerin barış içinde bir arada yaşaması yolunda atılan her adıma karşı düşmanca bir tutum takınmaktadırlar. Tüm politikaları anti-Sovyetizm zehiri ve SSCB ile öteki sosyalist ülkelerin tüm içişlerine karışma çabalarıyla doludur.

Burjuva ideolojisi ve propagandası, özellikle Helsinki Konferansı'ndan sonra, SSCB'nin politikasıyla Sovyet ideolojisi arasında bir ayırım yapılması düşüncesini giderek daha etkin bir biçimde aşılamaya çalışıyor. Bu propaganda, SSCB'nin politikası her şeye karşın gerçekçi ve esnek olduğunu; Sovyet ideolojisinin ise katılığını ve sınıf-sınırlamasını sürdürmekte olduğunu, aslında da barışçıl politikayla bağdaşmadığını yaymaya çalışmaktadır. Sovyet politikasının barış içinde bir arada yaşamaya katkıda bulunmasına karşın, ideolojisinin böyle bir görüşe ters düştüğü ve

bu politikaya karşı olduğu belirtilmektedir. Barış içinde bir arada yaşama ilkelerinin ideoloji alanına ve ideolojik ilişkilere yayılması düşüncesi 'yeni kanıtlar'la aşılanmaya çalışılmaktadır.

Hiç kuşkusuz her Marksist ve komünist için, günümüzün dürüst düşünen herhangi bir kişisi için SSCB'nin politikasıyla ideolojisi arasında hiçbir çelişkinin bulunmadığı açıktır. Siyasal ve ideolojik mücadelenin yasaları farklıdır. Siyasal ve ekonomik mücadele alanında ödünler yalnızca mümkün değil, aynı zamanda zorunlu olsa da, ideolojik alanda bu tür ödünler söz konusu bile olamaz.

Bununla birlikte, artık başta ABD olmak üzere gelişmiş kapitalist ülkelerdeki iş çevreleri, SSCB ve öteki sosyalist ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini ciddi biçimde engellemeyecek anti-Sovyetizm biçimleriyle ilgilenmektedirler. Kaldı ki, bazı burjuva devletlerindeki iktidar çevreleri, günümüz koşullarının ruhuna uymadığı gerekçesiyle anti-Sovyet politikalarını resmen terketmiş bulunuyorlar. Finlandiya buna bir örnektir. 'Finlandiya modeli'nin gelişim süreci yakın yıllarda burjuva basınında tartışmalara konu olmuştur. Finlandiya başkanı Urho Kekkonen, bu süreci kendinin ve yandaşlarının nasıl anladığını şöyle açıklamıştır: «Biz 'Finlandiya modeli'nin SSCB ile bir siyasal anlaşma, sosyalizmin önderi ülke ile iyi ilişkiler ve sorunların barışçıl yollardan halledilmesi anlamına geldiği varsayımından hareket ediyoruz.»

Yumuşama politikasına karşı çıkanların taktikleri, temelde soğuk savaş dönemindekilerin tipik bir örneğidir. Soğuk savaş sistemindeki anti-Sovyetizmin ana niteliği, vahşi ve 'mağara adamı' anti-komünizmi yöntemleri ile somutlanıyordu. Bu tür ilkel anti-Sovyetizmin silah deposuna, SSCB'ne ve SBKP'sine Sov-

yet sistemi ve halkına, Sovyet kültürü ve insanına karşı kaba ve küstahça iftiralar yer alıyordu.

Ancak soğuk savaşın modası geçmiş toplarının anti-komünizmin anti-Sovyet akımını sürdürmek için etkili araçlar olmadığı anlaşıldı. 1970'lerin başlarında da kaba güç temeline dayanan politika, başlıca kapitalist devletler tarafından yeniden değerlendirme konusu yapıldı. Emperyalizm, değişmez anti-Sovyet stratejisini uygulayabilmek için yeni koşullara ve biçimlere kendini uyarlamaya çalıştı ve hummalı bir biçimde taktik ve yöntemler bakımından yeniden silahlanma işine koyuldu. Genel olarak anti-Sovyetizmin örgütçüleri, ideolojik saptırmanın yöntemini ve yöntem-bilimini, somut yol ve araçlarını içeren silah deposunu daha enerjik ve hain bir biçimde uygulamaya başladılar. Daha dinamik taktikler, çok ustaca hazırlanmış ideolojik taklitler, ince demagoji ve maskeleme yöntemlerinin tercih edilmesi, çok nazik ve ince ideolojik sızmalarla SSCB ve sosyalist ülke halklarının bilinçlerinin aşındırılmaya çalışılması ve bunu en masum bahanelerle, en az farkedilir biçimde yapılmasının geçerli yöntemler sayılması yönünde belirli bir eğilim görüldü.

Anti-Sovyetizmin kurmaylarının tüm taktik ve yöntemsel tutumlarını tarafsız görünerek yanlış bilgi verme, sözde, bilimsel bir öznelcilikle olgulara tek yanlı yaklaşım ya da SSCB'ye karşı daha gizli yıkıcı eylemlere dayandırmaktadırlar. Anti-Sovyetizm konusuna ilişkin olarak Helsinki Konferansı karşısında takınılan tutumda meydana gelen değişiklikler ilginçtir. Anti-Sovyetizmin savunucuları, Konferanstan önce, barış içinde bir arada yaşama ve farklı toplumsal sistemlere sahip ülkeler arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi görüşünü, kuşkuyla karşılıyorlar; Konferans'

ın ana düşüncelerini saptırmaya, küçümsemeye çalışıyor ve bunlar hakkında sessizliği tercih ediyorlardı. Bu arada aşırı sağ ve gerici çevreler ise Konferans'a Konferans'ın yalnızca SSCB'nin yararına olduğunu söyleyerek karşı çıkıyorlardı.

Ancak Konferans aşırı sağın yaptığı uyarılara saldırılara ve sabotajlara karşın başarıyla sonuçlanınca burjuva ideologları ve politikacıları hemen yeni yönlerini saptadılar. Böylece anti-Sovyetik propagandanın da yeni bir taktik biçimi oluşmuş oldu. Anti-Sovyetizmin savunucuları, güya Helsinki Konferansı'nın Nihai Belge'sine dayanarak alınan kararların, Batılı devletlerin çıkarlarına ve günümüzün, insan hakları vb. alanlardaki ideolojik mücadele konuları üzerine kendi görüşlerine en uygun biçimde yorumlanmasını sağlamak amacıyla çeşitli çabalara giriştiler. Burjuva propagandası, 'üçüncü sepet' diye adlandırılan konularla ilgili olarak saldırıya geçebilmek için yoğun çaba harcıyor. Bu düşman propaganda, ideolojik düelloyu çeşitli ve esnek biçimlerde kullanarak, daha büyük ölçüde SSCB'ne ve öteki sosyalist ülkelerin topraklarına aktarmaya çalışıyor. Burjuva yaşam tarzının değerlerini halk kitlelerine mal etmek ve sosyalizm koşullarındaki yaşam tarzını kötülemek amacıyla 'tarafsızlık', 'olguculuk', 'sosyolojik' yaklaşımların taktik ve yöntemleri uygulanıyor.

Bugün, görünürde iyi niyetlilik ve çeşitli başka maskeli biçimlerle birlikte soğuk savaşın sabıkalı eski taktik ve yöntemleri de kullanılmaktadır. Bu da anlaşılması kolay bir şeydir. Soğuk savaştan uluslararası yumuşamaya geçiş uzun süren ve inişli-çıkışlı bir tarihsel süreçtir. Soğuk savaş döneminin kalıntıları belli bir dayanıklılık göstermektedir. Soğuk savaş

günlerini dönülmesinde çıkarları olan güçler eski tür anti-Sovyetizmi diriltmek ve uygulamak için tüm güçleriyle direniyorlar. Ancak bu anti-Sovyetizmin içinde bulunduğu bunalımı dahada derinleştiriyor.

BÖLÜM İKİ

GÜNÜMÜZDE ANTİ-KOMÜNİZM

VLADIMIR MSHVENIERADZE

I
ÇAĞDAŞ ANTİ-KOMÜNİZMİ BELİRLEYİCİ BAZI ÖZELLİKLER

Günümüzde anti-komünizm başlıca saldırısını dünya sosyalist sistemine, uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketine, halkların ulusal kurtuluş mücadelelerine yöneltmiştir. Anti-komünizm, dünya çapında bir cephe saldırısı yürütmekte, hiçbir toplumsal katmanın ya da kitle hareketinin kendi etki alanı dışında kalmaması için her türlü çabayı göstermektedir.

Oysa emekçi halkın tüm katmanları, devrimci güçlerin hepsi, tekelci kapitalizme karşı kesintisiz ve etkili bir mücadele yürüten işçi sınıfıyla gittikçe daha büyük bir hızla bütünleşmektedir. Burjuva ideologları ve revizyonistler ise işçi sınıfını kötülemekte ve işçi sınıfının «yozlaştığı», «devrimci niteliğini yitirdiği» yolunda gerici fikirler yaymaktadırlar. Ne var ki, çağımızda kapitalizmi ortadan kaldırabilecek tek devrimci gücün ancak işçi sınıfı olduğu da yadsınmaz bir gerçektir.

Bellibaşlı kapitalist ülkelerde işçi sınıfı sayıca dü-

zenli bir biçimde artış gösteriyor. Bugün ücretli işçiler, Birleşik Devletler'de çalışan nüfusun yüzde 90'ını İngiltere'de yüzde 93'ünü, Federal Alman Cumhuriyeti'nde yüzde 81'ini vb. oluşturmaktadır. Grev hareketi giderek genişlerken, işçi sınıfının faaliyetlerinin daha büyük bir kesimi de siyasal bir nitelik kazanmaktadır.

Bir yanda dünya kapitalizminin bunalımı, öte yanda komünist hareketin kuram ve uygulamasında sağlanan ilerlemeler, kapitalizmle sosyalizm, marksist-leninist ideolojiyle burjuva ideolojisi arasındaki mücadeleyi yoğunlaştırmaktadır. Burjuva ideolojisinin en aşırı biçimiyse anti-komünizmdir.

Anti-komünizmin 'kuramcıları', içinde bulunduğumuz koşullarda sosyalizmin silâh zoruyla yıkılamayacağını artık iyice anlamış bulunmaktadırlar. Bu yüzden mücadelenin odak noktası fikir alanına kaymıştır. Mücadele artık insanların kafalarını ve yüreklerini kazanmaya, kitleleri etkilemeye yönelmiştir. Burjuva ideologları arasında ideolojik mücadele için harcanan bir doların, askeri amaçlarla harcanan on dolardan daha büyük yarar sağlayacağı yolundaki tezin yaygın bir biçimde benimsenmesinin nedeni budur.

İçinde bulunduğumuz çağda sınıf mücadelesinin kızışması doğal ve kaçınılmazdır. Uluslararası işçi sınıfı hareketinin deneyimlerini ve bu sınıfın burjuvazinin gericiliğine karşı mücadelesinin bilimsel bir çözümlemesini yapan Lenin, kapitalizmin «hemen ölmediğini, tersine ölümü yaklaştıkca daha da öfkeli bir direnç içine girdiğini...» (*) vurgulamıştır.

Günümüzde anti-komünist tepki, toplumsal ve ideolojik yönden olağanüstü bir uyumluluk göstermektedir. Anti-komünizm bazı yerlerde, o bilinen,

(*) V.İ. Lenin **Toplu Eserler**, cilt 27, s. 412.

'rüşvet ve tehdit' taktiklerini uygularken, tek tek sosyalist ülkelerde de revizyonizmi desteklemeyi içeren ustalıklı 'ayıklayıcı birarada yaşama' politikasını sürdürmektedir. Aynı zamanda nüfusun geri kesimlerinin milliyetçilik duygularıyla oynanarak anti-komünizmi revizyonizm, şovenizm, ulusçuluk ve dinsel bağnazlıkla birleştirmeye çalışılmaktadır. Emperyalist gericilik, tüm gücüyle saldırıya geçmek için her olası yola başvurmaktan geri kalmamaktadır. Amaç, bir anti-komünizm isterisi ortamı yaratarak, bunu, ilerici güçlere, özellikle komünistlere karşı bir misilleme aracı olarak kullanmaktır.

Günümüzde burjuvazi, devrimci düşün ve eylemleri gözden düşürmek için, iyice geliştirdiği sosyal demagoji mekanizmasına gittikçe daha sık başvurur olmuştur. Burjuvazi, devrimci hareketi bastırmak ve karşı devrimler düzenlemek amacıyla devrimci sloganlardan yararlanmaktadır. Sosyalizm, demokrasi, hümanizm, yurtseverlik ve ulusal çıkarlar gibi kavramların, gerçekten insancıl ve devrimci içeriğini yok etmeye çalışmaktadır. Burjuvazi, devrimin bekçisi olan emekçi halkı uyutmaya ve çalınmış ya da yanlış yorumlanmış sloganları kendi sınıfsal amaçları için kullanmaya yeltenmektedir.

Geçen yüzyılın ortasında, işçi sınıfı hareketinin başlangıcında, gericilik, 'komünizmin girişim gücünü engelleme' yolları icat etmeye başlamıştı. Bununla birlikte işçi sınıfı hareketi gelişip güçlenerek ilerledi ve burjuvaziye karşı sınıf mücadelesinde çelikleşerek zaferden zafere koştu. İçinde bulunduğumuz dönemde bilimsel sosyalizm yalnızca bir kuram olmaktan çıkmıştır. Birçok ülkede artık başarıya ulaşmış nesnel bir gerçekliktir ve sosyalist devletlerden oluşan bir dünya sistemi olarak varlığı ortadadır. Lenin'in, «ko-

münizmin bütün olarak işçi sınıfı hareketinin merkezi» (*) olduğu yolundaki sözleri, bugünkü durum için özellikle geçerlidir. Marksizmi ya da bilimsel sosyalizmi yok etmeye çalışanlar güneşi boş yere balçıkla sıvamaya uğraşan deliye benzerler. Şu gülünç sonuca varan İspanyol anti-komünisti Francesco Leoni'de aynı durumdadır: «Her türlü yasanın ve ahlâksal ilkenin dışında davranan Marksizm gibi bir hareket yok edilebilir ve edilmelidir.» (**)

Anti-komünistlerin, «komünizme karşı kesin bir zafer kazanma», «Marksizmi ortadan kaldırma» yolundaki savaş çağrıları vb., özünde, bugün gittikçe büyüyen uluslararası devrimci hareketin gücü karşısında emperyalizmin itildiği savunma tutumunun belirtileridir. Anti-komünizmin taktiklerindeki değişiklikler, aslında emperyalizmin dünya işçi sınıfı hareketinin başarılarına kendini uyumlu kılma çabalarıdır.

ANTİ-SOVYETİZM: ANTİ-LENİNİZMİN VE REVİZYONİZMİN ÖZÜ

Günümüzde anti-komünizmin sosyalist ülkelere ve onların birliğine karşı yürüttüğü mücadelenin en tipik özelliklerinden biri, sistematik bir biçimde ve yaygın olarak yürütülen ideolojik saldırıdır. Sosyalist ülkelerde 'ulusal bencilik' duygularının işlenmesine büyük bir dikkat gösterilmektedir. Burjuva ideologla-

(*) V.İ. Lenin **Toplu Eserler**, cilt 32, s. 180.

(**) Francesco Leoni, **La Legislacion Anticomunista en el Mundo Libre**, Madrid, 1969, s. 16.

rının gözünde bu temel sosyo-psikolojik ve siyasal silâh işlevini başarıyla yerine getirecek, dünya sosyalist sisteminin önce ideolojik, sonra siyasal birliğini parçalayarak, sonunda dünya komünist hareketinin dayanışmasını bozacaktır. Bunun için ulusal geleneklerin alevlendirilmesinden tutun da, Leninizmi başka ülkelere 'uygulanamayacak,' 'salt Rusya'ya özgü bir olgu' olarak gösterme yolundaki eski çabalara dek her türlü yola başvurulmaktadır.

Burjuva ideologları, marksist-leninist öğretiyi gerçekte varolduğu gibi görmek yerine, olmasını istedikleri gibi göstermeye çalışarak küçümserler. Bu tutum, onların marksist-leninist devrimci fikirlerin tüm dünyada gittikçe hızlanarak yaygınlaşması karşısında bastıramadıkları bir korkunun belirtisidir. Parayla tutulmuş bir alay burjuva 'profesör', Lenin'in adını lekelemek için yeni yeni 'savlar' bulmaya çalışmaktadır. Anti-Leninizmin bugün anti-Sovyetizmin kuram sal' temelini oluşturmaktadır. Leninizme yöneltilen saldırılar, her zaman işçi sınıfına, kollektif çiftliklerde çalışan köylülere, ulusal güçlere, aydınlara ve tüm Sovyet halkına yöneltilen saldırılardır.

Müzmin bir anti-komünist ve anti-Sovyetçi olan Lewis Feuer'in söyledikleri bu açıdan tipik bir örnektir. Gerici profesörlere karşı eylemci öğrencilerin yaptığı gösterilerin gergin havasına dayanamayan Feuer, Kaliforniya Üniversitesi'nden ayrılmış ve Kanada'ya yerleşmiştir. Ne var ki, bu yer değişikliği Feuer'in 'düşünme biçiminde' hiçbir değişiklik yaratmamıştır. İngiliz dergisi **Encounter** da Feuer'in «Lenin'in Düşü» adlı yazısını yayınlamakta gecikmemiştir. Feuer'in 'çözümleme' yöntemi, denize düşen anti-komünist ideologların yılana sarılırcasına hileli yollara başvurmakta bir an bile tereddüt göstermediklerini açığa çı-

karması bakımından çok ilginçtir. Feuer, Batılı okurları binbir dalavereyle, Lenin'in kendisinin de, «düşlerimiz olmalıdır» dediğine, bu yüzden de «Leninizmin bir düş» (!) olduğuna inandırmaya çalışmaktadır. Feuer'in kendisi, günümüzde gerçekten devrimci olan güçlerin eylemlerine Lenin'in öğretisinin sağlam bilimsel ve kuramsal bir temel oluşturduğunu bir türlü kabul edemez. Feuer'in yazısında, okurlara baştan sona, «Lenin'i okumayın, Lenin'e göre, yaşamayın» denmekte; onun kurduğu toplumun ve bu toplumdaki düşüncenin hâlâ çocukca birşey olduğu, bilim tarafından yönetilmek yerine, ideolojiye tutsak edildiği söylenmektedir. (*)

Komünizm ve Sovyetler'le ilgili olan her şeye karşı duyduğu nefret, Feuer'in gözlerini artık iyiyle kötüyü birbirinden ayıramayacak kadar kör etmiştir. Öyle ki, Sovyet halkının toplumsal değişiklikler, ekonomik gelişme, bilimsel ve teknolojik ilerleme, kültür ve eğitim alanlarında kaydettiği büyük başarıları görmezlikten gelmek için ne yapacağını bilememektedir. Lenin, zamanında burjuva basın için şunları yazmıştı: «Yalan söyleyin, bağırın, yaygara koparın ve 'hani bir de tutarsa' umuduyla eskimiş yalanları rastgele tekrarlayıp durun.» (**) Bunlar, günümüzdeki anti-komünizm için de tümüyle geçerlidir.

Anti-komünistler, sosyalist ülkelerde yer alan devrimci sosyo-ekonomik, siyasal ve kültürel değişikliklerin bir sonucu olarak, toplum çıkarlarına ters görüşlerin savunucularının kitle tabanlarını yitirdiklerini görmektedirler. Şimdi sorun, sosyalizmin kurulma-

(*) Bkz. Lewis S. Feuer, «Lenin'in Düşü», **Encounter**, Londra, Aralık 1970, s. 35.

(**) V.İ. Lenin, **Toplu Eserler**, cilt 24, s. 118.

sında etkin bir rol oynayan işçi sınıfı, aydınlar, köylülük ve gençlikle uğraşmaktır. İşte bu yüzden burjuva ideologları 'bilinçlilikte bir çatlak' bulup burdan sızarak her türlü ideolojiyi yadsıma kisvesi altında, insanları burjuvazinin 'ideolojik tuzağı'na düşürmeye çalışmaktadırlar. İstisnaları bulup çıkarıyor ve bunlardan genellemelere gidiyorlar. Sonra hiç durmadan yeni ve daha karmaşık yöntemlerle araçlar da geliştiriyorlar. Bu yeni yaklaşımlardan biri sosyalizmi, sosyalizm olarak doğrudan yadsımaktan kaçınmaktır. Bugün, burjuva ideologlarının kampındaki anti-Sovyetçiler, yeni revizyonistlerle birleşseler de sosyalizme pek yeni alternatifler getiremiyorlar. Çabalarını daha çok sosyalizmin içinde çeşitli 'modeller' bulmaya ve bunların propagandasını yapmaya yoğunlaştırıyorlar.

Sosyalizmi, 'kabul edilebilir' ve 'kabul edilemez' sosyalizm diye türlere ayırmanın başka bir amacı Sovyetler Birliği'ni öteki sosyalist ülkelerden soyutlamaktır. 'Gerçek sosyalizm,' 'ulusal komünizm', 'insancıl yüzlü sosyalizm' vb. gibi sloganlar altında çeşitli antisosyalist programlar ileri sürülmektedir. Anti-komünist ideologların ve politikacıların gözünde sosyalist ülkelerdeki siyasal rejimler, ancak Sovyetler Birliği'nin sosyalizmi kurma deneyine kara çalarak ve bazı anti-Sovyet sosyalizm modellerini baştan sona destekleyerek sarsılabilir. Gerçek sosyalizmle hiçbir ortak yanı bulunmayan bu tür bir sosyalizm modeli, anti komünistlerin en çok işine gelecek sosyalizmdir. Bu modele verilen adın ne olduğu hiç önemli değildir; bu model 'sosyalist' ya da 'komünist' diye bile adlandırılabilir. Önemli olan, bir 'sosyalizm modeli' aramaya girişmenin, sosyalist ülkeler arasında çok derin bir iç uyuşmazlığa yol açacağı dır. Bu eğilim, 'sistem -içi

karşıtlıklara' doğru yönelecek, bu da 'komünizmin özünü sulandıracaktır'

Açık mücadelede komünizme karşı zafer kazanamayan emperyalistler, anti-komünist çabalarının odağını, sosyalizmi ve tümüyle devrimci hareketi içinden yıkmaya kaydırmışlardır. Dünya komünist hareketinin birlik ve dayanışmasına karşı girişilen bu mücadelede, başlıca müttefikler olarak revizyonizme ve anti-Sovyetizme başvurulmaktadır.

Deneyler, Marksizm-Leninizm'den en ufak bir sapmanın, ilkelerde en küçük bir revizyonizmin, anti-komünizm ve anti-Sovyetizme yol açtığını göstermiştir. Burjuvazinin komünizmin içine yerleştirdiği revizyonizm, komünizmi ve komünistleri yine komünistlerin kendi elleriyle yok etmek amacıyla kullanılan Truva Atı'dır.

Emperyalizmin kullandığı taktikler, devrimci ve öteki ilerici (genel demokratik, ulusal-kurtuluş, gençlik) hareketlerle anti-emperyalist siyasal güçleri bölmek, tüm halkların birliğini bozmak, sonra da onları birbirine düşürmek, Asyalıları Asyalılara, Afrikalıları Afrikalılara vb. düşman etmek amaçlarını içerir.

Revizyonizmle anti-komünizmin birçok ortak yanı vardır: Lenin'in sosyalist devrim kuramını yadsımak; sınıflar, sınıf mücadelesi ve proletarya iktidarı konusundaki öğretiyi yadsımak; Parti'nin rolünü yoksaymak, bilimde partizanlığı yadsımak; 'ideolojisizleştirme'yi övmek; 'genç Marx'ın görüşlerine olgun Marx'ın görüşleriyle karşı çıkmak, Marx'ı Lenin'in, Engels'i de Marx ve Lenin'in karşısına koymak, uygulamayı öznelcilik, idealistlik ve gönüllülük açısından yorumlamak ve buna benzer daha pek çok şey Ancak bugün anti-komünizmle revizyonizmi birleştiren en önemli ortak özellik anti-Sovyetizmdir.

1971 Nisan'ında SBKP 24. Kongresi'nden hemen sonra, İtalya'da **La Stampa** gazetesi ve Agnelli Klubü'nün ortak girişimiyle, anti-komünist eğilimin temsilcileri arasında bir 'yuvarlak masa' toplantısı düzenlendi. Tartışılan ana konu şuydu: «1970'lerin SSCB'si nereye gidiyor?» '24. Kongre'nin ışığında, Sovyet yönetim sisteminin sağlamlığını' kabul etmek zorunda kalan toplantı kurulu, Sovyetler Birliği'ne karşı yürütülecek mücadelede asıl ağırlığın revizyonizme verilmesi fikrini benimsedi ve bu fikir tüm konuşmaların ana öğesi oldu. «Revizyonizm, Sovyet formülüyle başa çıkabilecek tek formüldür.» Anti-komünizmin ideologları, revizyonizmi işte bu açıdan değerlendirmektedirler. Anti-Sovyetizmin ortak tabanında, burjuvaziyle ideolojik bir anlaşmayı seçmek, günümüzde revizyonizmin en tipik özelliğidir.

SBKP Merkez Komitesi'nin SBKP 24. Kongresi'ne sunduğu raporda L. İ. Brejnev şunu belirtmiştir: «İdeolojik bir pazarlık konusu yapmak üzere komünist partilere oportünist öğeler sokulmaya çalışılmaktadır. Sanki şöyle deniyor: Bize anti-Sovyet olduğunuzu belirten bir kanıt gösterin, o zaman hemen sizin gerçek 'Marksistler' olduğunuzu, 'bütünüyle bağımsız bir tutum' içinde bulunduğunuzu ilan edelim» (*)

Dönek revizyonizme bir örnek, Fransız eski komünistlerinden Roger Garaudy'nin görüşleridir. Garaudy ilerici siyasal ve düşünsel fikirleri aşağılayarak, herkesi yeni koşullar altında Sovyetler Birliği'ne karşı yöneltilmiş bir Kopernik devrimine çağırmaktadır. Garaudy şunları yazmaktadır: «Şu anda, açı verici bir yeniden-gözden geçirme işlemine gerek vardır; bunu sosyalist sisteme kuşkuyla bakmak için değil,

(*) **SBKP 24. Kongresi**, s. 27

ama bu sistemin Sovyetler'deki çeşitlemesini ve sosyalist ülkelere ihraç ettiği türünü incelemek için yapmamız gerekir. Kopernik örneğini izleyerek bizim de tam bir dönüş yapmamız gerekmez mi? Yalnızca 'yukardan' gelen bir sosyalizm yerine 'tabandan' başlayarak kurulacak bir sosyalizm türünü düşünmeye çalışmamız gerekli değilmidir?» (**)

İtalya'daki 'sol' kanat serüvenci hizip topluluğu olan Manifesto da, «gerçeğin ciddi bir çözümlemesini» yaptığı iddiasındadır. Bu topluluğu belirleyen özellikler de anti-Sovyetizm, milliyetçilik, işçi sınıfının gücüne karşı inançsızlık ve 'Avrupa Sosyalizmi'ni kötüleme çabasıdır. Topluluğun 'birlik' sloganı, anti-Sovyetizm ve aynı zamanda İtalyan Komünist Partisi'nin temel önerilerinin 'eleştirisi'nden oluşan siyasal platform üzerinde yürütülen bölücü eylemleri gözlerden saklamak için kullanılan uydurma bir slogandır. Bu topluluk, bazı ülkelerdeki komünist partilerde bulunabilecek tüm 'sol' hizipleri bir araya toplamaya ve uluslararası işçi sınıfıyla komünist hareket içindeki bölücü eğilimleri güçlendirmeyi kendine amaç edinmiştir. Anti-Sovyet iftiraları, Manifesto topluluğunu, Marksizm Leninizm'le proletarya enternasyonalizmi ilkelerini yadsımaya ve emperyalizme karşı mücadelede dünya sosyalist sisteminin başlıca kale olduğunu inkâr etme noktasına sürüklemiştir.

Bu topluluk, «Maoculuk yeni tip bir enternasyonalizmdir» demektedir. Bu «enternasyonalizm... herhangi bir savunmayı ya da herhangi bir devlet modeli çevresinde disiplinli bir cephenin yaratılmasını düşün-

---

(**) **R. Garaudy Reconquete de l'Espoir**, yayımlayan Bernard Grascet, Paris, 1971, s. 14.

mez. Bu herkesin 'kendi ayakları üzerinde duracağı bir enternasyonalizmdir.'» (*)

Manifesto topluluğu, Marx ve Engels'in «Tüm Ülkelerin İşçileri Birleşiniz!» sloganına, 'enternasyonalizmin' şu Maocu çeşitlemesiyle karşı çıkmaktadır: «Herkes kendi ayakları üzerinde durur!»

Yozlaşmış Manifesto topluluğu İtalyan Komünist Partisi'nin saflarından atılmıştır. Bu topluluğun 'yaratıcılık' adına söylediği her şey, Pekin'in anti-Sovyet çizgisine körü körüne ve bağnaz bir dogmatiklikle bağlanma biçiminde ortaya konmuştur.

Manifesto topluluğundaki döneklerde bir kez daha şu örneği görmekteyiz: Sosyalizmle kapitalizm arasında süregelen olağanüstü sertlikteki ideolojik mücadele koşullarının bugünkü durumunda, revizyonizm, anti-Sovyetizm ve anti-komünizm biçimine dönüşmektedir. Birçok ülkenin komünist partilerindeki Çin'ci hiziplerle Manifesto topluluğunun ortak yanları vardır.

Emperyalizmin bugünkü politikasında ve anti-komünist ideolojide, dogmatik ideolojik tutumlardan ve özellikle oportünist Maocu politikalardan özel bir biçimde yararlanılmaktadır. Günümüzün Çin önderlerinin politikasında emperyalistlerin en çok işine yarayan şey anti-Sovyetizmdir. Çin'deki olayları yakından izleyen burjuva kuramcıları, ideolojik bir polemiğe girişen Maocuların, biraz sonra ideolojik ilkeleri bir yana bırakıp hegemonyacı büyük-güç politikası gütmeye başladıklarına dikkat etmişlerdir. Çin üzerinde uzmanlaşmış bir politikacı olan M. Kamil Dziewanowski şunları yazmaktadır: «Pekin'in politikasının başlıca

(*) **II Manifesto, Per il Comunismo**, Edizione Dedalo, yıl 11, Eylül 1970, s. 9.

amacı her ne yolla olursa olsun, Sovyetler Birliği'nin durumunu zayıflatmaktır; bu amaçla Ruslara karşı ırkçı nefret duyguları körüklenmekte ve ideolojik sorunlarla hiçbir ilişki bulunmayan başka örneklerden yararlanılmaktadır.» (*)

Maocu önderlerin az ya da çok önemli tezlerinde anti-komünistlerin onaylamayacağı bir şeye rastlamak güçtür. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelere karşı kötüleyici saldırılara girişmek; uluslararası komünist hareketi parçalama çabaları; ulusal kurtuluş hareketlerinde kışkırtmayla anlaşmazlıklar yaratmak; «siyasal güç, silahın namlusundan geçer» diyen serüvenci slogan; tüm dünyadaki bölücü grupları desteklemek; bütün bunlar, 'sosyalizm' bayrağıyla dolaşan burjuvazinin ve oportünist anti-komünizmin ortak politikasının ana ilkeleridir.

Bununla birlikte revizyonizmle anti-komünizm bir tutulamaz. Bu, sorunu aşırı-yalınlaştırmak olur. Ancak bu ikisi arasındaki organik bağ da açıkca ortadadır. Anti-komünizmin ve revizyonizmin oportünist özünün ortaya çıkarılması, emperyalizme karşı ideolojik bir zafer kazanabilme yolunda yerine getirilmesi gereken çok önemli bir koşuldur. Bu mücadelede hiçbir ödün söz konusu olamaz. Lenin şu uyarıda bulunmuştur: «Bu bakımdan en tehlikeli olan şey, emperyalizme karşı verilen savaşın, oportünizme karşı verilen savaşla ayrılmaz bir biçimde bağdaştırılmadıkça, bir yalandan, bir yapmacıktan öteye geçemeyeceğini anlamayan kişilerin bulunmasıdır.» (**)

(*) M. Kamil Dziewanowski. «Komünist Çin ve Doğu Avrupa», Araştırma, **A. Journal of Soviet and East European Studies**, Sonbahar 1970, s. 71.

(**) **V.İ. Lenin, Toplu Eserler**, cilt 22, s. 302.

Anti-komünizmin, anti-Sovyetizm biçimine dönüşmesi Sovyetler Birliği halklarının sosyalizm yolundaki başarılarının, uluslararası komünist hareketin ve ulusal kurtuluş mücadelesinin sarsılmaz bir kalesi olarak ayakta durmasından ötürüdür. Bu nedenle anti-komünistler, SSCB'ni kötüleme, SBKP'nin politikasını ve amaçlarını olduğundan başka türlü gösterme, Sovyet Hükümeti'nin dış ve iç politikasına kara çalma çabalarını, dünya sosyalist sistemini yıkmak ve halkların devrimci mücadelesini durdurmada başlıca araç olarak görmektedirler.

ULUSLARARASI POLİTİKA ALANINDA DURUM

Günümüzün burjuva kuramlarını, özellikle de Amerikan siyasal teorilerini anlamak için, son otuz yıl içinde burjuvazinin siyasal bilincinin geçirdiği evrimin gözönünde tutulması gerekir. Birleşik Amerika'yı örnek göstererek bu değişim sürecini, 'Amerikalıların olağanüstülüğü' kuramında izleyebiliriz. ABD'de kendi tarihlerinin bambaşkalığı fikrine inanarak yetişen egemen burjuvazinin siyasal bilinci, bu fikri yalnızca tarih alanında geçerli saymakla kalmıyor, bu bambaşkalığı öteki devletlerle olan her türlü dış siyaset ilişkilerini de içine alacak biçimde yaygınlaştırıyor; kendi ülkesinde besleyip büyütüyor ve başka ülkelerin halklarına da zorla kabul ettiriyordu. Bu üstünlük öğretisi bir sürü gerçek olayla da desteklenmekteydi; ekonomik güçlülük, sanayi ve teknolojide yüksek gelişim düzeyi, yaşam düzeyi vb. gibi. Bunda, Amerikalıların yenilemezliği görüşüyle ABD'nin atom silahlarını tekelinde bulundurmasından doğan

yüksek askeri üstünlüğünün de önemli bir rolü vardır.

Sosyalist ülkelerin, hepsinden çok da SSCB'nin ekonomi, teknoloji, bilim ve askeri üretimde ilerlemesi, bu üstünlük öğretisinde önemli değişikliklere yol açtı. Bugün burjuvazinin siyasal düşüncesini belirleyen başlıca ve temel etken, Sovyetler Birliği'nin her türlü saldırıya başarıyla karşı koyacağı bilincidir.

Amerikan üstünlüğü efsanesinin iflâs etmesi, değişik çevrelerde türlü yankılar uyandırmaktadır. Örneğin, 'siyasal gerçekçilik' okulunun liberal görüşlü üyeleri, bu yeni durumu kabul etme zorunluluğunu duymaktadırlar. Bunlar, Birleşik Devletler'in uluslararası alanda 'üstünlük' rolünü yitirmesine üzülseler de, belli sorunların çözümüne yaklaşırken kesin bir ciddilik takınmaya başlamışlardır.

Oysa aşırıcılar, Amerikan tutuculuğunun ideologları, bütünüyle bambaşka bir tutum içindedirler. Katı bir biçimde 'üstünlük açısından' siyaset gütme yolunda direnmekte ve bunu 'saldırgan komünistler'e karşı başarılı mücadelede tek yol olarak görmektedirler. «Bunun tersini söyleyenler, Vietnam'dan ve Vietnam zaferinden vazgeçmemizden ders almalıdırlar.». (*) Ütopik olduğu ölçüde kötü niyetli olan bu sözler, Amerikan tutuculuğunun önderi Barry Goldwater'ındır. **The Conscience of A Majority**- Çoğunluğun Vicdanı, adlı kitabında Goldwater, ABD Hükümeti'ne dış politikasında 'barışı koruma aracı olarak' düpedüz antikomünist propagandaya, giderek savaşa bile başvurmayı öğütlemiştir. Goldwater, «Komünist temsilcile-

---

(*) Barry Goldwater, **The Conscience of A Majority**, Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs, New York, 1970, s. 2.

rin anlayacakları tek dilin, üstün gücün buyurduğu ve desteklediği dil olduğunu ne denli çabuk anlarsak, bizim için o denli iyi olur.» demektedir. (*)

Goldwater'ın görüşlerini, Amerikan halkının çoğunluğunun fikri olarak göstermek yanlış olur. Ancak Goldwater'ın fikirlerini dikkate almamak ve kitaplarını yalnızca 'bir delinin yazdığı notlar' diye bir yana atıvermek de aynı ölçüde yanlış olacaktır. Birleşik Amerika'da tutuculuğun bir savunusu olarak ortaya çıkan kavgacı anti-komünizm, hem Birleşik Amerika'da, hem de birçok kapitalist Avrupa ülkesinde belli bir etki yaratmaktadır.

Gerici ideloglar ve politikacılar, bu konuda Sovyetler Birliği'nin tutumunu 'Avrupa üzerinde Sovyet tehdidi' diye göstermekle, günümüzdeki uluslararası ilişkilerin -ki ilişkiler Avrupa'daki gerginliğin giderilmesini güvence altına almaktadır- en önemli sorununu, büyük ölçüde çarpıtmakta ve yanlış koymaktadırlar.

Bugün **Frankfurter Allgemeine Zeitung**'un dış muhabiri olarak gazetecilik alanında etkin bir kişi, ama eskiden beri bir Batı Alman intikamcısı ve Nazi ordusunda muvazzaf subay olan. A Weinstein, «Bekle ve Hazırlan» adlı makalesinde, 'sosyalizm tehdidi' ne karşı koyabilmek için 'birleşik bir askeri doktrin' görünüşünü savunmaktadır. Weinstein'in planına göre, Avrupa'nın barışçıl bütünlüğünü sağlayıcı bir dengeleme yolu olarak, bir Avrupa anti-komünist davetler bloku kurulmalıdır. Weinstein, NATO'nun güçlendirilmesini, sosyalist ülkelerin çıkarlarına karşı durularak Avrupa'da şu anda varolan durumun değiştiril-

---

(*) **a.g.e., s. 94.**

mesini ve Federal Almanya'nın silahlandırılmasını önermektedir.

Weinstein'ın savunduğu fikir, 'korku dengesi' kurarak 'komünizmi durdurmak' yolundaki bir siyasal programdan kaynaklanmaktadır. Alman gazeteci, askeri bir hazırlık olmadan Avrupa'da güvenliğin sağlanabileceğini düşünememektedir. Değişik toplumsal sistemlere bağlı devletlerin barış içinde birlikte yaşama ilkesini bir yana itmekte ve 'Avrupa'nın güvenliği' uğruna 'Avrupa'nın geleceğini tehlikeye atmak' istemektedir. Weinstein, «Avrupa kendi güvenlik politikasını kurmak amacıyla fedakârlık yapma konusunda kararlı bir tutum içine girmedikçe eski kıtamızın karşılaşacağı tehlike azalmayacaktır» diye yazmakta; sonra şu sonuca varmaktadır: «İşte böylece komünizmi durdurma ve askeri bakımdan güçlenme politikası, Avrupa güvenlik siyasetinin öğeleridir.»

Avrupa'da sağlam bir güvenlik sisteminin yaratılması, hiç kuşkusuz, gerici emperyalist ve askeri güçlerin hoşuna gitmeyecektir. NATO üyesi ülkeler arasında hâlâ, soğuk savaşı ve siyasal blokları savunan ve Avrupa'da savaş sonrası sınırları yeniden düzenlemek isteyen iflas etmiş öç alma politikasını tutanlar vardır.

Avrupa'daki ülkelerin gerçekten çözüm bekleyen sorunları bulunmaktadır. Bu kıta her iki dünya savaşının patlayıp alevlendiği yer olmuştur. Avrupa ülkeleri arasında iyi komşuluk ilişkilerinin kurulması, uluslararası sorunların çözülmesinde kaba kuvvete başvurmaktan kaçınılması, birçok bakımdan gerginliklerin giderilmesine ve dünyada barışın güçlenmesine yardımcı olacaktır.

Sosyalist ülkelerin ve hepsinin ötesinde Sovyetler Birliği'nin, Avrupa'da yeni bir savaş tehlikesi yarata-

cak durumları önleme amacıyla dış politikada attığı adımlar, dünya kamuoyunun geniş kesimlerince onaylanmıştır.

Yumuşamanın desteklenmesi yolunda köklü değişiklikler sağlama mücadelesi, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın başarısı için çalışmalar, SBKP 24. Kongresi'nde önerilen Barış Programı'nda, bu programın uygulamaya konmasında bir evre olarak tanımlanmıştır.

Sovyetler Birliği, Polonya ve Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin Federal Alman Cumhuriyeti'yle imzaladığı barış anlaşmaları; F. Almanya ile Çekoslovakya ve öteki sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi süreci, L.I. Brejnev'in F. Almanya'ya yaptığı ziyaretin verimli sonuçları; Sovyetler Birliği'yle Fransa arasında gittikçe büyüyen işbirliği, Sovyetler Birliği'yle Birleşik Amerika arasındaki ilişkilerin olumlu bir yöne girmesi; bütün bunlar Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeler topluluğunun, gerginliğin giderilmesi, güvenliğin güçlendirilmesi ve kalıcı bir barış sağlanması yolunda giriştikleri mücadelenin önemli adımlarıdır.

Üçüncü Sovyet-Amerikan zirve konferansının başarılı sonucu, dünyada süregelen gerginliğin giderilmesi ve dünya barışının güçlendirilmesi sorununa yapıcı bir çözüm getirmede en büyük etken olmustur. Görüşmeler, füzesavar savunma sisteminde ve yeraltı atom denemelerinde kısıtlamalara gidilmesine, stratejik saldırı silahlarının sınırlanması yolunda çabaların artırılmasına ve kimyasal silahların devletlerin silah depolarından çıkarılmamasına yönelik önlemlerin alınmasıyla sonuçlanmıştır. Sanayi, bilim, teknoloji, ticaret ve ekonomi alanlarında işbirliğinin geliştirilerek sürdürülmesi konusunda da anlaşmalar imza-

lanmıştır. Bu toplantının en önemli sonucu uluslararası ilişkilerde barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin kabul edilmesi ve geliştirilmesi olmuştur. Bu da özellikle Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın yüksek düzeydeki değerlendirilmesinde ortaya konmuştur. Ortak Sovyet-Amerikan Bildirisi'nde şöyle denilmektedir: «Her iki taraf da, görüşmelerde alınan kararların, Avrupa'nın geleceği açısından konferansın tarihsel önemine yaraşacak ve bu kararların önemine daha büyük yetki verecek biçimde, Konferans'ın üst düzeyde sonuçlandırılmasını mümkün kılacağı varsayımından hareket etmiştir.»

Sovyet dış politikası, SSCB'nin kurulduğu ilk günden başlayarak dünya üstündeki güçler ilişkisinin marksist-leninist bir açıdan çözümlenmesi üzerine kurulmuştu. Sovyetler Birliği'nin dış politika programı gerçekçidir; sosyalist ülkeler topluluğunun gittikçe büyüyen ve sağlamlaşan gücünü dikkate almaktadır. Sovyet halkı, kapitalist ülkelerde de gerçekçiliğe dayanan ve uluslararası sorunları herkesin iyiliği ve ortak çıkarları doğrultusunda çözmeye çalışan siyasal çevrelerin ve devlet adamlarının uluslararası gerginliği giderme yolundaki katkılarına büyük değer vermektedirler.

ANTİ-KOMÜNİZM: «BAŞTAN SONA TEPKİ»

Geniş anlamda anti-komünizm, çağımızın temel çelişkisini oluşturan kapitalizmle sosyalizm arasındaki çelişkiyi kapitalizmin lehine çözmek amacıyla emperyalizmin elindeki tüm sosyo-ekonomik, siyasal, aske-

ri, ideolojik ve kuramsal araçları, üç ana devrimci güce-dünya sosyalist sistemine, uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketine ve halkların ulusal kurtuluş mücadelesine- karşı kullanmasıdır. Bu mücadele araçları birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.

Sosyo-ekonomik alanda, anti-komünist eylemlerin yelpazesi o denli geniştir ki, binbir çeşit anti-marksist ekonomik doktrin üretmekten, sosyal ve ekonomik siyaset alanında uygulama aşamalarına dek uzanır. Siyasal ve ideolojik 'çoğulculuğu' öğreten kuramların yanında; bilimsel ve teknolojik devrime en çok uyan toplumsal yapının 'ekonomik çoğulculuk' temeli üzerine kurulan, özel mülkiyet ve 'özel girişim' in egemenliğini tanıyan ve 'serbest piyasa yasalarıyla' düzenlenen bir toplum olduğunu 'kanıtlayıcı' kuramlar ileri sürülür.

Burjuva politikacıları, iktisatçıları ve toplum bilimcilerinin, sosyalist topluluktaki ülkeler-arası karşılıklı ilişkilerin temellendiği ilkeleri çarpıtmak için harcadıkları çaba da küçümsenmemelidir. Bunlar, özellikle merkezi planlamaya dayanan ekonomik bütünleşmenin verimsiz olacağı sonucunu çıkarmaktadırlar.

Sosyalist ülkelerin uygulamalı iktisat siyaseti, sosyalist ekonomik bütünleşmenin başarıyla uygulanmasını sağlayan Marksizm-Leninizm ilkeleri üzerine oturtulmuştur. 1971 Temmuzunda Bükreş'te düzenlenen Karşılıklı Ekonomik Yardım Konseyi'nin 25. Toplantısında oybirliğiyle kabul edilen Geniş Kapsamlı Program'ında şöyle denmektedir: «Sosyalist devletler topluluğu, her ülkede kurulan aynı ekonomik sisteme (üretim araçlarının halkın elinde bulunmasına) aynı siyasal sisteme (işçi sınıfının önderliğinde halk yönetimine) ve tek bir ortak ideolojiye (Marksizm-Leninizm'e) dayanmaktadır.»

Sosyalist ekonomik bütünleşme, sosyal gelişmenin nesnel yasalarına dayanır ve sosyalist sistemin avantajlarının daha eksiksiz, daha verimli kullanılmasını sağlar. Geniş Kapsamlı Program'ın temel hedeflerinden birisi, 'dünya ekonomisinde CMEA üyesi ülkelerin durumunu' daha da güçlendirmek ve 'kapitalizmle ekonomik yarışta son zaferi' güvence altına almaktır.

İçinde bulunduğumuz koşullarda, sosyalizmle kapitalizm arasındaki bilimsel ve teknolojik yarışma, olağanüstü bir önem kazanmıştır. SBKP Merkez Komitesi'nin 24. Parti Kongresi'ne verdiği raporda, «Bugünlerde sosyalizmle kapitalizm arasındaki sınıfsal mücadele alanının, iki dünya sisteminin ekonomik. teknik ve bilimsel bir rekabet alanı olarak daha büyük önem taşıdığına» (*) dikkat çekilmiştir.

CMEA üyesi ülkelerin hazırladığı Geniş Kapsamlı Program'ın kabul edilmesi ve uygulamaya konmasıyla ilgili olarak, burjuva iktisatçıları ve toplum bilimcileri, Program'ın uygulanabilmesi için tek yolun 'Batıyla ekonomik yakınlaşma' olduğunu savunmaya başlamışlardır. Onlara göre yakınlaşma ancak sosyalist ülkelerin siyasal ödünler vermesiyle gerçekleşebilecektir. Aynı zamanda, AET ile CMEA karşılaştırıldığında kapitalist ekonomik bütünleşme yönteminin, çekici bir örnek olmaktan çok uzak bulunduğunu kabul etme zorunluluğu doğmaktadır. Münih'teki SSCB İnceleme Enstitüsü'nde çalışan bir Alman anti-komünisti olan Stefan C. Stolte, Batı ülkelerinin bütünleşme etkinliklerini özetlerken şunları yazmaktadır: «Batı Avrupa'nın bütünleşmesine giden yolda sürüp giden güçlükler; ABD ve AET arasında gümrük savaşının başlama

(*) **SBKP 24. Kongresi**, s. 49

tehlikesi; enflasyon; ABD'de gittikçe büyüyen işsizlik ve azalan brüt ulusal üretim gibi konular, 1970'de zaten gevşek yapılı olan Atlantik Topluluğu'nun karşılaştığı ekonomik sorunlardan yalnızca bir kaç tanesidir.» (*)

Askeri alanda emperyalizmin anti-komünist eylemleri, 'yerel savaşların' çıkarılması, silahlanma yarışı, açık saldırı eylemleri biçiminde ortaya çıkmakta; bu arada komünizme karşı savaş maskesi altında, 'komünizmi yok etmek' için yapılan saldırgan planlar ve askeri üslerin yaratılmasıyla ulusal kurtuluş hareketlerine, demokrasiye ve insan haklarına darbeler indirilmektedir.

Teorik alanda burjuva ideologları, tarihçileri, filozofları, hukukçuları vb. ikili bir göreve hizmet eden sözde bilimsel anti-komünist ve anti-marksist kuramlar yaratmaktadırlar. Bu ikili görev kapitalizmi haklı çıkarmak ve marksist-leninist öğretiyi 'çürütmek'tir. Kapitalizmi haklı çıkarma işlevi, aynı zamanda kitle bilincinin büyük bir kesimini kucaklayan sınıf mücadelesinin ideolojik biçimini, sosyalist ülkelere anti-komünist fikirlerin gizlice sızdırılması için yeni yolların genişletilmesini, revizyonizmin ve dinsel bağnazlığın körüklenmesini, 'kitle kültürü'nün yayılmasını ve benzerlerini de üslenmektedir.

Diplomatik ilişkiler alanını da kapsayan siyasal ilişkiler alanında devlet-tekelinde olan burjuvazinin sınıf stratejisinde başlıca rolü anti-komünizmin oynadığı rahatlıkla söylenebilir. Siyasal alan hiç de siyasal öğretilerle sınırlı değildir. Emperyalist burjuvazi her za-

---

Stefan C. Stolte, **Comecon in the New Decade**- Yeni On Yılda COMECON, Bülten, SSCB İnceleme Enstitüsü, cilt XVIII, Münih 1971, Mart, sayı. 3, s. 24.

man olduğu gibi, komünizmle savaşırken, faşizm, siyonizm, milliyetçilik, ırkçılık vb. gibi her türlü gerici ideolojik güçten ve siyasal hareketten yararlanmaktadır. Bir durumda komünizm umacısı, ulusal kurtuluş hareketlerini bastırmak için, kullanılırsa, başka bir durumda da 'ulusal kurtuluş' kisvesi altında gerici milliyetçilik hareketleri desteklenir; ama iki durumda da söz konusu gerçekte anti-komünizmdir. Örneğin, 1930'larda faşizm, anti-komünizm toprağında beslenen bu türden bir siyasal ve ideolojik hareketti. Bugün siyonizm de aynı türden bir harekettir.

İsrail Komünist Partisi siyonistlerin demagojik sloganlarını ve tuttukları gerici siyasal yolu sergilerken şu noktayı vurgulamaktadır: «Siyonist hareket... bir ulusal kurtuluş hareketi değildir, çünkü herhangi bir halkı ya da ülkeyi yabancıların yönetiminden (egemenliğinden) kurtarmayı amaçlamamaktadır. Siyonizm, bir milliyetçilik hareketi değil, tersine Yahudi burjuvazisinin gerici bir siyasal hareketidir.» (*)

1897'deki İlk Kongre'sinde resmen kurulan ve amaç olarak «Yahudi halkı için Kutsal İsrail'de kamu yasasıyla güvence altına alınan bir vatan yaratmayı» (**) benimseyen Dünya Siyonist Örgütü, görünüşte sınırsız milliyetçilik iddialarında bulunmaktadır.

ABD Komünist Partisi'nde önemli bir yeri olan Hyman Lumer, «Siyonizmin Gerici Rolü» başlıklı makalesinde şöyle der: «Gericilik ve emperyalizm yanlısı politika peşinde koşan İsrailli yöneticiler, tüm kapita-

---

(*) **Information Bulletin, İsrail Komünist Partisi** No. 3-4, 1969 Özel sayı- **16. Kongrenin Malzemeleri**, s. 202

(**) **Political Affairs**, Temmuz 1971, s. 13

list dünyadaki, özellikle de Birleşik Devletler'deki siyonist hareketin desteğine güvenmektedir.» (*) Siyonizmin tehlikesi, emperyalizmden tam destek görmesinden ve emperyalizm tarafından dünya komünizmine, ulusal kurtuluş hareketlerine, sosyalist ülkelere, hepsinin ötesinde Sovyetler Birliği'ne karşı yürütülen mücadelede kullanılmasından doğmaktadır. Hyman Lumer, «Siyasal Siyonizm, yalnızca bir ideoloji değil, aynı zamanda örgütlü bir dünya hareketidir.» (**) diyor.

Böylece en değişik gerici örgütleri, siyasal hareketleri ve güçleri saflarında toplayan anti-komünizm, kuram ve uygulamaya karşı evrensel bir saldırı yürütmektedir. Bu yalnızca komünizme değil, aynı zamanda demokrasiye ve ilerici kültüre, tüm ilerici güçlere yöneltilmiş bir saldırıdır.

Anti-komünizm birkaç temel biçimde belirlenebilir.

İlk olarak, uygulamalı siyasal etkinlik biçimindeki anti-komünizm vardır. Bu tür anti-komünizm gerek iç, gerekse dış devlet politikası biçimini alır ve tekelci burjuvazinin parasal desteğiyle sayısız profesyonel anti-komünist örgüte, belli komünist partiler içindeki oportünist gruplara, reformculara ve Sağ-kanat Sosyal Demokratlara dayanır.

İkinci olarak, burjuva ideolojisinin ağır basan ku-

(*) Bugün Birleşik Devletler'de üyelerinin toplam sayısı yüz binlerce varan pek çok Siyonist örgüt etkinliğini sürdürmektedir. Bunlar arasında Amerikan Kadın Siyonist Örgütü, Amerikan Siyonist Örgütü ve keskin anti-Sovyetizmiyle tanınan Yahudi Savunma Birliği bulunmaktadır.

(**) **Political Affairs, Temmuz** 1971, s. 13

ramsal ve siyasal biçimi olan anti-komünizm vardır. Bu çoğunlukla işçi sınıfına inancını yitirmiş 'sol' ve sağ-kanat aşırıcıların ve köktencilerin 'devrimciliği'nde; çeşitli küçük burjuva ve revizyonist kavram ve görüşlerde rastlanan anti-komünizmdir. Bu tür anti-komünizm, aynı zamanda, komünizmi sözde bilimsel açıdan çürütmeye yönelik ve insan toplumunun komünist olmayan, hatta anti-komünist bir yol izleyerek gelişmekte olduğunu kanıtlamak amacıyla yaratılan özel bir 'kuramsal' bilgi dalı biçiminde ortaya çıkar. Anti-komünizmin ideolojik ve kuramsal etkinlikleri, emperyalizmin politikasına hizmet etmektedir.

Son olarak da, kitlelerin bilincine işlemiş, emperyalistlerin propagandalarıyla geniş kitleler arasında yayılmış ve yerleşmiş toplumsal önyargılar biçimindeki özel mülkiyet ilişkilerinin ağır basmasına dayanarak varlığını sürdüren anti-komünizm vardır.

Somut koşullarda çok çeşitli karışımlar biçiminde ortaya çıkan bu üç temel anti-komünizm arasında çok yakın iç ilişkiler de bulunmaktadır.

Anti-emperyalist kitle hareketleri karşısında korkuya düşen pek çok burjuva hükümeti, anti-komünist bir isteri havası yaratmak, halkı sindirmek, hayali bir komünizm tehlikesi korkusu yaratmak, bu isteri ve korkuyu kendi çıkarları için kullanmak amacıyla anti-komünist ideoloji ve politikaya başvurabilirler ve başvurmaktadırlar.

Anti-komünizmin bu sıkı sıkıya iç içe girmiş siyasal, ideolojik ve sosyo-ekonomik biçimlerinde, değişik zamanlarda değişik mücadele yöntemleri ve yolları ön saflara çıkabilir. Ağırlığın sınıf mücadelesinin çeşitli biçimlerinden birine-örneğin siyasal ya da ideolojik biçim- verilmesi, hiç de öteki alanlardaki anti-komünist etkinliklerin zayıflaması anlamına gelmez. Bu

dönemlerde karmaşık ve değişik mücadele yollarının hepsi, o durumda en etkili sayılan yolun buyruğuna sokulur.

Belli düşünceler burjuvazinin uzun bir süre sınıf mücadelesinin ideolojik türüne ağırlık vermesine yol açabilir. Burjuvazinin ideolojik mücadeleyi her zaman, özellikle de şimdi, yeterli ve kendi içinde zaferi getirecek bir yol olarak gördüğünü sanmak yanlış olacaktır. İdeolojik mücadele her zaman belli siyasal eylemlere giden yolu hazırlamak amacıyla kullanılır.

TARİHİN YARGISI ÖNÜNDE

Burjuva ideologları kuramı desteklemek ve halka düşman siyasetleri uygulamaya koymak için her zaman ideolojik demagojiye başvurmuşlardır. Tarihte, örneğin burjuvazinin insancıl çağrılarla demagojik bir biçimde oynayarak halkın büyük kesimlerini nasıl aldatabildiğini, karşı-devrimci süikastları nasıl başlattığını, ilerici hareketleri nasıl bastırdığını ve kendisi gibi düşünmeyen halka karşı nasıl acımasızca davrandığını gösteren sayısız örnek vardır. Bu bakımdan çok öğretici bir örnek bugüne dek öneminden hiçbir şey yitirmeyen Paris Komünü'dür. Bu örnek öğreticidir; çünkü birçok ülkenin sosyo-politik gelişmesinde proletarya sosyalist devrimi başlıca gündem maddesi olmaya devam etmektedir.

O zamanki Fransız burjuva hükümetinin siyasal tutumunun gerçek anlamını ve sınıfsal yapısını ortaya çıkaran Marx, burjuvazinin ulusal çıkarların korunması konusundaki çağrısının, kendi sınıfsal durumu-

nu güçlendirme isteğinin yanında devede kulak kaldığını göstermiştir. Sınıfsal çıkarlar ne zaman ortaya dökülse, burjuvazi hiç duraksamadan ulusun çıkarlarına ihanet etmiştir. Marx, «Ulusal Savunma Hükümeti ulusal görevle sınıfsal çıkar arasındaki bu çatışmada, Ulusal İhanet Hükümetine dönüşmekte bir an bile duraksamamıştır» (*) diye yazar.

Burjuvazi, dünyadaki ilk komünist hareketin yüce gönüllülüğünden yararlanarak, çalışan halk kitleleriyle halk hükümetini yanıltmış ve kendi yönetimini kurmayı başarmıştır. Sonra, olanaksız komünizmin karşısına anti-komünist misillemeleri koymuştur; öyle ki bunlar, Marx'ın deyişiyle, ancak Roma'da Sulla ve triumvirat (üçlü yönetim) dönemindekilerle karşılaştırılabilecek türden olaylardır.

Burjuvazi, Komün'ün yenilgiye uğratılmasından sonra, o kanlı vahşeti örtmek için, 'düzeni' yeniden kurmaktan, 'adaleti' sağlamaktan ve 'bir avuç katilin zorbalıkla ele geçirdiği uygarlığı koruma' gereksinmesinden demagojik, acıklı bir dille söz etmeye başlamıştır. Marx, bu 'düzenin av köpekleri'nin 'insanlık ve ahlak dışı uygarlığı'nın gerici niteliğine ve ikiyüzlülüğüne öfkeyle saldırmıştır. «Burjuva düzeninin uygarlığı ve adaleti, o düzenin tutsakları ve köleleri, efendilerine karşı başkaldırdıkları zaman gerçek niteliğiyle ortaya çıkar. O zaman bu uygarlık ve adalet her türlü kisveden arınmış olarak, gaddarlık ve yasa dışı bir öç alma biçiminde gözler önüne serilir. Mülk sahibiyle üretici arasındaki sınıf mücadelesinde her bunalım, bu gerçeği daha çıplak bir biçimde ortaya koyar... Gerçekte görkemli bir uygarlık bu! En büyük sorunu,

(*) K. Marx ve F. Engels, **Seçme Yapıtlar**, üç cilt cilt 2, Moskova 1973 s. 202

savaştan sonra geride bıraktığı ceset yığınlarını nasıl ortadan kaldıracağını hesaplamak olan görkemli bir uygarlık!» (*)

Burjuvazinin niteliği o zamandan bu yana değişmiş değildir. Tarih bu tür örneklerle doludur; bu örneklerin en sonuncusu da Şili'de olanlardır.

Emekçi halkın sınıf mücadelesinin ve emperyalizmin günümüzdeki anti-komünist siyasal ve ideolojik eylemlerinin tarihsel deneyleri ışığında, burjuvazinin entrikalarını dikkatle gözlemek, gerici özünü, sosyal demagojisini ve yeni, ustalıklı anti-komünizm biçimlerini ortaya çıkarmak, ideolojik ve siyasal mücadelenin etkinliğini hiç durmadan artırmak gereklidir. Anti-komünizm, emperyalizmin başlıca ideolojik ve siyasal silahlı olagelmiştir ve bugün de böyledir. Bunun sonucu olarak, komünistler ve tüm ilerici güçler dikkatlerini herşeyden çok anti-komünizmle mücadeleye yöneltmelidirler.

(*) a.g.e., s. 295.

II

ANTİ-KOMÜNİZM VE 'İDEOLOJİSİZLEŞTİRME'

Son yıllarda dünya sosyalizminin durumunda büyük bir güçlenme ve uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinde, halkların başarılı ulusal kurtuluş mücadelelerinde yeni bir canlanma görülmektedir. Bugün milyonlarca insan daha, Marksizm bayrağı altında bir araya gelerek sosyalizmde tarihsel gelişmenin gerçek geleceğini görmektedirler. Marksist ideoloji, dünya sosyalist sisteminin ideolojik birliğini ve tüm uluslararası devrimci hareketi güçlendiren bütünleyici bir güç olmuş herkese devrimci bir iyimserlik aşılamakta ve günümüzün ilerici güçlerinde canlı bir anti-emperyalist mücadele kararlılığı yaratmaktadır.

Burjuva politikacıları ve ideologları, sosyalizmin askeri ve siyasal bakımdan yok edilemeyeceğini, ideolojik açıdan da tek ve bölünemez bir bütün olduğunu giderek daha iyi anlamaktadırlar. Burjuvazinin, kitleler arasında etkisi gittikçe artan Marksist ideolojiyi bir numaralı düşman olarak görme eğilimi her geçen gün daha da gelişmektedir. Soğuk savaşın ağırlık merkezi yavaş yavaş politika alanından ideoloji alanına doğru kaymaktadır.

Büyük kapitalist ülkelerin hemen hepsinde, en çok daha Birleşik Amerika, B. Almanya ve İngiltere'de 'komünizm' araştırma merkezleri çalışmalarını hızlandırmış bulunuyorlar. Burjuva ideologları ve politikacıları, artık George F. Kennan'ın 1947 Temmuzunda **Foreign Affairs** dergisinde yayınlanan, bir zamanların çok sözü edilen, tutulan ve yazarın Sovyet Rusya'da toplumsal yapı diye bir şeyin bulunmadığını öne sürdüğü makalesi gibi yazılarla yetinmemektedirler. Kennan'ı bu saçma sonuca götüren şey, o zamanların oldukça tutulan ve yaygın olan burjuva önyargısıdır. Bu önyargıya göre burjuvazi 'çerçevesi ve görüşü' ne uymayan herşey, doğal olandan bir sapma ve 'olağan dışı' dır. Bugün burjuva düşüncesi şunu kendi kendine kabul ettirme durumundadır: Temelde kapitalizmden farklı olan ve kendi özel nitelikleri bulunan sosyalist sistem, yalnızca yaşama hakkına sahip değil, birçok bakımdan kapitalizmden üstün, hiç değilse ona 'eşit bir ortak' olarak kabul edilmesi gereken sosyo-politik bir olgudur.

Markist ideolojiye karşı daha önce eşine rastlanmayan çapta, dikkatle planlanmış bir saldırıya girişilmektedir. Bu saldırı, geniş kapsamlı ve uzun dönemli siyasal bir amaç gütmektedir. Ana amaç, zorla sosyalist ülkelerin halklarını, gelişmeye giden yoldan iterek çıkarmak ya da hiç değilse dünya sosyalizminin gelişmesini geciktirmektedir. Böylece uluslararası komünist hareketi zayıflatma ve bütünüyle dağıtma, ulusal kurtuluş mücadelesini yolundan saptırma gibi ikinci derecedeki görevler de yerine getirilmiş olacaktır. Anti-Marksizm ve anti-Leninizm, anti-komünizmin mızrak başları olmuşlardır. Başlıca ideolojik denge unsuru olma rolü, 'ideolojisizleştirme' kavramına yüklenmiştir.

İdeolojisizleştirmeyi savunanlar, şu temel amaçların peşinde koşarlar: İlk önce, marksist-leninist ideolojiyi geçerliliğini yitirmiş bir kuram, ütopyacı bir teori, bir tür din ya da toplumsal bir efsane gibi göstererek gözden düşürmeye çalışırlar. Sınıf mücadelesi, devrim ve proletarya iktidarı gibi kavramlarla birlikte ideolojinin 'aşındırılmasını' kışkırtırlar, ideoloji ve bilime, sınıfsal yaklaşıma ve nesnelliğe karşı çıkmak için saçma çabalara girişirler.

İkinci olarak, siyasal ve İdeolojik önder güç olan bilimsel sosyalist partilere ve devrimci ideolojinin temel yayıcısı olan işçi sınıfına doğrudan ideolojik saldırılara girişirler. İşçi sınıfı yalan yere 'burjuvalaşmak'la ve 'devrimci ruhunu yitirmek'le suçlanır. Bunlara ek olarak, daha başka anlamsız nedenlerle parti ve halka, işçi sınıfı ve aydınlara ve benzerlerine karşı çıkıldığı da görülür.

Üçüncü olarak, sosyalist idealler kötülenerek, insan toplumunun komünist olmayan yolda gelişmesi düşüncesini güçlendirmek için çeşitli anti-komünist ve anti-marksist kuramsal kavramlar uydurulur. Bu amaca ulaşmak için özellikle 'bütünleşme', 'modernleşme,' 'teknokratik toplum', 'sanayi uygarlığı' kuramları ve 'ideolojisizleşmiş' toplumlar olarak sunulan toplumlarla ilgili kuramlar öne sürülür.

İdeolojisizleştirme kavramının öteki yüzü de genel olarak ideolojinin 'çoğulluğu' kuramı ve özel olarak da 'Marksizm-Leninizm'in çeşitliliği' kuramıdır. Bu ikinci kuram Marx ve Lenin'in öğretilerinin birbirinden farklı ve bazende temelde birbirine karşıt 'yorumları' bulunabileceğini kanıtlamak için kullanı-

lır. 'Çoğulculuk' kuramı, birbirine sıkı sıkıya bağlı olan biri içsel öteki dışsal iki görevi aynı zamanda başarmak amacıyla yaratılmıştır. Bir yandan burjuvazi bu kuramı, sosyalist ülkelere ve uluslararası komünist hareketin içine anti-marksist fikirleri sızdırmak, böylece revizyonist ve milliyetçi görüşleri harekete geçirmek ve komünist hareketin ideolojik bütünlüğünü zayıflatmak için kullanılır. Öteyandan bu kuram, kapitalist ülkelerdeki emekçi halka karşı girişilen mücadelede, başarılı bir devrimci mücadele için zorunlu olan, devrimci güçlerin yoğunlaşmasını önlemek amacıyla kullanılır. Görülüyor ki, ideolojisizleştirme kavramı hiç de 'ideolojinin sonunun' geldiğini halka söyleyen, edilgen yalnızca düşünceye dayanan, bütünüyle olumsuzlayıcı akademik bir kuram değildir. Tersine Marksist ideolojiyi ve onun temel bilimsel ilkelerini etkin bir biçimde yadsıyan, militan burjuvazinin antikomünist kavramıdır ve bu kram, ideolojik olguların burjuva bir görüşle algılanmasını, göze batan bir biçimde hızlandırmayı amaçlar.

İdeolojinin ne olduğu, rolü, yeri, belirlenmesi ve tanımlanması gibi sorunların yoğun bir biçimde tartışılması, düşünsel, siyasal, toplum bilimsel giderek ruh bilimsel burjuva edebiyatında ilk kez 1950'lerde başlamıştır. Bu, Marksizm-Leninizm'e karşı girişilen mücadelede en etkili silah olarak kullanılabilecek bir ideoloji kavramını geliştirme yolunda girişilen adı konmamış bir tür yarışmaydı. Ne var ki, şu ya da bu Marksist ilkeyi çürütme çabaları her zaman doğrudan ve kaba bir biçimde yapılamaz. Tüm dünyada Marksist ideolojinin gittikçe artan çekiciliği, çoğu zaman burjuva ideologlarının açık, cepheden saldırmalarını engellemiştir.

İdeolojinin çözümlenmesi, doğal olarak bazı sav-

ların ileri sürülmesini, bunların karşılıklı olan kavramlarla belli akıl yürütme ve kanıtlar sistemlerinin yaratılmasını gerektirmiştir. Bütün bunlar da, yine ileri gelen en yetenekli burjuva kuramcılarının görevlendirilmesini gerekli kılmıştır. Bu kişiler çeşitli bilgi alanlarında sistemli olarak 'etkili' anti-komünist fikirler ileri sürebilecek ve bunu sorunun özünü kavrayarak oldukça gelişmiş bir düzeyde ince bir biçimde becerebilecek uzmanlardır.

Bu yetenekli burjuva toplum bilimcilerinden biri de Talcott Parsons'dır. Parsons, örneğin Sovyetler Birliği'ne karşı açıkça savaş çağrıları yapan azgın anti-komünistler arasında sayılamaz. Aslında onun yapıtlarında çoğu zaman liberal burjuva öğeleri görünür. Ama Parsons oldukça ciddi bir ideoloji düşmanıdır. Parsons'ın görüşleri şu açıdan ilginçtir: Özgün, bireysel bakımdan eşsiz ve nesnel olmak iddiasında bulunsalar da, aslında bu görüşler burjuva kuramcısının ideolojik süreçleri tipik kavrayış biçimini yansıtır, bu kavrayış biçimi ise tümüyle kapitalist toplum düzeninin siyasal istemelerine bağımlıdır.

Ne var ki, 'gereğinden çok savlar'la aşırı zaman harcayan 'saygıdeğer' anti-komünizmin liberal-akademik entellektüel eğilimi, dövüşken anti-komünizmin standartlarını bütünüyle doyuramamaktadır. Başlıca kapitalist ülkelerde, hepsinden çok da Birleşik Devletler'de, Karl Manhheim'in **İdeoloji ve Ütopya**'sı ikinci kez doğuyor gibidir.

İDEOLOJİ Mİ, 'BİLGİ SOSYOLOJİSİ'Mİ?

Mannheim'ın ideolojisinin ilkeleri düşünsel, toplumbilimsel ve siyasal burjuva edebiyatında hâlâ kla-

sik olarak kabul edilmektedir ve Mannheim'a karşı çıkanların sayısı, onu destekleyenler ve etkin olarak izleyenlerle karşılaştırıldığında, son derece azdır.

Mannheim'ın kuramının büyük ölçüde tutulmasının temel nedeni, bugünkü burjuva toplumunun ideolojik gereksinmelerini en iyi biçimde yansıtmasıdır. Bu kuram burjuva toplumunun standartlarının gerektirdiği gibi, hem bağışlatıcı, hem de vuruşkan bir biçimde saldırgandır.

Mannheim'ın akıl yürütme yolunu izleyelim: Her şeyden önce Manhheim, iki temel önemli yöntem, ya da onun deyişiyle, düşünce anlatımı arasında ayrım gözetir: İdeolojik ve ütopyacı. Her türlü fikir bir tür çıkara hizmet eder. Mannheim varolan düzeni savunan fikirlere ideolojik, toplumsal düzeni değiştirmeyi amaçlayan fikirlere de ütopyacı der. Mannheim, ideolojik olguların anlaşılmasına ütopyacılık öğesini sokmak zorundadır ki, böylece devrimci yeniden-düzenlemeyi görev olarak benimseyen ideolojinin, özünde ütopyacı olduğunu 'kanıtlayabilsin'

Mannheim, tek gerçek ideolojinin toplumda yaşamakta olan sosyo-politik yapıyı doğrulayan ideoloji olduğu, gibi temelsiz bir sonuca varır. Başka bir deyişle Mannheim, ideolojinin temel işlevinin bağışlatıcılık olduğunu söylemektedir. Mannheim böylelikle, devrimci değişiklik yolunda çalışan bir ideoloji olarak Marksizm'e ciddi bir darbe indirdiğini sanmaktadır. Aynı zamanda Mannheim, belki hiçbir gerçek tehlike getirmeyen, ama kapitalizmi savunmaya çalışanlar açısından yine de pek hoş olmayan tüm köktenci kuramlarla da savaşmıştır.

Mannheim yeni bir sorunla karşı karşıyadır: Eğer, yalnızca varolan toplumsal düzeni savunan kuramların ideoloji diye adlandırılmaya hakkı varsa, o zaman

bu tanım komünist ideolojinin varlığını da doğrulayacaktır; çünkü Marksizm yalnızca dünyanın devrimci dönüşümünün kuramı değil, aynı zamanda sosyalizmin nesnel olarak kazanılmış başarılarını da canlı bir biçimde savunan bir kuramdır. Bu durumda Mannheim bir dizi özel sav ileri sürerek, iki tür ideoloji arasında bir ayrım ortaya koyar: Özel ve genel ideolojiler. Mannheim, Marksizmi özel ideolojiler arasına yerleştirebilmek amacıyla ideolojileri böyle karmaşık bir düzene sokma gereksinmesini duymuştur. Çünkü özel ideolojiler kategorisi Mannheim'ın dünyanın sözde çarpıtılmış bir yorumuna dayanan ideolojileri yerleştirdiği kategoridir. Mannheim'a göre, genel bir ideoloji, yansıtma işlevini görür ve bu rolde o ideoloji tümüyle 'bilgi sosyolojisi' kapsamına girer.

Böylece, burjuva ideolojisinin yerine, tek başına gerçeği yansıtma iddiasında olan 'bilgi sosyolojisi' geçmiş olur. Mannheim, ideolojisizleştirme görüşünü güçlendirmek için toplumun toplumsal yapısını çözümlemeye başvurur; bu da bir yandan ideolojinin 'bilgi sosyolojisi'nin kapsamına alınmasıyla, öte yanda da ideolojinin 'ütopya' olduğunu söylemekle ortaya çıkar. Bu çözümlemenin amacı, işçi sınıfının rolünü küçümsemek ve sözde aydın seçkinleri ön saflara getirmektir. Mannheim'a göre, toplumda aydınlar 'yüzer katman' olduklarına göre, fikir sınırlamalarının daha belirgin olduğu öteki sınıfsal gruplardan daha az bağımlıdırlar.

Mannheim, kesinlikle burjuva toplumunun sınıfsal çıkarlarına hizmet eden kuramının yine de mutlak bir nesnellik taşıdığını savunur. Ama burada eksik olan bir şey varsa, o da nesnelliktir.

Özde, bilimsel savların ve mantıksal açıdan eksik

siz bir kanıtlama sürecinin yerine Mannheim'in kuramında rastgele değerlendirmeler vardır. Ama salt Mannheim öyle istiyor, diye hiçbir öneri yanlış ya da doğru olarak kabul edilemez.

İDEOLOG VE İDEOLOJİ

Bir bütün olarak Mannheim'ın kuramı, tıpkı içindeki ayrı ayrı tanımlar gibi, tutarlı değildir. Ama bizi burada ilgilendiren şey, tanımlar ya da tek tek özel bireyler değildir. Burada Marx'ın, bireylerden ancak varolan toplumsal, ekonomik ve siyasal kategorilerin temsilcisi oldukları ölçüde sözetmemiz gerektiği yolundaki sözlerini anımsamamız gerekir. Bu gibi durumlarda belki dinle bir benzerlik düşünülebilir; dini yaratan rahipler değil, rahipleri yaratan dindir. Şu ya da bu kuramcının iyi ya da kötü nitelikleri çoğu kez çok önemli bir rol oynasada, burada önemli olan Mannheim'ın ya da başka bir burjuva ideoloğunun kişiliği değildir.

Değişik görüşler ya da tanımlar asla yalnızca kişisel olarak yaratılmış şeyler değildirler. İçerikleri açısından bunlar nesnel olarak varolan toplumsal ve siyasal koşullarla belirlenirler. İlke olarak burjuva ideologlarının işlevi, toplumsal gereksinmelerin belirlediği önerileri formüle etmekten, belli siyasal amaçlara yöneltmekten, sistemin güvenlik çerçevesine tamıtamına oturtmaktan, ideolojik hayaller yaratarak sistemin oturmuşluğunu etkin olarak güçlendirmekten öteye geçemez. İdeolog bu düzenin ayrılmaz bir parçasıdır ve o bu sürecin farkında olsun olmasın, düzendeki tüm

değişikliklerin onun düşünüş biçimi üzerinde etkisi vardır. Bu düzenin sınırları dışında iş görmesi mümkün olan kişi bir burjuva ideoloğu olamaz. Burjuva ideoloğu olamaz. Burjuva ideoloğu, düzenin nedeni değil, sonucudur. Burjuva ideologlarının yapıtları, kapitalizmin bir tür göstermelik parçalarıdır ve bunlar bağışlatıcıdırlar. Bu yüzden de toplumun içinde yer alan ve derinlere işleyen gerçek süreçleri doğru olarak yansıtamazlar. Aslında olay bunun tersidir: Somut toplumsal süreçlerin diyalektik çelişkileri içinde çözümlenmesi şu ya da bu ideoloğun gerçek rolünü ortaya koyabilir. Bu yapılmadıkça, kapitalizmin eleştirel çözümlemesi yüzeysel kalacak ve asıl önemli nokta dışarda bırakılmış olacaktır. Kapitalizmin kötü bir düzen olduğu açığa çıkarılmalıdır; bu düzen, ideolojik bakımdan savunulma ihtiyacı içindedir ve ister istemez kuramsal açıdan tutarsız ve siyasal bakımdan gerici bir ideolojiye yol açmaktadır.

Mannheim olsun, bir başkası olsun, burjuva kuramcısı, kurulu toplumsal düzenin çıkarlarını siyasal isteklere, fikirlere ve görüşlere dönüştürür. O düzenin kendine özgü çizgilerini yansıtır. Örneğin, Mannheim'ın kuramında kapitalizmin işçi sınıfından duyduğu korku işçi sınıfının gerçek rolünün çarpıtılmasında, işçi sınıfının 'nesnel olmayan toplumsal grup' diye kötüleyerek tanımlanmasında, işçi sınıfının aydınların karşısına konmasında ortaya çıkar. Mannheim'ın kuramının çok rastgele kuruluvermiş çatısında, hiç küçümsenmeyecek bir unsur da, anarşinin her yanı sardığı siyaset ve ekonomisinde sıkı bir nesnel-düzen bulunmayan kapitalizm koşulları altındaki yaşama biçimidir. Bu tür bir yaşam ister istemez insanın düşünme biçimini etkiler; nesnel yasaların hiçe sayılmasına, öznelliğe kuramsal bir görüşün getirilmesine, bireysel, sorum-

suz, bir yaklaşıma yol açar. Bütün bu özellikler Mannheim'in kuramında kolaylıkla görülebilir. Mannheim, kitleler üzerinde belli bir etki yaratmayı ve onları burjuvaziden yana çekmeyi amaçlamaktadır.

Sayısız burjuva kavramlarını bir çözümlemeden geçirirsek, bunların yaratıcılarının büyük bir kurnazlıkla, 'sağduyu'ya dayanan ve şu ya da bu öneriyi kanıtlarken mantığın bulunup bulunmamasına dikkat etmeyen sıradan bilimciliğin özelliklerinden yararlandıklarını görürüz. Aslında bu görüşlerin geliştirilmesinde mantık aranmaz; kural olarak yalnızca açık ve yalın bir biçimde formüle edilmiş sonuç inançla kabul ediler ve düşünmeden benimsenir. Bu görüşlerde, inançla alınan kararların arkasında çürütülemeyecek kanıtların bulunduğu varsayılır. Burjuva ideologlarının güvendiği şey de işte budur.

Böyle bir durum sonsuza dek sürüp gidemez. Buna özellikle birçok kapitalist ülkede halkı 'afyonlamaya' ve 'beyin yıkamaya' karşı sürüp giden kitlesel öğrenci ve gençlik hareketleri çok iyi göstermektedir. Ne var ki, burjuva ideologları yine de değişen duruma kendilerini uyarlayarak eski çizgilerini sürdürmekte ama bu kez yeni ve daha kurnazca yollara başvurmaktadırlar.

'İDEOLOJİSİZLEŞTİRME'NİN TIRMANIŞI

'İdeolojisizleştirme' görüşünün tırmanmasında anti-komünizmin kendini bu davaya adamış ideoloğu Daniel Bell özel bir rol oynamıştır. Bazı sosyologların oldukça ılımlı ve akademik düşünme biçiminin ve

Mannheim'ın kuramının daha da güçlü anti-komünist saldırısının tersine, Bell'in kuramı çok belirgin bir biçimde anti-Marksist ve karşı-devrimcidir.

Bell, büyük ölçüde tutarsız ve mantıksal açıdan çelişik olan 'ideolojinin sonu' öğretisinin yaratıcısıdır. Bell, 'ideoloji' terimini tekrarlayıp dururken, bu terime bazen kendi tanımlarına uymayan değişik anlamlar yükler. Elbette Bell'in tanımlamalarında ortak olan bir yan vardır ve bu da Marksizme karşı duyulan kör nefrettir. Bell'e ve onun izleyicilerine göre, 'ideolojinin sonu' Marksist ideolojinin sonu demektir. Doğal olarak, kanıklanamayacak bir şeyi kanıtlama yolunda girişilen gülünç çabalar, ister istememez, mantıksal saçmalıklarla bir arada bulunacakdır.

Bell'in, Marksizm'e yönelik 'eleştirel'savları tipiktir. Bell ideolojinin sınıfsal niteliğini, tarihsel gelişmenin nesnel yasalarına bağlı olduğunu, Marksizmin devrimci yapısını, kuramla uygulamanın bütünlüğü ilkesini yadsır. **The End of İdeology**-İdeolojinin Sonu adlı kitabında Bell, Marx'ın ideoloji konusundaki görüşlerini köhnemiş ve bugüne uygulanamaz olarak tanımlar. Ne var ki bu görüşler, (tarihin cilveleri gerçekten hiç bitmez!) her şeyden çok Bell'in kendi durumunu ortaya çıkarmaktadır. Bell Marx'a göre, ideolojinin sınıfsal bir özelliği bulunduğunu ve sınıfsal çıkarların evrenselliğini göstermeye çalıştığını yazar. Sonra önemli olan insanların ne dedikleri değil, ne yaptıklarıdır. İnsanın, fikirlerin ardında gizlenen çıkarların yapısını ortaya çıkarması gerekir. Eğer fikirler maddi çıkarları saklayan birer perdeyse, o zaman 'onların doğruluğunu deneyecek şey' bu fikirlerin kimin sınıfsal çıkarlarına hizmet ettiğini saptamaktır. Bell şöyle devam ediyor. «Marx'a göre, bu öğreti, tarihin gelişmesiyle tutarlıysa, doğrudur; uygulamada bu,

bir öğretinin devrime hizmet etme nedeni olup olmamasına göre doğru ya da yanlış diye adlandırılması anlamına gelir.

Marx'ın fikirlerini çözümlerken, Bell, Marx'ın bu tanımı burjuva ideolojisine uygulaması konusunda hiçbir şey söylememektedir. Bell, gerçekle sınıfsal çıkarlar, bir yanda öğretinin doğruluğuyla öte yanda tarihin gelişmesi ve devrimin amacına hizmet arasındaki ilişkiyi aşırı yalınlaştırarak yorumlar. Bell'e göre Marx'ın gözünde devrim, kendi başına bir amaçtır. Bu doğru değildir. Devrim, zorunlu ve nesnel koşullarla karşılaştırılan bir biçimdir ve bu biçimde, gelişme süreci içinde yepyeni bir niteliksel durum, kaçınılmaz bir ilerleme yasası ortaya çıkar. Bu yasa, bilimsel olarak kavrandığı ve bilinçli olarak kitlelerin sosyo-politik etkinliklerinin temeli kılındığı zaman, devrimler artık kendiliğinden doğmazlar ve bir amaca ulaşmanın bilinçli yolu olurlar; bu amaç da sınıfsız bir toplumun kurulmasıdır. Marksizme göre, bilimsel bir ideoloji, 'devrimin amacını hızlandırmaya yardım ettiği için' değil, nesnel tarihsel zorunluluğu yanılgısız olarak yansıttığı için doğru olur ve işte salt bu nedenle bilimsel ideoloji devrimi çabuklaştırma amacına hizmet eder.

Bell, Marx'ı okurken, ayrıntılara özel bir dikkatle eğilme zahmetine katlanmamış, yalnızca en sonda çıkarılan sonuca ilgi duymuştur. Ancak şunları yazarken Bell'in Marksizme yaklaştığını kabul etmek gerekir: İnsanlar kendileri hakkında ne düşündüklerine göre değil toplumsal ilişkiler sistemi içinde nasıl bir yer tuttuklarına, gerçek siyasal, sınıfsal durumlarına ve etkinliklerine göre değerlendirilmelidirler. Bell, Marx'ın bu fikirlerini belli bir alay havasıyla sunmaya çalışmıştır; böyle yaparken de bu fikirleri gerçek

yapılarıyla ortaya çıkaracağını sanmış ve her halde kendi kuramının sınıfsal özünü açıklayacak anahtar olacaklarını hiç ummamıştır. Aslında, boşuboşuna burjuvazinin sınıfsal çıkarlarını evrensel çıkarlar, ideolojik 'gerçekleri'de sınıfsal çıkarlardan kopmuş şeyler gibi göstermeye çalışan, Bell'in ta kendisidir.

Marx ve Lenin bize, burjuva ideologlarının sözlerine inanmamayı„ 'aldanmanın kurbanları' olmamamız için, onların kuramlarının ardında yatan sınıfsal çıkarları saptamayı öğretmişlerdir. Marksizm-Leninizmin ortaya çıkışı ve daha sonraki gelişmesi. Bell'in gönlünün dilediği gibi, 'ideolojinin sonu' nu getirmemiş, tersine ideolojik sorunlara sınıf dışı yaklaşımın sonunu getirmiş ve burjuva ideologlarının uydurma savlarının gerçek gizlerini ortaya dökmüştür.

İdeoloji hakkındaki Marksist öğreti, bizi doğrudan doğruya kapitalist sosyo-politik sistemin, devrimci dönüşümden geçme zorunluluğunun bilincine varmaya götürür. Belli bunu yadsımak ve devrimci gelişmeyi hızlandırmayı engellemek için mümkün olan her şeyi dener.

Bell'in ideoloji tanımlarından biri şöyledir: «İdeoloji, fikirlerin toplumsal kaldıraçlara dönüştürülmesidir.» (*) Savlarının tüm bağlamından da görüleceği gibi, Bell'e göre toplumda ideolojinin etkin rolü ister istemez dünyayı değiştirecek ideolojileri körü körüne ve bağnazca izlemeye hazır, böylece bağnaz toplumsal etkinlik gösterecek aydın olmayan kitlelerin varlığını öngörür. Bell, ideoloji mekanizmasını, denetleyici

(*) Daniel Bell, «The End of İdeology in the West» - «Batı'da İdeolojinin Sonu» **The End of İdeology Debate-** İdeoloji Tartışmasının Sonu, yayınlayan Chain I. Waxman, New York, 1968, s. 96

bir 'toplumsal kaldıraç' olarak göstermeye çalışır Bell şöyle yazar: «Böylece ideoloji yalnız fikirleri değiştirmekle kalmaz, insanları da değiştirir. XIX. yüzyıldaki ideolojiler, kaçınılmazlığı vurgulayarak ve izleyicilere tutku aşılayarak, dinle yarışabiliyorlardı. Bu ideolojiler, kaçınılmazlığı ilerlemeyle bir tutarak bilimin olumlu değerleriyle bağlantı kuruyorlardı. Ama daha da önemlisi, bu ideolojiler, aynı zamanda, toplumda bir yer tutmaya çalışan ve gittikçe büyüyen aydınlar sınıfıyla da ilgiliydiler.» (*)

Bell'in 'mantığı' şöyle çalışır: XIX. yüzyıl ideolojileri 'insanları' istemlerine karşı değiştiriyordu; hem de öyle bir biçimde değiştiriyordu ki, 'yeni' bir sınıf, tutku patlamalarının etkisine açık olmayan ve bu yüzden 'ideolojinin mezar kazıcılığı' rolünü oynayabilecek bir aydınlar sınıfı yaratılıyordu.

Bell, 'ideolojinin sonu' görüşünün anti-Marksist özünü temel tezlerinden birinden açıklar. Şunları yazar:» Son on yıl içinde kendi dünya görüşlerinin doğru olduğunu savunan entellektüel sistemler olarak XIX. yüzyıl ideolojilerinin, özellikle Marksizmin tükendiğine tanık olduk. (**)

Her zaman eyleme ve dönüşüme doğru çabalayan ideoloğun karşısına, Bell, toplumsal önyargılardan kurtulmuş 'soyut' düşünürü koyar. Bell, 'soyut' düşünürü mümkün olan her yoldan göklere çıkararak bile bile gerçeği değiştirir. Günümüz burjuva felsefesinin en kendine özgü yanlarından biri de, insanın gelişmesinin, toplumsal, ideolojik ve siyasal yanıyla gittikçe daha çok uğraşmasıdır. Politikanın etki alanının

---

(*) a.g.e., s. 98

(**) Daniel Bell, **The End of İdeolog** -İdeolojinin Sonu, The Free Press of Glencoe, Illinois, 1960, s. 16

dışında kalan, yeralan toplumsal gelişmenin sorunlarını hiçe sayan ve ideolojik mücadeleye katılmayan bir tek felsefe akımı, bir tek felsefe bilgi alanı ya da az çok ünlü bir tek Batılı düşünür göstermek olanaksızdır. Bunu herkes bilir. Bell'de. Ancak 'gerçek' düşünürü, düşünmekten hoşlanan biri olarak gösteren burjuva ideoloğu, bu tür düşünme yöntemini onun Marksist rakiplerine kabul ettirmeyi amaçlamaktadır. 'Çoğulculuk'un övülmesi konusunda da aynı şey olmaktadır. Kısacası Batılı ideologlar, düşünürler, toplum bilimcilerde 'siyasal bilimciler', 'çoğulculuğu' övmekte; ona demokrasinin, düşünce özgürlüğünün bir belirtisi ve düşünürün kişiliğinin koruyucusu gözüyle bakmaktadırlar. Ve bütün bunlar, her şeyin ötesinde ideolojik rakiplerinde belli bir tepkiyi ortaya çıkarma, ülkelerinde taklit edilecek siyasal olmayan toplumsal bir basmakalıp model yaratma ve bunu geniş bir biçimde yaygınlaştırma amacıyla düşünülmüştür. Çünkü yaptıklarına bakılırsa, yalnızca bir 'centilmenlik anlaşması'yla yetinmeyerek tüm ideolojik çalışma yapanları en sıkı bir biçimde birleştirmekte, 'oyunun en katı' kurallarını ortaya dökerek işi hükümeti suçlamaya dek götürmektedirler. Bu tür sosyal demagoji, hiç kuşkusuz, bir ideolojik mücadele biçimidir ve düşmanı 'ideolojisizleştirmek' onun ideolojik ve siyasal birliğini yok etmek, onu sarsmak ve zayıflatmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu yüzden, Bell'in demagojik çağrılarında ve kasıtlı çarpıtmalarında özgür olduğu söylenemez. Bell yalnızca içinde yaşadığı ve hizmetinde bulunduğu 'toplumsal sistemin kuralları'nı izlemektedir. Söylemek gereksiz; bunun için birçok özel yönteme ve mücadele yoluna başvurmaktadır.

Bell, ideolojiyi mantık dışılık alanına sokabilmek için ideoloğun karşısına düşünürü çıkarmak zorundadır. Onun eleştirisinde boy hedefi, komünizmin temel 'kötülüğünü' oluşturan, kuramla uygulamanın birleştirilmesi ilkesidir. İdeoloji siyasal uygulamadan kopuk olsaydı ve salt kuramsal soyut, skolastik savlardan oluşsaydı, o zaman bugünkü durumuyla ideolojisizleştirme hiçbir zaman ortaya çıkmayabilirdi. Ama Bell'e göre, ideoloji uygulamalı siyasetin ta kendisidir. Bu nedenle ideolojisizleştirme, devrimci kuramın uygulamadaki etkileyici gücüne karşı mücadelede ve bu kuramın bir ütopyaya dönüştürülmesinde en önemli silah olmaktadır. Bell'in de yazdığı gibi, kuramın etkileme gücünü ortadan kaldırmak bilimsel sosyalizmin başarısının kaçınılmazlığı üstüne kuşku düşürmek demektir. Öyleyse, Bell'in ve öteki burjuva ideologlarının ulaşmayı ummadıkları temel amaç bu oluyor.

Bu amaca giderken çeşitli savlara başvuruluyor. Sanayileşme, modernleşme, milliyetçilik gibi yeni ideolojilerin. Marksizm başta olmak üzere 'eski' ideolojilerin yerine geçtiğini kanıtlamak zorunludur. Bu savlar daha çok Asya ve Afrika ülkelerine yöneltilmiştir. O zaman şu soru kaçınılmaz oluyor: Eski ideolojilerin yerine geçmek üzere yeni ideolojiler ortaya çıktıysa, o zaman nasıl oluyordu 'ideolojinin sonu'ndan söz edilebiliyor? Bu durumda Bell'in görüşü tümüyle çökmektedir ama daha önce de belirtildiği gibi, Bell savlarında tutarlılık diye bir şeyi koruma gereksinmesini

hiç duymamaktadır. Bell, her tür ideolojinin varlığını kabul edip benimsemektedir ama birtek koşulla: O ideolojinin Marksizm olmaması koşuluyla. Bununla birlikte, Marksizmin Asya ve Afrika'nın gelişmekte olan ülkelerinde başarıya ulaşamayacağı konusunda hiçbir garanti olmadığından, Bell daha önceki tüm kabullenmelerini hemen unutarak yine 'ideolojinin sonu' türküsünü çağırmaya başlıyor. Ama Bell kuramının savunuculuk işlevini etkili bir biçimde yerine getirmesi ve devrimci değişikliklerle gittikçe daha çok kapitalizmi tehdit eden kitlelerin toplumsal enerjisinin saptırılması gerektiğini hissetmektedir.

Bell, kitlelerin giderek büyüyen devrimci bilincinin ve toplumsal enerjilerinin anti-emperyalist mücadeleye dökme konusundaki kararlılıklarının Marksizmin gerçekten bilimsel, gerçekçi, sürekli olarak devrimci niteliğinin her gün daha iyi görüldüğünün farkındadır. Sonra da Bell kalkıp insanların tarihsel gelişmelerin farkında olmaları gerektiğini söylemektedir. Ama bunun hemen arkasından, ideolojik boşluğu doldurmak için şarlatanca toplumsal bir reçete sunmaktadır. Ütopya: İdeoloji yokolup gider, ama ütopya kalır. Bell, kitlelerin devrimci dönüşümü gerçekleştirme yolundaki gerçek olanaklarını yapay olarak sınırlı göstererek, kararlılıklarını zayıflatarak, onlarda bir umutsuzluk duygusu yaratmaya çalışarak ütopyayı devrimle özdeşleştirmeye çalışır.

'İdeolojinin sonu' görüşü, temelde kitlelerin devrimci kararlılığını güçsüzleştirmek amacını taşır. Aydınları işçilerin karşısına çıkarmak için girişilen demagojik oyunla da aynı sonuca varılmak istenmektedir; Bell, işçiler konusunda şunları yazar; «Onların memnuniyetsizliklerini bir zamanlar toplumsal değişmeyi yaratan enerji oluşturuyordu, oysa şimdi işçi-

ler bu toplumdan aydınlara göre çok daha memnun görünüyorlar.» (*)

Bell ile öteki 'ideoloji karşıtlarının' giriştiği bir polemik konusunda, Amerikan burjuva ideoloğu Henry Aiken, 'ideolojinin sonu' görüşünün anarşiye, nihilizme yol açtığını ve «bunun bizi komünizm ideolojisine karşı dünya mücadelesinde çaresiz kılacağını» savunmuştur. (**) Buna karşılık Bell, devrimci hareketi doğrudan yadsımasa da, 'ideolojinin sonu'nun özde devrimin sonu, Marksizmin ve komünizmin sonu olduğunu açıklamıştır. Bu görüş, devrimin gerekliliğini kabul etmekle birlikte onun gerçekten devrimci, Marksist içeriğini hemen alıp götürmektedir. Bell, Marksizm ve komünizmle, tümüyle yenilme tehlikesi göze alınmadan açık açık savaşılmayacağını ima etmiştir. Bu savaş çok güçlü, ama çok iyi düşünülmüş ve tedbirli bir savaş olmalıdır. Ne var ki Bell, Marksizme saldırdığında, çok açık bir biçimde hemen göze çarpacak bir demagojiye ve yalancılığa başvurmaktadır.

'İDEOLOJİNİN SONU'NUN GERÇEK ANLAMI

Bir kuramcı olarak Bell'in 'özel mülkiyet'ini oluşturan savlarını çürütmek güç değildir. Daha önce de sözünü ettiğimiz gülünç karşı öneriler ve çarpıtmalar, gerçeklerin ışığında birden çözülüverirler. İlke

(*) Daniel Bell, **The End of İdeology**, s. 395

(**) Henry David Aiken, «The Revolt Againts İdeology» İdeolojiye Karşı Çıkış, **The End of İdeology Debate**, s. 258

olarak bunlar bütünüyle duygulara dayanır. Böylece örneğin Bell, ideolojinin mantıksal bir şey olarak kabul edilmesini istemiyorsa, onu hemen mantık dışı ilan ediveriyor. Ve bunu yeterli buluyor; ideolojinin varolmasını istemiyorsa, ideolojinin sonunun geldiğini yazıyor; gönlü devrimin sınıf mücadelesiyle hiç bir ilişkisi olmamasını diliyorsa, o zaman da bundan hiç söz etmiyor vb. Başka bir deyişle, tezlerinin nesnel gerçeklerle desteklenmesi gereken durumlarda, Bell yalnızca bu gerçekleri bir yana itmekle kalmıyor. aynı zamanda başkalarının bunların varlığına olan inancını yok etmeye çalışıyor.

'İdeolojinin sonu'yla ilgili olarak, bu tez burjuva ideolojisine uygulandığında çok büyük anlam kazanıyor; çünkü burjuva ideolojisi çok uzun bir süredir kitleleri örgütleme, birleştirme, esinlendirme ve onlara yol gösterme yeteneğini bütünüyle yitirmiştir.

Bir zamanlar yükselen ilerici sınıf olduğu sıralarda burjuvazi, feodalizme karşı mücadelede bir çok ilerici fikir öne sürmüştü; anti-feodal devrimde kitleleri harekete geçirebilmiş ve eski topluma karşı etkili bir mücadeleye önderlik edebilmişti. O zaman burjuva ideolojisi dinsel dogmaların öldürücü egemenliğine ve feodal mülkün mirasçı toplumsal düzenine karşı bilimin gelişmesinden yana çıkmıştı. İçinde bilimsel ideolojinin öğelerini taşıyordu. Oysa daha sonra, bir kez iktidarı ele geçirip de bir tür sömürü yerine başka bir tür sömürüyü koyunca, burjuvazi gerici bir sınıf olmuş ve toplumun daha ileri gitmesini yavaşlatmaya, kapitalizmin yerine, kaçınılmaz devrimci değişimle daha yüksek bir sosyo-ekonomik siyasal sistemin, yani sosyalizmin geçmesini engellemeye çalışmıştır.

Burjuvazi bir sınıf olarak, tarihsel girişim gücünü yitirmiştir; burjuva ideolojisi de bilimsel öğelerini yitirdiği için temelde bağışlatıcı ve gerici bir ideoloji olmuştur. Bazı olumlu görüşler ya da yapıcı idealler geliştirmek ve kitleleri peşinden sürüklemek yolunda tüm çabaları başarısızlıkla sona ermiştir ve ermektedir. Bunlar yaşayacak kuramlar olmaktan çok ütopyacı uydurmalara benzemektedir.

Görülüyor ki, ideolojinin gerici bir ütopyaya dönüşmesi kapitalizmin ideolojik tarihinin özü ve özetidir.

Sosyalizmin ideolojik tarihini ise bunun tam tersi bir gelişim çizgisi belirler. İlk sosyalist kuramlar, o günler için ütopyacıydı. Toplumsal ilişkilerin olgunlaşmamış olması, bilimsel bilgilerin gelişme düzeyinin yetersizliği, bugünkü işçi sınıfı gibi tümüyle tutarlı bir devrimci sınıfın bulunmayışı, sosyalist toplumun kurulmasını olanaksız kılıyor ama böyle bir toplumun kurulmasında uygulanacak yolların önceden görülmesini sağlıyordu. Sosyalizm o zaman için yalnızca çokdeğerli bir ütopik düş olarak kaldı. Marksizmin ortaya çıkışı ideoloji tarihinin en büyük devrimini, yani sosyalizmin bir ütopyadan bir bilime dönüştürülmesini gösterir. Aynı zamanda Marksizm daha önceki ilerici toplumsal düşüncelerle biriktirilen tüm olumlu öğeleri içine sindirmiş, korumuş ve daha da geliştirmiştir.

Lenin, Marksizmi, emperyalizm çağının yeni tarihsel koşullarının ışığında daha da geliştirerek işçi sınıfının sınıf mücadelesinde biriktirdiği uluslararası deneyleri, doğal ve toplumsal bilimlerin oluşturduğu gerçekleri ve dünya devrimci uygulamasını birleştirdi. Bu Marksizm-Leninizm gerçekten uluslararası bir öğreti, dünyanın devrimci dönüşümünü, sınıfsız toplu-

mun kurulmasını ve emperyalizme karşı etkili mücadeleyi gerçekleştirecek çok güçlü bir silahtır.

Böylece, günümüzde bunalımın içine sıkışıp kalmış ve kitleleri esinleme gücünü yitirmiş olan burjuva ideolojisi, karşısında yaratıcı bir biçimde gelişmekte olan marksist-leninist ideolojiyi bulmaktadır. İdeolojisizleştirme görüşünü savunanlar, burjuva ideolojisinin içinde yatan özellikleri yersiz bir biçimde mutlaklaştırmakta ve bunları genel olarak ideolojiyi özel olarak ta marksist-leninist ideolojiye atfetmektedirler. İdeolojiyi bu tür somut olmayan, soyut, metafizik ve sınıfsal özü hiçbir biçimde tanımlanmamış bir yaklaşımın, bilimle ya da nesnel gerçeklerle hiçbir ortak yanı yoktur. Günümüzde geçerli olan burjuva toplumsal düşüncesinin sınıfsal görüşü, bu tür bir yaklaşıma yol açmaktadır.

Sunulduğu biçimde ideolojisizleştirmeyle asıl ideolojik bağışlatma yolları arasındaki çelişkiler, kapitalist ülkelerde çeşitli protesto biçimlerine yol açmaktadır.

Dünya işçi sınıfı hareketinin gittikçe artan saygınlığıyla emperyalizmin ideoloji ve siyasetindeki bunalımın yarattığı iki yanlı etki kapitalist ülkelerde gittikçe daha çok sayıda toplumsal grubun resmi siyaset çizgisinden kopmaları sürecini hızlandırmıştır ve memnun olmayan, boşlukta sallanan, bir yön arayan insanların sayısı gittikçe artmaktadır. Toplumsal kötümserlik duygusunun yanısıra etkin siyasal protestoya duyulan gereksinme konusunda gittikçe olgunlaşan bir bilinçlenme de vardır. Bu bilinçlenme, çoğu zaman aşırı eğilimler doğurmakta, ama aynı zamanda öyle bir toplumsal kesim oluşturmaktadır ki, bu kesimden Marksizmin ideolojik ve siyasal dostları çıkmaktadır.

Gittikçe artan siyasal etkinlikler ve 'ideolojisizleştirme ideolojisi' insanları devrimci bir kuram aramaya götürmektedir. Kapitalist dünyadaki ideolojik süreçleri dikkatle izleyen bir Amerikan burjuva kuramcısı, Chaim Waxman, kategorik olarak şunları söylüyor: «Bizde eksik olan ve en büyük gereksinmemizi oluşturan şey yeni bir ideolojidir.. Bu ideoloji, bizim içinde bulunduğumuz durgunluğu aşmamızı sağlamalıdır.» (*) Başlangıçta anti-emperyalist mücadeleyi amaçlayan çeşitli köktenci öğretiler ortaya çıkmıştır, ama bu öğretiler Marksizmi yaratıcı bir biçimde kavramayı, onun ilkelerini anlamayı beceremediklerinden, küçük burjuva etkisinde kalmış ve yozlaşarak sahte devrimci kuramlara dönüşmüşlerdir. Amerikalı köktenci Larry Seigle şunları yazıyor: «Bu on yılın sonundaki bütün bu entellektüel etkinliklerin toplamı, Marksizmi yerinden oynatacak başarılı bir çaba olmak şöyle dursun onun karşısına çıkarılan bir güçlük bile değildir. Gerçekten de, altmışlarda 'Yeni Sol' siyasal yazılarının görünümü insanı şaşırtacak bir kısırlık içindedir...» (**)

Günümüzdeki burjuva kuramcılarının görüşlerinin eleştirel bir çözümlemeden geçirilmesi, komünizme karşı girişilen ideolojik mücadelenin tırmanmakta olduğunu, ideolojik öğretilerin siyasal bakımdan sağlamlaştırılmak istendiğini, anti-komünizmin ideologlarının yoğunlaştırmayı istedikleri temel sorunları ve bunların revizyonizmle köktencilik izlerini taşıyan sonuçlarını ortaya çıkaracaktır. Anti-komünist ideolojinin ortaya çıkmasının en tipik nedeni, Marksizm-Le-

(*) Chaim, I. Waxman, **The End of Ideology Debate**, Önsöz, s. 7.

(**) **International Socialist Review**, Mayıs 1970, s. 28.

ninizm ile işçi sınıfı ve tüm emekçi halk karşısında duyulan panik biçimine ulaşan korkudur. Komünizmi yok etmeyi amaçlayan ve boşa çıkacak çabaları körükleyen de bu korkudur. İdeolojisizleştirme ve aynı noktaya yaklaştırma görüşleri arasındaki ilişkinin ortaya çıktığı noktada buradadır.

'İDEOLOJİSİZLEŞTİRME' VE YAKINLAŞMA

Yakınlaşma kuramını bağımsız bir şey gibi görerek işleri aşırı yalınlaştırmak istemez de, bu kuramın ortaya çıkışının ve gelişmesinin ardında yatan sosyo-ekonomik ve siyasal nedenleri bulmaya çalışırsak, o zaman yakınlaşma kuramının siyasal temelini görmek kolaylaşır. Rostov, Galbraith, Duverger, Sorokin ve öteki burjuva yazarlarının yapıtlarında ortaya konduğu biçimiyle günümüzde geliştirilen yakınlaşma kuramında, hiç kuşkusuz çok yüksek dozda ekonomik, sosyal, tarihsel ve giderek bilimsel ve teknolojik savlar vardır. Ne var ki, yakınlaşma kuramının değişik çeşitlemelerinin, sosyalizmin büyük başarısına burjuvazinin kendini uyarlama tepkileri olduğu artık herkesçe bilinmektedir. Yakınlaşma kuramını destekleyen herkesin, müzmin anti-komünist olduğunu düşünmek yanlış olacaktır; hele bunların aralarında yanlış yola sürüklenmiş bilim adamlarının bulunduğunu düşünürsek... Biz burada, tek tek Batılı kuramcıların öznel istekleriyle değil, kuramın kendisinin nesnel anlamıyla ilgileniyoruz. Öyleyse, kuramın bugünkü durumu nedir?

Yakınlaşma kuramı, modern, bilimsel ve teknolo-

jik devrimin başarıları, toplumun doğrudan üretim gücünü oluşturan bilimin ve modern uygarlığın kurulması için gerekli olan teknolojinin gittikçe artan önemi üzerinde durulmasından doğmuştur. Bilimsel ve teknolojik ilerleme bu gün sosyal ilerlemenin beşiğini oluştursada sosyal ilerleme yalnızca birinci ilerleme türüne indirgenemez. İstisnasız tüm yakınlaşma kuramlarının, ortak yanı toplumun gelişmesinde teknolojinin rolünü mutlaklaştırmalarına karşı işçi sınıfının rolünü bile bile bazen de bütünüyle hiçe saymalarıdır.

Ekonomik hesaplamalarda bol bol rastlanan yakınlaşma kuramları, sözde, 'kapitalizmin yavaş yavaş devrimci olmayan yönden sosyalleştirilmesi'ne ve 'sosyalizmin otomatik olarak kapitalistleşmesi'ne, değişik toplumsal yapılara sahip olan toplumlarda yer alan köktenci, ama yine de bir birine benzeyen değişikliklere dayandırılmaktadır.

Son olarak da, yakınlaşma kuramları savaş ve barış sorununu çözmeyi tekeline almakta, kapitalizmle sosyalizmin yakınlaşmasıyla ortaya çıkacak 'bir tek dünya'yı termonükleer savaşın tek almaşığı olarak göstermektedir.

Bununla birlikte, daha dikkatli bir inceleme, bu 'birtek dünya'nın, yani 'gelecekteki toplum'un, özel mülkiyetin devamı üzerine kurulacağını ortaya çıkarmaktadır. Demek ki yakınlaşma kuramları, çağımızdaki temel çelişkileri, sosyalist ülkelere kapitalizmi geri getirerek kapitalizmin lehine çözmek için uygulamalı yolları özetlemeye çalışan burjuva anti-komünist kuramlarından başka birşey değildir.

Başlangıçta ideolojisizleştirme ve çoğulculukla ilgili olan bugünkü yakınlaşma kuramlarının temel özelliklerinden bazıları işte kısaca bunlardır. İdeoloji-

sizleştirme ve siyasal çoğulculuk, yakınlaşma kuramının özünü oluştursa da, çeşitli ekonomik, tarihsel ve başka tür savlarla öylesine dolup taşmıştır ki, bunları birbirinden ayırmak her zaman kolay değildir. Bununla birlikte, çözümlemede tarihsel yaklaşım, başlangıçta siyasal yaklaşma olarak düşünülen ve sosyalizmin kapitalizm tarafından siyasal olarak yutulmasını amaçlayan temel özgün eğilimle daha sonra buna yapılan ekonomik ve başka tür eklemeleri ayırmamıza yardım eder.

Günümüzdeki yakınlaşma kuramları, ellilerin başlarında biçimlenen burjuva düşüncesindeki siyasal eğilimin yansımalarıdır. Michigan Üniversitesi, Rusya Araştırmaları Merkezi'nde başkan yardımcısı olarak komünist ve anti-komünist fikirlerle kuramların tarihini çözümlemekle uğraşan ve en çok yapıt veren anti-komünist yazarlardan biri olan Alfred Meyer açıkça şunları söylemektedir: «Biz belirli bir yakınlaşma kuramından sözederken... çoğu zaman 1950'lerde-kabaca Jozef Stalin'in ölümünden- başlayarak yandaşlar kazanmaya başlayan bir tahminden söz ediyoruz.» (*)

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin kişiliğe tapma kültürünü büyük bir kararlılıkla mahkûm etmesi, burjuva bilincinde, sosyalizmin gelişmesiyle birlikte siyasal ve toplumsal çoğulculuk öğelerinin ortaya çıkabilmesi, sosyalizmin ideolojisizleştirilmesi, böylece emperyalizme kendi dünya egemenliği ideolojisini gerçekleştirme zeminini hazırlaması olasılığı diye yorumlanmıştır. Bu ideoloji hiçbir biçimde yalnızca ideoloji alanında dünya egemenliği olarak gösterilmemiştir

(*) A.G. Meyer, «Yakınlaşma Kuramları», **Change in communist sytems**-Komünist Sistemlerde Değişim, yayınlanan Chalmers Johnson, Stanford, California, 1970, s. 319-20.

Siyasal, toplumsal, ekonomik ve entellektüel alanlarda kapitalist yaşama biçiminin tüm dünyaya egemen olmasını güvence altına almak amacıyla ortaya konmuştur. İdeolojisizleştirme görüşü ve yakınlaşma kuramı, dünya sosyalist sisteminin gittikçe artan gücüne kendilerini uyarlayarak, dünya egemenliği ideolojisini gerçekleştirmek için, bu gelişmeye karşılık oluşturan kuramsal-ideolojik ve uygulamalı-siyasal yolları belirlemişlerdir.

Bu eğilim en canlı ifadesini, hem Amerikan, hem de Sovyet yaşama biçiminin sözde demokratik sosyalizme dönüşmesini 'önceden gören' İsaac Deutcher'in yapıtlarında bulmuştur. Sovyetler Birliği'nin evriminin en önemli yanının 'liberalleşme' süreci olduğu kabul edilmektedir. Bu, aslında Marksizm-Leninizm ilkelerinin, her şeyin ötesinde de Komünist Parti'nin ve proletarya iktidarının aşağılanması demektir. Bunların hepsi, 'Sovyet Sosyalizmi'nin 'demokratik sosyalizme yaklaşması' kisvesi altında yürütülmektedir. Meyer, bununla ilgili olarak şunu yazıyor: «Kısacası yakınlaşma kuramı, iktidarın (burada proletarya iktidarı anlamında- V.M.) ve ideolojisinin aşınacağını,» aynı zamanda «partinin... işlevinin değişeceğini... süreç içinde daha temsili bir duruma geleceğini... ve belki evrimden geçerek sonunda, çokpartili bir sisteme dönüşeceğini tahmin etmektedir.» (*)

Demek ki, yakınlaşma kuramının ilk temeli siyasaldır. Burjuvazi, sosyalizmin ideolojisizleştirileceğini, Marksizmin ilkelerinin yıkılacağını, Komünist Parti'nin sağlamlığını yitireceğini, işçi sınıfı iktidarının korunamayarak kolayca emperyalizmin eline düşeceği

(*) A.G. Meyer, **A.g.e.**, s. 320

çoğulcu, çok-partili bir sistemin kurulacağını umuyordu.

Başlangıçtaki siyasal niyet açısından yakınlaşma kuramının daha sonraki dallı budaklı gelişmeleri, ancak bu kuramın değişik çeşitlemelerinin ortaya çıkışı, ekonomik ve başka sorunlarla aşırı 'uğraşmasıyla' açıklanabilir: «Komünist Olmayan Manifesto» diye adlandırdığı 'ekonomik gelişmenin evreleri' kuramının yazarı Walt Rostow'un meslekdaşları tarafından gereksiz kuramlar üretmek ve Marks'a karşı çok yetersiz bir eleştirel yaklaşımda bulunmakla suçlanması bir rastlantı değildir; bazı çevrelerde Rostow, Marksizm yanlısı olarak bile tanınır. (Oysa hep ateşli bir anti-Marksist ve anti-komünist olmuştur).

Yakınlaşma kuramını ortaya atanların bazı yazılarında, 'pazar ekonomisinin anarşi' sine göre çok daha etkili bir şey olarak sosyalizme yaklaşma konusunda Batı'ya tavsiyelerde bulunulması görüşlerine rastlanabilir. Deutscher bile teknik ilerlemenin, özellikle otomasyonun, 'büyük şirketler'de halkın sahipliğinin kurulması isteğini artırdığını ileri sürmektedir (aynen alıntı). Şirketin sahipliği tekelci bir kuruluşun elindeyse, burada sözü edilen ne türden bir halk sahipliğidir?

Yakınlaşma kuramının gerçek amacını doğru olarak anlayabilmek için bu kuramın başlangıçtaki amacının, yani sosyalizmin kapitalizm tarafından siyasal olarak yutulmasının gözden kaçırılmaması gerekir. İşte yakınlaşma kuramının, büyük kapitalist devletlerin, hepsinden çok da Birleşik Devletler'in temel dış politika öğretisi olmasının nedeni budur. Burjuva ideologlarının kendileride bu gerçeği saklamamaktadırlar. Brezinski ve Huntington, «Sözde yakınlaşma konusundaki kuramların çoğu, aslında karşı sisteme ya-

kınlaşmayı değil, onu batırmayı öngörür.» (*) diyorlar Aynı biçimde Meyer de şunu belirtiyor: «Batı'daki yakınlaşma kuramlarının pek çoğunda, Batı toplumunun, özelliklede Birleşik Devletler'in, tüm çağdaş toplumların ulaşmaya çalıştığı model olduğunu varsaymamıza yol açacak pek çok şey vardır.» (**)

İdeolojisizleştirme ve yakınlaşma arasındaki ilişkinin çözümlenmesi, bizi bu iki kuramın aynı madalyonun iki yüzü olduğu sonucuna götürür. Her ikisinde de çoğunlukla vurgu, Marksist ideolojinin ve komünist uygulamanın şu ya da bu eleştirilmesi üzerine yoğunlaştırılır. Yakınlaşma kuramı, insan toplumları için sosyalist olmayan gelişme yolunun mümkün olabileceğini ve uygulamada zorunlu olduğunu, 'bilimsel', olarak kanıtlamayı amaçlar ve dünyanın sosyopolitik ve ekonomik gelişmesi sorunlarına, tekelci burjuvazinin çıkarları doğrultusunda 'olumlu' bir çözüm bulmaya çabalar.

İnsan, bu iki görüşü savunanlar arasındaki sözde çelişkilerin arkasında bunları, sosyalist kuram ve uygulamanın etkin düşmanlarıyla birleştiren ortak amacı görmeden edemiyor. Ortak amaç komünizmi siyasal açıdan yenilgiye uğratmaktır. Bunu başarmayı sağlayacak en etkili yolları ve araçları bulmak için girişilen 'yarış' ise yalnızca anti-komünist mücadeleyi hızlandırmaktadır. Yakınlaşma kuramının değişik çeşitlemeleri ister 'tek bir sanayi toplumu'nun ya da 'bürokratik siyasal sistem'in gelmekte olduğunu müjdelesinler, isterse peygamberçesine 'insanın ma-

(*) Zbigniev Brezinski ve Samuel P. Huntington, **Political Power; USA/USSR** ABD ve SSCB'de Siyasal Güç, New York, 1964, s. 419.

(**) A.G. Meyer, A.g.e., s. 324

kinalar tarafından yutulması'nı önceden haber versinler, modern bilimsel ve teknolojik devrimin ulaştığı sonuçların çok değişik bir yorumunu ortaya koyarlar. Bunlar, Marksist kuramdan geniş ölçüde yararlanırlar; ama Marksist terimleri gerçekten devrimci ve nesnel bir biçimde bilimsel olan içeriklerinden yoksun bırakmak ve böylece toplumsal gelişme yasalarının sınıfsal çözümlenişinin doğruluğuna kuşku düşürmek isterler.

İleri sürülen savları, akıl yürütme çizgisine, izlenen siyasal amaçları, modern bilimsel ve teknolojik devrimin başarılarının ve sonuçlarının çok dar açıdan yorumlanışına bakarsak, 'sanayicilik' görüşleri içinde en tipik olanı 'modernleşme' kuramıdır.

III

MODERNLEŞME KURAMI

Modernleşme kuramını savunanlar, çoğu kez kuramın geçmişteki ve şimdiki devrimleri hesaba kattığını söylerken övünürler. Ne var ki, devrimci değişikliklerin kendileri kabul edilse de, bu değişikliklerin siyasal anlamı saptırılmaktadır. Kuramda, kapitalist toplumlardaki sınıf düşmanlığının çözümlenmesine çok önemli bir yer verilmekte ve 'emekle sermaye arasındaki çelişki' çoğu zaman temel çelişki olarak adlandırılmaktadır. Ancak araştırmalar, bu çelişkiyi sermaye lehine çözme yollarını kuramsal olarak destekleyecek ve haklı gösterecek bir biçimde yürütülmektedir.

'Modernleşme' terimi, her türlü değişikliği göstermek amacıyla kullanılmaktadır ve ilk bakışta her şeyi kapsayan sınırsız bir terim gibi görünmektedir. Ne var ki, modernleşme kuramının en büyük yöntemsel hatalarından biri bu bulanıklık, belirsizlik ve anlaşılmazlıktır. Kuram, zamanına ayak uydurarak ilerliyor gibidir: Değişen toplumsal gerçekliği, toplumsal yaşamın yenilenmesini yansıtır, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin başarılarını kabul eder vb.

Bununla birlikte, toplumsal ve ekonomik yapılar-

daki çeşitlilik, bu kuramda ilkel ve modern burjuva toplumlarında bile çoktan eskimiş bir şemaya indirgenmiştir; bu şemaya göre, tüm toplumlar iki tipe ayrılır: 'Geleneksel' ve 'modern'.

Modernleşme kuramı, temel tezde değişikliğin kabul edildiği, ama özde savların bu tezi çürüttüğü ve tezin karşıtının, yani kapitalizmin toplumsal ve siyasal 'statüko'sunun korunma gereksinmesinin kanıtlanmaya çalışıldığı çok garip bir bağışlatıcı burjuva uydurmasıdır. Bu çelişki, teknolojinin gelişmesinin kabul edilmesi yanında, bu süreçle birlikte gelen toplumsal, ekonomik ve siyasal değişikliklerin yadsınmasından doğmaktadır.

Modernleşme kuramı günümüz burjuva bilincindeki kötü serüvenlere tipik bir örnek oluşturur. Ne zaman Marksizmi dengelemek amacıyla ve zamanın denemesine karşı duramayan eski anti-Marksist kuramların yerine geçecek yeni bir kuram bulunsa, buna dışardan olağanüstü büyük umutlar bağlanır. Bu kuram mutlaklaştırılır ve her şeye çözüm getirecek bir çare olarak görülür. Tüm toplumsal düşmanlıkları ortadan kaldırabilecek, genel bir refaha giden yolları açacak vb. bir kuramsal anahtarın sonunda bulunduğu bağıra çağıra ilan edilir. Ancak, bu sevinç kısa ömürlü olur.

Böyle bir kuramın ortalama yaşama süresi beş ile on yıl arasındadır. Bunların her biri, kural olarak ilk iki ya da üç yıl içinde doruğa ulaşır, amacı belirlenir ve çok heyecanlı bir biçimde reklam edilir.

Günümüzde modernleşme kuramı, birbirine yakın iki görüşle birlikte de olsa, doruk noktasına ulaşmıştır; bu kavramlar, sanayi sonrası toplum ve teknokratik çağdır. Modernleşme kuramının en tipik temsilcisi Harvard Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler Merkezi Yürütme Komitesi üyesi ve anti-komünist görüşleriyle

tanınan Seymotur Lipset'tir. Bu temsilcinin anlatımıyla kuram, 'akademik' yanı ve siyasal amaçları açısından tüm boyutları ve garipliğiyle ortaya çıkmaktadır. Kuramın temel amacı, Marksist-Leninist sınıf görüşüne, sınıf mücadelesi, devrim, toplumsal çatışma ve ulusal kurtuluş hareketleri anlayışına karşı mücadelede bir silah görevini yerine getirmektir.

SINIFSAL ÇELİŞKİLERİN BAĞDAŞTIRILMASI EFSANESİ

Modernleşme kuramı, zamanın en önemli toplumsal ve siyasal gelişmelerine, özellikle bilimsel ve teknolojik ilerlemeyle ilgili olan gelişmelere, evrensel bir yorum getirdiği savındadır. Lipset, «Modernleşme, işçilerin yönetime karşı duydukları düşmanlığın kaynaklarını söndürmektedir... (*) diye yazıyor. Bu tezden yola çıkarak, emekle sermaye arasındaki çelişkilerin tümüyle geçici bir özellik taşıdığı sonucuna varıyor. Bu çelişkiler arttığı zaman, ideolojinin araya girmesiyle alevlenen çeşitli çatışma durumları ortaya çıkıyor. Oysa, Lipset'e göre modernleşme, emek yönetim ilişkilerini salt 'iş' çerçevesine ve 'pragmatist' bir temele oturtarak, devrimci ideolojinin ve çeşitli işçi sendikalarının siyasal eylemlerinin uyarıcı etkisini önleyebilmektedir.

Günümüzde de, anti-komünistlerin ve sol-kökten-

(*) Seymour Martin Lipset, **Revolution and Counter Revolution. Change and Persistence in Social Structures** - Devrim ve Karşı-Devrim. Toplumsal Yapılarda Değişim ve Kalıcılık, London, 1969, s. 231.

ci sloganlarıyla küçük burjuva bilincinin, bilimsel ve teknolojik devrimi, işçi sınıfıyla kapitalistleri sözde ekonomik, siyasal ve ideolojik bir 'bütünleşme'ye götüren bir araç olarak değerlendirmeleri çok yaygındır. Modernleşme kuramını savunanlar, bu kurama özel olarak bağışlatıcı bir biçim vermişlerdir. Lispet şöyle yazıyor: «Modernleşmenin, işçilerde mesleki durumları olumlu bir tutum yarattığını gösteren açık kanıtlar vardır.» (*) Ancak Lipset, bu sonucunu destekleyecek olan o 'açık kanıtlar'dan bir tekini bile gösterememektedir. Onun yerine, gönlünün istediği gibi, başkalarının iyiliğini düşünen bir işçi portresi çizmekle yetinmektedir. Lipset kendisinden de söz ederek şöyle diyor: «Yazar, teknolojik yeniliklerin sonuçlarını işçilerin 'iyi birşey' olarak gördüklerini iş bulma olanaklarını, toplumsal hareketliliği ve ücretleri artırıcı bir etken saydıklarını belirtmek ister.» (**)

Modernleşme kuramının, tekelci burjuvazinin bilimsel ve teknolojik devrimin otomatik olarak kapitalist toplumlardaki toplumsal düşmanlıkları ve ideolojik çatışmaları ortadan kaldıracağı, 'toplumsal' barışı sağlayacağı ve sınıf mücadelesini yok edeceği efsanesine emekçi halkın hemen inanıvermesi yolundaki umutlarını güçlendireceği umulmaktadır. Bundan dolayı, kapitalizmi emekçi halka hoş göstermeye çalışanlar, kapitalizmin devrimci dönüşümden geçerek sosyalizme varmasının zorunlu olduğunu söyleyen Marksist-Leninist öğretinin uygulamada hiçbir değeri olmadığını savunmaktadırlar. Bu görüşün sosyo politik amacı, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfını ideolo-

(*) a.g.e., s. 229.
(**) a.g.e., s. 229.

jik açıdan güçsüz kılmak ve onlara burjuva ideolojisinin ölçülerini ve değerlendirmelerini kabul ettirmektir. Böylece tekelci burjuvazi emekçi halkın kitle örgütlerini tekelci devlet kapitalist sistemi içinde toplamanın zorunlu olduğunu kanıtlama, onların etkinliklerini kendi çıkarları doğrultusunda kullanma ve bağımsızlıklarını ellerinden alma yollarını aramaktadır.

Modernleşme kuramı gibi görüşleri ortaya çıkaran koşullar nelerdir? Bu koşullar, tekelci burjuvazinin, kendi sınıfsal durum ve heveslerini bu kuramlarda yansıtan işçi sınıfı düşmanı ve karşı-devrimci tavrıdır. Modernleşme görüşü, günümüz kapitalizminin içinde bulunduğu çok derin toplumsal, ekonomik, siyasal ve ideolojik bunalımın bir ürünüdür ve bu bunalımdan çıkma yolunda girişilen boşa çıkmaya mahkûm bir çabayı da göstermektedir.

Tekelci-devlet kapitalizmi, bilimsel ve teknolojik devrimi, ekonomisini düzene sokmak, tekellerin en büyük kârları elde etmesini sağlayan toplumsal ve siyasal düzeni güçlendirmek, emekçi halkın sömürülmesini hızlandırmak için kullanmaya çalışmaktadır. Kapitalizmin ekonomik başarıları, onun toplumsal manevralar yapmasını, işçi sınıfına belli ekonomik ödünler vermesini sağlamaktadır. Bu ödünler, bazı durumlarda şu ya da bu üretim alanında toplumsal gerginliğin geçici olarak gevşemesiyle sonuçlanmaktadır. Ancak Lipset'in kapitalist kuruluşlarda işçilerin, modernleşmeyle gelen 'teknolojik ilerlemeleri' 'iyi bir şey' olarak gördükleri yolundaki yorumlarından hiçbirisini, inandırıcı gerçeklerle doğrulama olanağı yoktur. Kapitalist düzende bilimsel ve teknolojik devrim, işsizler ordusunu, yani 'teknolojik yenilikler'in kurbanlarını artırdığından, işsizlik sorununu daha da

ağırlaştırmaktadır. Başkan Nixon'ın da kabul ettiği gibi, yalnızca Birleşik Devletler'de 1971'de beş milyonu aşkın işsiz vardı ya da çalışabilecek nüfusun yüzde 6,2'si işsizdi. Bu, Birleşik Devletler'de yedi yıldır görülen en yüksek işsizlik düzeyiydi. Bu kez önemli olan, bilimsel ve teknolojik ilerleme 'yüzünden' işlerini yitirenlerin yalnızca niteliksiz işçiler olmayışıdır; darbe bu kez, işsizlerin yarısından fazlasını-üç milyon kadarını-oluşturan mühendislere ve oldukça ustalaşmış işçilere inmiştir. Çeşitli alanlarda diplomalı işsiz bilim adamlarının sayısı da hayli yüksektir. 1971'de sanayi bakımından gelişmiş öteki ülkelerde bütünüyle işsiz olanların sayısı şöyleydi: Fransa'da 336 bin; İngiltere'de 849 bin; Kanada'da 552 bin; Japonya'da 639 bin ve Federal Almanya'da 174 bin.

Kapitalist ülkelerde bilimsel ve teknolojik devrim işlerini yitirmeyen işçiler açısından da trajik sonuçlar doğurmuştur. İşlerini yitirme korkusunun yarattığı sürekli tehdide ek olarak, 'bilimsel' hızlanma sisteminin kurallarına göre ayarlanan canavarcasına yoğun bir çalışma temposu vardır. İş üretkenliğinin artırılması, en çok emek yoğunluğuna göre hesaplanan hızlandırılmış çalışma temposuyla sağlanır. Bu da doğal olarak olağanüstü bir sinirsel ve zihinsel zorlama yaratır; emek gücü vaktinden önce yıpranır, meslek hastalıkları ve iş kazalarının oranı artar. Kapitalist düzende bilimsel ve teknolojik devrimin toplumsal sonuçlarından biri de, emekçi halkın üretim hacmiyle tüketim hacmi arasındaki gittikçe büyüyen uçurum, üreticinin işine aşırı derecede yabancılaşması ve bu yabancılaşmanın onu kişiliğinden yoksun bırakan sonuçlarıdır. (*) İşte yabancılaşma siyasal, ideolojik,

(*) Amerikalı sosyolog Erich Fromm, «kapitalizmin kişilik üzerindeki etkileri açısından en büyük sorunun, yabancılaşma

kültürel, estetik vb. gibi öteki yabancılaşma türlerinin hepsinin temelini oluşturur. Bilimsel ve teknolojik ilerlemenin özel mülkiyet koşulları altında canavarca biçimlere giren başarıları, kapitalizmin (emekle sermaye arasındaki) temel çelişkisinin çözümlemesinde başarılı olamamaktan öte, bu çelişkiyi daha da hızlandırmış, yeni ve daha derin çelişkilere yol açmıştır. Bu başarılar, işçi sınıfının mücadelesini canlandırmış, kitlelerin yeni anti-emperyalist hareketlere girişmesine yol açmış ve kapitalizmin temel çelişkisinden kaynaklanan daha bir dizi toplumsal düşmanlığı açığa çıkarmıştır (devletin polis ve bürokratik işlevlerinin geliştirilmesi, askerleşme, aşırı ırkçılık, özgürlüklerin, demokratik hakların ve insan haklarının bastırılması vb.)

Sanayi bakımından gelişmiş kapitalist ülkelerde son dönemde hızlanan grev hareketlerinin gelişimini

---

olgusu olduğunu» söyler. Daha sonra da şunları ekler: «İşçi'ye ne olmaktadır? Sanayi tablosunu düşünçeli ve dikkatli bir biçimde gözleyen bir kişinin sözleriyle anlatırsak: «Sanayide, kişi atomcu yönetimin ezgisine uyarak dans eden ekonomik bir atoma dönüşmektedir. Yeriniz tam burasıdır, şöyle oturacaksınız, kollarınız yarıçaplı bir alanda x santimetre hareket edecek ve bu hareketin süresi 000 dakika olacaktır.

'Plancılar, mikro-hareketciler ve bilimsel yöneticiler, işçiyi özgür bir biçimde düşünme ve hareket etme hakkından giderek daha yoksun bıraktıkça, iş boyuna tekrarlanan ve düşüncesizce yapılan bir şey olup çıkmaktadır. Yaşam yadsınmaktadır; denetim ihtiyacı, merak, yaratıcılık ve bağımsız düşünce engellenmektedir. Kaçınılmaz sonuç ise, işçinin kaçması ya da direnmesi, uyuşukluk ya da yıkıcılık ve fizik gerileme olmaktadır'.» (Erich Fromm, «Ailenation Under Capitalism» - Kapitalist Düzende Yabancılaşma- **Man Alone: Alienation in Modern Society** -Yalnız insan: Modern Toplumda Yabancılaşma- yayınlayan Eric ve Mary Josephson, New York 1962, s. 56-60).

incelersek 1965'ten bu yana grevlere katılanların yüzde 150 arttığını ve 1971'de toplam olarak 48 milyona ulaştığını görürüz. Bütün olarak kapitalist dünyada grev hareketine katılanların sayısı 1965'de 36 milyon, 1971'de ise 70 milyondur. İşçi sınıfı hareketi, en çok sanayi bakımından gelişmiş kapitalist ülkelerde hızlanmıştır.

Her zaman grev hareketine katılan işçilerin eylemlerinin siyasal anlamının bilincinde olmadıkları doğrudur. Tekelci burjuvazi, çoğu zaman toplumsal gerginlikleri geçici olarak yatıştırmayı başarır: Asıl önemli olanı, siyasal gücünü yitirmemek için kısmi ekonomik ödünler vermek zorunda kalır. İşçi sınıfı da bu durumdan kendisi için ekonomik çıkar sağlamak amacıyla yararlanır. Sanayi bakımından gelişmiş kapitalist ülkelerde işçilerin kazandıkları zaferlerin, burjuvaziye karşı giriştikleri kendi örgütü kitle mücadelelerinin doğrudan sonuçları olduğu, 'modernleşme' nin sağladığı üstünlükler olmadığı kuşku götürmez. Lenin'in de belirttiği gibi, «kısmi gelişme olsa olsa devrimci sınıf mücadelesinin bir yan-ürünü olabilir (ve tarihte bu hep böyle olmuştur).» (*)

Burjuvazinin emekle sermaye arasındaki çelişkileri yatıştırma yolundaki çabalarına karşın, işçi sınıfının kitle eylemlerini çözümlersek, gittikçe siyasal isteklerin oranının düzenli olarak arttığını görürüz. Bu nesnel eğilim, birçok nedenden doğmaktadır ve bunların arasında bazılarının vurgulanması gerekir.

Her şeyden önce, işçi sınıfı emekçi halkın ekonomik isteklerini kapitalizmin tam olarak ve tutarlı bir biçimde karşılayamayacağını anlamıştır. Örneğin, sanayi bakımından gelişmiş kapitalist ülkelerin hep-

(*) V.İ. Lenin, **Toplu Eserler**, cilt 16, s. 170

sinde, ücret artışları, çoğunlukla yaşama masraflarında ani bir yükselişle birlikte gelir; bu yükseliş de ücretlerdeki artışın çoğunu yutar. Nitekim, örneğin 1963' le karşılaştırıldığında 1970'te hayat pahalılığı, Birleşik Devletler'de yüzde 25.2; Avusturya'da yüzde 26.5; İngiltere'de yüzde 33; İtalya'da yüzde 26; Fransa'da yüzde 29.1; Federal Almanya'da yüzde 19.9; İsveç'te yüzde 32.9 ve Japonya'da yüzde 42 artmıştır.

İkinci olarak kapitalizm, burjuva devlet çarkının işleyişini önemli ölçüde hızlandırmış ve işlevlerinde değişikliklere yol açmıştır. Elbette burjuva devleti hala tekellerin çıkarlarına kanat germektedir. Ama bu devlet artık emekle sermaye arasındaki ilişkilerin düzenleyicisi rolünü gittikçe daha çok benimsemekte ve koruyuculuk işlevini yeni bir biçimde yerine getirmektedir. İşçi sınıfının kendi ivedi istekleri için yürüttüğü anti-tekelci mücadele, mantıksal olarak devlet çarkıyla çatışmaya dönüşmektedir. Mücadelenin kendisi de böylece ister istemez siyasal bir renk kazanmaktadır.

Üçüncü olarak ise, dünya sosyalist sisteminin kapitalist dünyaya karşı yürüttüğü başarılı mücadelenin, bütün dünyada yarattığı hareketliliği, kardeş komünist partilerin etkinliğini ve marksist-leninist ideolojinin yayılmasını belirtmemiz gerekir.

Modernleşme kuramında en büyük ağırlığın, yönetimle emek arasındaki ideolojik çatışmalara, işçi sınıfı hareketini 'ideolojisizleştirme' ve 'politikasızlaştırma' ya verilmesi rastlantı değildir.

Günümüz kapitalizmi, istemeden, hatta bu eğilime karşı şiddetle savaşırken, aslında dünya proletaryasının daha büyük bir güçle birleşmesine ve enternasyonalizmine katkıda bulunmaktadır.

Üretimin toplumsallaştırılmasının doğal süreci ve

uluslararası işbölümü, değişik ülkelerin tekelci kurumlarının ekonomik ve siyasal bakımdan bütünleşme çabalarında kendini göstermektedir. Bu çabalar hem emperyalist devletlerin gelişmesi, hem de dünya kapitalizminin uluslararası işçi sınıfının haklarına her yandan saldırması yoluyla yürütülmektedir.

Aynı doğal süreç, ister istemez uluslararası işçi sınıfı birleşmesini ve sınıf bilincinin artmasını hızlandırmaktadır. Bu süreç uluslararası siyasal dayanışma duygusunu güçlendirmekte, değişik kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının anti-tekelci mücadelelerinin sürekli olarak ancak, her bölüğün kendisini uluslararası işçi sınıfı hareketinin oluşturduğu bütünün bir parçası olarak görmesiyle (ve onun yalnız kendi özel çıkarları için başkaldırmasıyla değil, kendisinin kopmaz bir parçası olduğu tüm uluslararası proletaryanın çıkarlarını savunmasıyla) etkili olabileceğini anlamasını sağlamaktadır.

Proletarya enternasyonalizmi ve Marksist-Leninist partilerin siyasetlerinin ardında, bu nesnel sürecin bilimsel olarak kavranması yatar. Lenin, «Sermaye uluslararası bir güçtür, onu ortadan kaldırabilmek için uluslararası bir işçi beraberliğine, uluslararası bir işçi kardeşliğine gerek vardır» demiştir.

«Biz, ulusal düşmanlıklara ve anlaşmazlıklara, ulusların dışımızda bırakılmasına karşıyız. Biz enternasyonalciyiz.» (*)

Sanayi bakımından gelişmiş ülkelerde, proletaryanın bir sınıf olarak gelişmesi ve tüm ülkelerdeki ücretli işçilerin anti-kapitalist çıkarlarının birbirine bağlılığı ve içiçe girmesi, iki yönlü bir nesnel eğilim yaratmaktadır; bunu hesaba katmadan içinde bulun-

(*) V.İ. Lenin, **Toplu Eserler**, cilt 30, s. 293

duğumuz çağda emekle sermaye arasındaki ilişkilerin evrimini anlamak ya da incelemek olanaksızdır.

'Modernleşme' kuramcılarının en temel yöntemsel hatası, her şeyden önce diyalektik olarak birbiriyle çelişen ve gelişen olgular karşısında metafizik bir yaklaşım içinde olmalarıdır. Toplumsal süreçleri gerçeğin devrimci-eleştirel bir çözümlemesi üzerine dayalı, sosyo-ekonomik ve siyasal yaşamın her türünü geçici bir evre olarak inceleyen bilimsel diyalektik materyalist görüşün tersine, modernleşme kuramı, kapitalist toplumsal yapıyı sürekli ve değişmez bir şey olarak kabul eder. 'Modernleşme' sürecinin sözlü olarak kabul edilmesine karşın, genel olarak diyalektik gelişimi çürütmek için özel bir savlar sistemi kurulmuştur. Kapitalist düzendeki toplumsal gelişmelerin özü olan toplumsal ve siyasal çelişkiler, genel örnekten (normdan) birer 'sapma'ymış, yerleşmiş inançlara aykırı olarak ileri sürülen birer düşünceymiş gibi gösterilir. Toplumsal yaşamın asıl gerçeklerine uygun olan nesnel çelişkiler de gelişmenin itici güçleri olarak gören Marksizm-Leninizmin tersine, modernleşme kuramını savunanlar, birbirleriyle çatışan bu çelişkileri 'bağdaştırarak ortadan kaldırma'ya çalışırlar.

Modernleşmenin toplumdaki ideolojik ve siyasal çatışmaları bağdaştıracağını savunan sahte tezden yola çıkar Lipset şunları söylüyor: Yüksek bir sanayileşme ve kentleşme düzeyine ulaşan uluslarda, ideolojik çatışma düzeyi düşük olmaktadır» (*) Ancak gerçekler bu fikri çürütmektedir. Sanayi bakımından gelişmiş kapitalist ülkelerde, bu arada (hepsinden çok da) Birleşik Devletler'de ideolojik ve siyasal çatışmalar öyle bir yoğunluğa ulaşmıştır ki, 1965'le 1969

(*) Seymenur Martin Lipset, a.g.e., s. 230

arasındaki beş yıllık bir dönem içinde hükümet emeğe-karşı Taft-Hartley Yasasını (bu yasa grev hakkının kaldırılması amacına yöneliktir) on kezden fazla uygulamak zorunda kalmıştır.

Emekçi halkın kitle eylemleri çoğu zaman temelde ekonomik bir özellik taşısa da, bu eylemler artık giderek daha çok insan haklarının savunulması, demokrasinin gelişmesi, ırkçılıkla mücadele, barışın korunması ve saldırganlığın durdurulması gibi siyasal sloganlar altında yapılmaktadır. Bu, özellikle Birleşik Amerika için doğrudur. Ve daha da ciddi görüşlü burjuva siyasal bilimcileri bunu, günümüzde bilimsel ve teknolojik devrimin gereklerine kendisini uyarlayamayan kapitalizmin bunalımıyla ilişkili görmektedirler.

Yukarıda adı geçen savı ileri sürdükten sonra, Lipset, birincisiyle hiç de uzlaşmayan ikinci bir savı formüle etmektedir. Lipset şöyle yazıyor: «Uluslar içinde, siyasal çatışmaların yoğunluk düzeyi ne olursa olsun, komünist, sosyalist ya da demokratik olsun, ülkede ağır basan sol politikanın kaleleri büyük fabrikalar ve kentler olmaktadır. İşçi sendikaları da genel olarak büyük kentlerdeki büyük fabrikalarda daha daha güçlüdür.» (*)

Lipset'in temel sorunu ele alışı mantıksal bakımdan çelişkilidir: Modernleşme sanayileşmeye (fabrikaların büyümesine) ve kentleşmeye (kentlerin gelişmesine) yol açıyorsa, büyük fabrikalarla kentler de sol politikanın kaleleri (dolayısıyla ideolojik çatışmaların kaynağı) oluyorsa, o zaman yüksek bir sanayileşme ve kentleşme düzeyinin, düşük bir ideolojik çelişki düzeyine yol açtığı söylenemez.

(*) Seymour Martin Lipset. a.g.e. s. 230.

Günümüzde burjuva bilincinde bu türden çelişkiler sık görülür. Burjuva bilinci gerçekle bağdaşmayı reddetmekte, ama bu gerçekleri tümüyle bir yana da atamamaktadır; çünkü hiç değilse onlarla ilişkiyi koparmış görünmek istememektedir. Bir burjuva ideoloğu, kapitalizm altında modernleşmenin sınıf mücadelesini keskinleştirdiğini kabul ederse, o zaman sonunda devrimin zorunlu olduğunu ve 'sol' güçler'in zaferini kabul etmek durumunda kalacaktır. Sorunu böylece kabul etmesi ise, temelde onun sınıfsal konumuyla çelişecektir. Dolayısıyla da bunun tam tersini savunmaktadır. Ne var ki, kapitalist ülkelerde ekonomik, siyasal ve ideolojik çelişkiler gittikçe artmaktadır ve bunların herhangi bir biçimde açıklanması gerekmektedir. Lipset, savındaki mantıksal çelişkiyi sezdiğinden bunu yenmeye çalışmakta, aynı zamanda modernleşmeyi, tekelci-devlet kapitalizminin hizmetine sunmak için de elinden geleni ardına koymamaktadır. Modernleşmenin sınıf mücadelesini körüklediğini, sol güçleri harekete geçirdiğini görmekte ve bu süreci açıklamaya çalışmaktadır.

Şöyle yazar Lipset: «Bunu nasıl açıklayabiliriz? Bu, kısmen geniş fabrika çevresinde değişik sınıflardan insanlar arasında yakın ilişkilerin az olmasına bağlanabilir; böylece alt sınıftan insanların, sahipler, yöneticiler ve gözetmenler gibi orta ve yüksek sınıftan daha tutucu ve daha nüfuzlu kimselerden kişisel olarak etkilenmeleri olasılığı azalmaktadır. Bir toplumsal çevrede alt sınıftan insanlar ne ölçüde yoğun olarak bir arada bulunurlarsa, ortak sınıfsal tutumların onlar arasında yayılması, sınıf-eğilimli parti temsilcileri ya da başka örgütlerin temsilcilerinin onlara ulaşması ve onların seçkin sınıfa karşı duygularını harekete geçirmesi de o ölçüde kolaylaşır.»

Yukarıdaki savın her satırında emekçi halka işçi sınıfına ve bunların birleşik toplumsal enerjisine karşı duyulan korku okunmaktadır. Burjuva kuramcıları, sosyal gelişmede halk kitlelerinin rolünü yalnızca yadsımakla kalmazlar, onları gelecek için amaçlı devrimci mücadelenin zorunlu olduğu inancından caydırmaya çalışırlar. İşçi sınıfına yöneltilen saldırılar, her zaman komünist partilere yöneltilen saldırılardır. Burjuva ideologlarının işçi sınıfı ve komünist partiler gibi bir araştırma konusuna yönelmelerindeki tek amaç, bunların devrimci-yaratıcı etkinliklerini nötr hale getirmek ve 'seçkinler'in çıkarlarını savunmaktır.

İŞÇİ SINIFININ ÖNDERLİK ROLÜ VE BU SINIFA KARŞI ÇIKAN ZAVALLI ELEŞTİRMENLER

Çağdaş bilimsel ve teknolojik devrim, işçi sınıfının toplum içindeki rolünü nesnel olarak güçlendirmiş, sayısının artmasına yol açmış ve genel eğitimde olsun, uzmanlık düzeyinde olsun, artan bir gelişme sağlamıştır. Özellikle tekellere karşı mücadele alanlarında ve üretim merkezlerinde işçi sınıfının yoğunlaşmasına yol açmıştır. İşçi sınıfı giderek daha iyi örgütlenmekte, ekonomik, sosyal ve siyasal etkinliğini artırmaktadır.

Şu anda işçi sınıfı dünya toplumsal üretimin 3/4'ünü yaratmaktadır. Yüzyıl önce ancak 9 milyon dolayında olan işçi sınıfı, 20. yüzyılın başında ancak 30 milyonu bulmuştur. Bugünse 500 milyonun üstünde-

dir, yani anti-tekelci hareketlerde, anti-emperyalist cephede ve sosyalist devrimlerde geniş bir toplumsal taban sağlayan olağanüstü bir güçtür.

Kapitalist ülkelerdeki nüfusun sürekli proleterleşmesi, toplumsal çelişkilerin keskinleşmesine neden oluyor. Burjuvazi yerini sağlamlaştırmak için bilimsel ve teknolojik devrimden elde edilen başarılardan yararlanmaya çalışmaktadır. Ne var ki, kapitalist düzendeki bilimsel ve teknolojik devrimin gelişme diyalektiği, kaçınılmaz biçimde kapitalizmi yok edici unsurları geliştiriyor ve kapitalizmin mezarını kazan işçi sınıfının ekonomik, toplumsal ve siyasal durumunu güçlendiriyor.

Tekelci devlet kapitalizminin tarihsel yanılgısı ve günümüzdeki en derin çelişkisi, bilimsel ve teknolojik devrimin yaşamın her alanında rolünü tümüyle oynamasına olanak tanıyamamasıdır.

Burjuvazinin teknolojik ilerlemeyi kendi kısır sınıfsal çıkarları uğruna kullanma çabaları, yakışıksız ve insanlık dışı toplumsal sonuçlar doğurmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde bilimsel ve teknolojik başarılardan hangi toplumsal alanlarda yararlanıldığına ilişkin bir inceleme yapan iktisatçı Jürgen Kuczynski, bu ülkede bilimsel ve teknolojik devrimden öncelikle tekelci sanayinin emrindeki savunma endüstrisinde yararlanıldığı, normal üretim alanındaki etkisinin ise, yok denecek kadar az olduğu sonucuna varmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sivil üretim konusunda zengin verilerden yararlanarak 80 yılı kapsayan onar yıllık karşılaştırmalı bir incelemeden Kuzcnski son derece ilginç sonuçlar elde etmiştir.

SANAYİDE EMEK VERİMLİLİĞİNDEKİ ARTIŞ
(İŞÇİ—SAAT)

Yıllar		Yüzde
1890-99	1900-09	15.1
1900-09	1910-19	20.8
1910-19	1920-29	42.7
1920-29	1930-39	32.8
1930-39	1940-49	23.1
1940-49	1950-59	26.8
1950-59	1960-69	32.1

Kuczynski haklı olarak şöyle yazıyor: «Saat başına emek verimliliğinin ellilerle altmışlarda gösterdiği artışı, yirmiler ve otuzlarla karşılaştırdığımızda, artma oranının yükselmekten çok düştüğünü görüyoruz. Bu durumda sivil üretimde bilimsel ve teknolojik bir patlamadan nasıl söz edilebilir? Demek ki, böyle bir şey gerçekleşmedi.» (*) Amerikalı yazar Seymour Melman, 1970'de yayınlanan **Pentagon Kapitalizmi** adlı kitabında da benzer görüşlere yer vermiştir.

Tarihsel deneyler, bilimsel ve teknolojik devrimin en geniş anlamda gelişmesinin ve başarının tüm toplumun yararına olacak biçimde sistemli kullanımı için en elverişli olanakları ancak sosyalizmin ve sosyalist toplumsal ilişkilerin sağlayabileceğini göstermiştir. (**)

(*) Jürgen Kuczynski, «The Scientific and Technical Revolution» -Bilimsel ve Teknolojik Devrim, **Labour Monthly**, cilt 53, No 7, Temmuz 1971, s. 331.

(**) Bilimsel ve teknolojik devrimin sosyalist ve kapitalist düzenlerdeki yansımasının karşılaştırmalı bir incelemesini yapan Kuczyski, bilimsel ve teknolojik devrimin en geniş uygulama olanağına sosyalist devletlerde kavuştuğu sonuca varmaktadır. **a.g.e.**, s. 333

Toplumsal alanda kapitalizmle sosyalizm arasındaki bilimsel ve teknolojik devrimin uygulanmasına ilişkin temel ayrılık, kapitalist düzende emekle sermaye, işçi sınıfıyla tekelci 'seçkinler' arasındaki uçurumun 'sosyo-ekonomik, siyasal ve ideolojik çelişkilerin giderek sivrilmesi sonucu' derinleşmesidir. Oysa sosyalist toplum düzeninde, farklı toplumsal grupların kaynaştığı, kent ile köy, zihinsel çalışma ile bedensel çalışma arasındaki bellibaşlı farklılaşmanın giderilmesine çalışıldığı görülmektedir. Geleceğin sınıfsız toplumunu yaratmak için toplumun türdeşliğini (homojenliğini) sağlama yolunda sürekli bir çaba gösterilmektedir.

Bu sürecin ekonomik temeli üretim araçlarının halka maledilmesidir. Her adımda genişleyen sınıf düşmanlıklarını artırıcı bir tutum içindeki kapitalizme karşı, sosyalizm sınıf ayrılıklarını yenerek, üretimin, Lenin'in önceden gördüğü gibi. «Toplumun tüm üyelerinin refah içinde, özgür ve bütünüyle gelişmesini sağlayacak biçimde» (*) geliştirilmesini amaçlamaktadır. SBKP'nin ekonomik sosyo-politik ve kültürel alanlardaki başarılı politikası Marksist-Leninist bilimin kuramsal temeline dayalı olmasındandır. Her geçen yıl Sovyet halkının siyasal ve ideolojik birliği daha da güçlenmektedir.

SBKP, tüm halkın, işçi sınıfının, kollektif çiftlik köylüsünün ve çalışan aydınların çıkarlarını gözeten bir politika yürütür. SBKP 24'üncü Kongresi MK Raporunda şöyle denilmektedir: «Parti politikası işçi sınıfının, kollektif çiftlik köylüsünün ve aydınların yakınlaşmasını sağlamaya, giderek kentlerle kırsal alanlar ve kafa emekçileriyle kol emekcileri arasındaki

(*) V. İ. Lenin, **Toplu Eserler,** cilt 6, s. 54

temel farklılaşmaları yok etmeye yönelmiştir; bu girişim sınıfsız komünist toplumu kurmanın temel öğesidir.» (*)

Sosyalizm, sömürünün prangasından kurtulmuş özgür emeğin yaratıcı gelişmesi için geniş olanaklar hazırlar. Kapitalist düzende işçi sınıfı sömürülmektedir, buna karşılık sosyalist düzende giderek önemli bir rol kazanan işçi sınıfı, tarihi oluşturduğunun bilincinde ve en etkin siyasal güçtür. Günümüzde SSCB'de işçi sınıfı, çalışan nüfusun yarısından çoğunu oluşturmaktadır. Orta ve yüksek öğrenim gören işçilerin oranıysa % 55'i bulmuştur. Bu olgu, işçilerin üretim sürecinin bilimsel gelişmesinde etkinlik göstermelerini, üretime bilimsel yenilikleri uygulamalarını, böylelikle bilimsel ve teknolojik gelişmeye dinamik katkılarda bulunmalarını sağlamaktadır.

Görüldüğü gibi, sosyalizm, bilimin ve üretimin atbaşı yürüdüğü iki yönlü diyalektik bir gelişme sürecini gerçekleştirmektedir. Bir yandan, etkileri sürekli olarak büyüyen bilimsel araştırma sayesinde, bilim üretime derinlemesine nüfuz edebilmekte; işlevlerini geliştiren ve genişleten bilim, toplumun doğrudan üretici gücü olmaktadır. Öte yandan, toplumun başlıca üretici gücü olan Sovyet işçi sınıfı, bilimi özümleyerek zihinsel etkinliğine birçok yeni işlev katmakta, dolayısıyla nitel değişmeler göstermektedir. (**)

SBKP'nin uyguladığı sistematik bilimsel sosyal politikanın amacı, bilimsel ve teknolojik devrimin başarılarını ulusal ekonominin ve insan yaşamının tüm

(*) **SBKP 24'üncü Kongresi**, s. 87

(**) Sadece 1971'de milyonlarca işçinin bilim ve teknik kurumlarında çalışması sonucu, Sovyet ekonomisinde 3.5 milyon yeni icat ve rasyonalleştirme önerisi denenmiştir.

alanlarına götürmek, bu yolla işçi sınıfının nitel ve nicel yapısını geliştirmektir. Çünkü işçi sınıfı, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin hızlandırılmasında, üretimin bilimsel ve teknolojik düzeyinin yükseltilmesinde ve sınıfsız topluma gerekli malzeme ve teknik temeli sağlanmasında kararlaştırıcı rolü oynayan bir güçtür. (*) Başlıca sanayi kollarında işçilerin niteliksel ve sayısal yönden gelişimini programlamak çok önemli bir görevdir.

SBKP 24'üncü Kongresi, 1971-75 yıllarını kapsayan Dokuzuncu Beş Yıllık Ekonomik Kalkınma Planı'nda, orta ve yüksek öğrenimin bilimsel ve teknik ilerlemenin gereksinmelerine uygun olarak daha da geliştirilmesini öngören kararlara yer vermiştir; öyle ki «bu beş yıllık süre içinde, yaklaşık dokuz milyon uzman yüksek kurumlarında yeni bilimsel ve teknoloji alanlarına, gelişmekte olan üretim dallarına ve hizmet endüstrisine öncelik verilerek yetiştirilecektir.» (**)

SBKP'nin geniş kapsamlı örgütsel ve ideolojik çalışmasında, özellikle işçi sınıfının siyasal etkinliğine önem verilmektedir. Komünist Partisi'ndeki işçi sayısının çoğalması, işçilerin siyasal ve toplumsal alanda etkinliklerinin artması, yönetim işlerinde görev almaları bunun kanıtıdır. Şu anda Parti'nin çeşitli kademelerinde 5 800 000 işçi bulunmaktadır. Yaklaşık on kişiden biri SBKP üyesidir. Bu olgu anti-komünistlerin 'partinin halk üzerinde diktatörlüğü,' 'halkla parti arasındaki çelişkiler' vb. uydurmalarını çürütmektedir.

(*) SSCB'de çeşitli meslek okullarından 1941-71 arasında 25 milyon uzman işçi mezun olmuştur. Her yıl 16 milyon işçi kendi iş yerlerinde eğitim görerek yeni zanaatlar elde etmektedir.

(**) **SBKP 24'üncü Kongresi**, s. 294

Revizyonistlerin, Komünist Partisi'ni bir tür 'yeni sınıf' gibi gösterme çabaları da sonuç vermemiştir.

SSCB'nin Sekizinci Yüksek Sovyeti'nde bulunan 481 işçi tüm temsilcilerin % 31.7'sini oluşturmaktadır. Yerel Sovyetler'deyse bu oran 39.3'tür. Durumun gerçek yüzü budur.

Sovyetler Birliğinde tüm çalışanları sınıfsız toplum ideali ve sosyalist çıkarlar etrafında birleştiren Komünist Partisi'dir. Büyük devrimci, yaratıcı etkinliği yeni sınıfsız toplumun kurulması yolunda sosyo-politik enerjisini birleştirme ve yönlendirmedeki başarısı, Parti'nin saygınlığını artırmıştır.

Lenin'in öngörüsü doğrulanmıştır: «Tüm işçi sınıfı, hangi iş kolunda olursa olsun, yönetici sınıf olarak beraberliği sağladığı ve birleşik bir emek ordusu oluşturabildiği zaman, dünyanın saygısını kazanacaktır.» (*)

Gelişmiş sosyalist toplumun genel yasaları, yaşamın çeşitli alanlarında kendini gösterir. Sınıf düşmanlıklarının ortadan kalkmasıyla toplumdaki gruplar, üretim birlikleri ve kişiler arasında uyumlu bir çıkar birliği oluşmuştur. Sovyet yurttaşı işine karşı büyük bir sorumluluk duyar; ortak amaca katkısı, toplumun tüm üyelerine yönelik bir katkıdır. Dostluk ilişkileri, Sosyalist kollektivizm ve yoldaşça dayanışma başarıyla gelişmektedir. Ortaya çıkan çelişkilerin ele alınmasında toplumsal ilişkiler, bu ilişkilerin gelişmesi ve geliştirilmesi göz önünde tutulmaktadır.

Toplumsal çelişkilerin düşmanca bir karaktere büründüğü kapitalist ülkelerde durum tümüyle farklıdır. Bu ülkelerde niteliksel bir dönüşüm ancak varolan kapitalist ilişkilerin devrimci bir dönüşüm sonucu orta-

(*) V.İ. Lenin, **Toplu Eserler**, cilt 30, s. 522.

dan kalkmasıyla gerçekleşebilir. Bu yüzden, burjuva kuramcılarının çelişkilerini oluşturan nedenleri ortadan kaldırmaya yanaşmadan, 'çelişkili durumları' yok etme çabaları hayalciliktir.

Teknolojik gelişme sonucu, işçi sınıfının iş yerlerinde büyük ölçüde yoğunlaşması, bu olgunun sınıf bilincinin gelişmesine ve emekle yönetim arasındaki zıtlığın artmasına yolaçması, birçok burjuva ideoloğunu harekete getirmiştir. Burjuva ideologları hiç kuşkusuz durumu yukardaki biçimde yorumlamazlar. Onlar ideolojik ve siyasal çelişkilerin 'insan ilişkilerindeki' aşırı resmiyetten doğduğunu öne sürerler. Örneğin Lipset, çelişkileri gidermek için işçilerle yöneticiler arasında 'resmi olmayan, dostça' ilişkiler geliştirmeye yarayacak bir tür 'sosyal ortaklık' önermektedir.

Ne var ki ideolojik çelişkilerin nedeni, Lipset'in sandığı gibi, işçilerle yöneticiler arasındaki ilişkilerin yüzeysel görünümüyle ilgili değildir; daha derinlerde yatan nesnel çelişkilerden, özel sermaye sahipliğine ve bir avuç insanın yığınla emekçiyi sömürmesine dayanan kapitalist üretim ilişkilerinden kaynaklanmaktadır.

MİLLİYETÇİLİK KARŞISINDA ULUSLARARASI BİRLİK

Burjuva ideologları, modernleşmenin işçi sınıfı partilerinin ideolojik ve siyasal birliğini zayıflatacak bir ortam yarattığı kanısındadırlar.

Tanınmış bir Amerikalı kuramcı olan Leopold Labedz, dünya komünist hareketine karşı daha etkin bir

ideolojik mücadele yürütebilmek amacıyla yeni bir sav ileri sürmektedir. Ona göre, tüm komünist partiler 'özerk' ve 'enternasyonalist' olmak üzere ikiye ayrılırlar. Kapitalist ülkeler, sosyalist ülkeler ve komünist partileriyle olan ekonomik ve siyasal ilişkilerinde bu ayırımı rehber olarak kullanmalıdırlar. «Özerklik hareketini destekleyici hiçbir fedakârlıktan kaçınmamak gerekmektedir, çünkü sonunda bu hareket dünya komünist birliğinin çözülmesine yarayacaktır.» Labedz, «Özerkler, özerkliklerini ve bağımsızlıklarını elde edebilirler, ama bu uluslararası komünist dayanışmaya yardımcı olmaktan çok, onun aşınmasına ve dağılmasına yol açacaktır.» (*) demektedir.

Labedz: 'Özerklik' hareketinin değerinin, enternasyonalizm ilkesini dinamitleyerek, ayrı ayrı komünist partiler arasında yoğun bir hizipçiliğe yol açmasında ve sonunda çökmelerini kolaylaştırmasında olduğunu söylemektedir.

Uluslararası işçi sınıfı hareketinin yıkılmazlığı sadece çağdaş uygarlığı gelişmesi yolunda ilerici bir tutum izlemesinden değildir. Daha önceki kitle hareketleri gibi-ilerici ve devrimci olanlar da dahil olmak üzere-sosyalist devrim ve sınıfsız toplumun kurulması, rastlantısal bir olay olmayıp kitlesel, toplumsal, devrimci, yaratıcı bir süreçtir.

İçinde bulunduğumuz çağda, halk kitlelerinin giderek önem kazanan rolü, işçi sınıfı hareketinin kuramsal çizgisini belirleyen, onu örgütleyen ve yöneten kitlelerin eylemleriyle toplumsal gelişme yasaları ara-

---

(*) Leopold Labedz. «The End of the Epoch» - Çağın Sonu, **International Communism After Khrushchev** - Kruçef'den Sonra Uluslararası Komünizm, yayımlayan L. Labedz, Cabridge, Massachusetts, 1965, s. 28

sında bağ kuran bilimsel sosyalist partilerin varlığını zorunlu kılar.

Marksist Leninist kuramda 'Parti' öğretisinin önemli bir yeri vardır. Bilimsel sosyalist partilerin rolünü ve önemini küçültmeye çalışan burjuva ideologları, bu konuda da Marx'a ve Lenin'e karşı çıkmaya kalkarlar. Marx'ın 'ekonomik determinizm'e dayanarak devrimlerin kendiliğinden doğacağını ve işçi sınıfı partisinin müdahalesinin gerekli olmadığını, kapitalizmin kendiliğinden sosyalizme dönüşeceğini ileri sürdüğünü iddia ederler. Sosyalizmin Lenin'in 'iradecilik' görüşünün bir sonucu olduğunu savunurlar.

Engels, işçi sınıfının kendi siyasal partisinin, yani bilimsel sosyalist bir partinin gerekliliğini tartışırken, «Proletaryanın karar günü başarıya ulaşması için (bunu Marx da, ben de 1847'den beri savunuyoruz) güçlü olmasını sağlayacak, tüm öteki partilerden farklı ve onlara karşı bilinçli bir sınıf partisine sahib olması zorunludur» (*) der. Halbuki bu görüş Lenin'in «maceracılığının» bir ifadesi olarak sunulmaktadır.

Yeni tür bir partinin örgütsel, ideolojik ve kuramsal ilkelerini saptayan ve çalışmasını gerçekleştiren Lenin olmuştur. Giderek siyasal olgunluk kazanan proletaryanın sınıf savaşının diyalektiğini açıklayan Lenin şöyle der: «Devrimcilerden oluşan güçlü bir örgütün öncülüğü olmadıkça, proletaryanın kendiliğinden mücadelesi, onun gerçek sınıf mücadelesi' olamaz.» (**) Lenin, Marx ve Engeles'in düşüncelerine yeni devrimci bir içerik kazandırarak zenginleştirmiş ve geliştirmiştir

---

(*) Marx ve Engels, **Selected Correspondence**- Seçilmiş Mektuplar, Moskova 1965, s. 409.

(**) V.İ. Lenin, **Toplu Eserler**, cilt 5, s. 475.

Günümüzdeki uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketi, işçi partisinin strateji ve taktiklerini, örgütsel, kuramsal, ideolojik ilkelerini belirleyen tutarlı ve bilimsel bir kurama sahiptir. Bu kuram marksist-leninist bir teori olarak nitelendirilmeye hak kazanmış, zamanın sınamasından yüz akıyla çıkmıştır. Son yarım yüzyıldaki devrim hareketleri, anti-emperyalist mücadele, sosyalizm ve komünizmin kuruluşu bu kurama yararlı deneyimler kazandırmıştır; şimdi de sosyal gelişme yolundaki başarılı siyasal çalışmaların kuramsal temelini oluşturmaktadır.

Burjuva ideologları, proletarya enternasyonalizmi ilkesinden kaynaklanan dünya işçi sınıfı hareketi birliğinin, birtakım, 'resmi grupların' katılmasıyla gerçekleştiği görüşünü benimseyerek kendi kendilerini aldatmaktadırlar.

Uluslararası işçi sınıfı hareketinin sağlam bir nesnel temeli vardır. Bu temel toplumsal hareketin genel tarihsel yasalarıdır. Proletaryanın sınıfsal konumu ve bir sınıf olarak burjuvazinin karşısında oluşu; sosyalist bir devrimi gerçekleştirme zorunluluğu; kapitalizmin yok edilmesi proletarya iktidarının yerleşmesi; sosyalizmin ve sınıfsız toplumun kurulması bu yasaların başlıcalarıdır. Bugün uluslararası işçi sınıfı, uluslararası ortak görevini değişik aşamalarda ve birbirinden farklı koşullarda gerçekleştirme yolundadır.

İşçi sınıfının bazı bölümleri, somut tarihsel koşullar nedeniyle işçi sınıfı hareketinin 'ortak' görevlerini çözümlemede özel yollar ve olanaklardan yararlanabilir. Temel çıkarların, toplumsal ideallerin ve uzun vadeli hedeflerin gerçekleşmesi de dünya işçi sınıfı hareketinin birliğine bağlıdır. Uluslararası işçi sınıfının bu nesnel birliği, 'öznel' çıkarlarının ayrılmazlığı ve amaçları, marksist-leninist partilerin eylemlerinin

ilişkilerinin ve uluslararası sorumluluklarının temelinde yatan proletarya enternasyonalizminden kaynaklanır.

Marksizm bilimseldir; çünkü sosyal gelişmenin diyalektiğini temel olarak alır ve kitlesel devrim hareketi konusunda da ilke ve eylemlerini ona göre saptar. Kapitalistlere karşı mücadelede, işçi sınıfının uluslararası birliğinin nesnel zorunluluğunu gözönünde tutan Engels şöyle der: «Tüm ülkelerdeki işçilerin içinde bulunduğu koşullar, çıkarları ve düşmanları aynı olduğuna göre, hep birlikte savaşmalı ve tüm ulusların burjuva kardeşliğine, tüm ulusların işçi kardeşliği olarak karşı çıkmalıdırlar.» (*) Marksizmin bilimsel ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmak, emperyalizme karşı savaşan işçi sınıfının zaferini sağlar ve işçi sınıfı partilerinin doğru bir uluslararası politika izlemelerini garantiler.

Komünist ve işçi partilerinin 1969 Haziranındaki Uluslararası Moskova Toplantısında, «Her işçi sınıfı partisi eylemlerinden kendi halkına olduğu kadar, uluslararası işçi sınıfına karşı da sorumludur. Komünist ve işçi sınıfı partilerinin ulusal ve uluslararası sorumlulukları birbirinden ayrı düşünülemez.» (**) denmiştir.

Ortak uluslararası görevleri öne çıkarmak, ulusal çıkarları ya da işçi sınıfının bir kesiminin, bir işçi sınıfı partisinin özel sorunlarını hiçe saymak demek değildir. Tersine, ortak uluslararası çıkarların savunulması, ulusal çıkarların gözetilmesine yardımcı olur.

(*) Marx/Engels, **Werke** -Toplu Eserler, cilt 4, Berlin 1969, s. 418

(**) **Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Toplantısı Moskova 1969** Prag 1969, s. 36.

Bu özel sorunlara başarılı, yapıcı ve köklü çözümler getirmenin tek gerçekçi yoludur.

Ulusal olanla, uluslararası olan, diyalektik bir ilişki içindedir. 'Ulusal-özel'in gerçekleşmesi ancak 'uluslararası-genel' temele dayanarak olur. Uluslararası öz somut belirtilerini ancak ulusal kalıp içinde gösterir. Genel ve özel sorunların çözümü için gerekli yöntemin anahtarı sınıfsal yaklaşımdır. İlk aşama genel, uluslararası sorunun çözümü olmalıdır.

Ulusal sorunu mutlaklaştırmak ve onu uluslararası bir sorun gibi göstermek, sonuçta ulusal sorunun öneminin gözden kaçırılmasına, azımsanmasına, teorik ve pratik verimsizliğe yol açar. Lenin'in işaret ettiği gibi, «Her kim genel sorunları çözmeden yan sorunları ele almaya kalkarsa, genel sorunlar farkına varmadan her adımda karşısına çıkacaktır.» (*)

Tarihsel deneyimler, siyasal alanda ulusal sorunları, önplâna çıkararak onları uluslararası sorunlar gibi göstermenin ve uluslararası sorunları hiçe saymanın, dünya sosyalist sistemine uluslararası işçi sınıfı hareketine, dünya işçi sınıfına ve hepsinden ötesinde de söz konusu ülkenin halkına ve işçi sınıfına zarar verdiğini göstermiştir.

Böyle bir tutum, karşı-devrimci, anti-komünist, milliyetçi, oportünist ve revizyonist güçlerin canlanmasına uygun ortamı hazırlar, üstünlük kurma eğilimine yol açar. Emperyalizme karşı mücadelede söz konusu ülkeyi zayıf duruma düşürür, işçi sınıfının ve öncüsü olan işçi sınıfı partisinin saygınlığını zedeler, marksist cepheyi sarsar, işçi sınıfı partisinin normal çalışmasını engeller, yıkıcı hizipçiliğin yerleşmesine, Marksizm-Leninizm'den kopuşa neden olur.

(*) V.İ. Lenin, **Toplu Eserler**, cilt 12, s. 469.

İşçi sınıfı hareketinin birliği, proletarya enternasyonalizmi ilkelerine olan bağlılığı, emperyalizmle onun yaydığı ideoloji ve politikaya karşı yürütülen mücadelenin başarılı olması için sağlam bir güvencedir Enternasyonalizmi güçlendirmek bilimsel sosyalistlerin başlıca görevidir.

Komünist ve işçi partilerinin Moskova toplantısında, «Komünist ve işçi partilerinin, halkların karşılaştığı sorunları çözmekte daha etkin olabilmelerinin başlıca yolu, birlik hareketini günün ihtiyaçlarını karşılayacak bir düzeye çıkarmaktır. Bunun için bütün partilerin kararlı ve kesintisiz çalışması gereklidir. Tüm anti-emperyalist güçlerin toparlanması ve ilerici atılımlarda bulunması komünist ve işçi partilerinin birliğine bağlıdır» (*) dendi.

Komünist partilerin birliğinin işçi sınıfının elindeki en etkin silah olması nedeniyledir ki, burjuva ideologları enternasyonalizm ilkesini amansız saldırılarının baş hedefi olarak seçmişlerdir. Amaçları işçi sınıfı hareketini zayıflatmak, uluslararası işçi sınıfının çeşitli dallarını bütünden koparmak, partileri birbirine düşürmektir.

Dönek revizyonist unsurların da desteğiyle 'ulusal komünizm, ya da 'Marksizmin çoğulculuğu' gibi fikirler öne sürülerek işçi sınıfı partilerini gözden düşürmek, işçi sınıfına yeni saldırılar düzenlemek, işçi sınıfı sömürüsünü yoğunlaştırmak ve olanak varsa sosyalist ülkelerde kapitalizmi yeniden canlandırmak için uğraşılır.

Anti-komünist ideologlar, işçi sınıfı hareketi içindeki farklılıkları mutlaklaştırarak ve bütünden soyut-

---

(*) **Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı, Moskova 1969, Prag 1969, s. 36.**

layarak, Marksizmden sapmadan doğan hataları Marksizmin 'aşınması' olarak göstermeye çalışırlar.

Günümüzde işçi sınıfı hareketi, 'iç' ve 'dış' diye niteleyebileceğimiz birtakım etkenlerle ilgili olarak bazı güçlüklerle karşı karşıyadır. Dış etkenlerle ilgili olarak, emperyalizmin siyasal, ekonomik ve ideolojik alanlardaki anti-komünist uygulamalarını son derece yoğunlaştırmış olması söz konusudur. Komünizme karşı mücadele alanları daha yaygınlaşmış, daha etkin ve ustalıklı mücadele yolları, 'zikzaklı burjuva taktikleri' siyasal manevralar, sözde bilimsel anti-komünist kavramlar, anti-komünist propaganda için yeni biçimler, yöntemler ve araçlar geliştirilmiştir. 'İç' etkenlere gelince ilk sözü edilmesi gereken, devrimci hareketin çeşitli kollarının marksist ilkeleri yeterince kavrayamamış ve özümleyememiş olmasıyla ilgilidir.

Dünya devrimci sürecinin uluslararasılaşması sonucu, milyonlarca insan siyasal etkinlik alanına yönelmiş, XX. yüzyılın devrim hareketine işçi sınıfının yanısıra yeni toplum katmanları da katılmıştır.

Lenin, «Kitle ittifakı sağlamak için her fırsattan, en ufak fırsattan bile yararlanmak» konusunda ısrar eder. «Bir müttefik geçici kaypak, güvenilmez ve şartlı olabilir. Bunu değerlendiremeyenler, Marksizmi, genel olarak çağdaş bilimsel sosyalizmi kavrayamamış olanlardır» (*) Komünist cepheyi küçük burjuva ve köylü kitleleriyle genişletmek 'niceliksel' bir gelişme olup, her an 'niteliksel' bir tehlikenin tehdidi söz konusudur. Küçük burjuvaziyle yarı-proleter ve köylü kitleler, devrimci harekete önyargılarını, tutarsızlıklarını, milliyetçiliklerini, anarşik sabırsızlıklarını getirirler

(*) V. İ. Lenin, **Toplu Eserler,** cilt 31, s. 70-71

Lenin, «Bu koşullarda, küçük burjuva dünya görüşünün, geniş işçi sınıfı partilerinin saflarında tekrar tekrar ortaya çıkacağı açıktır.» (*) demiştir.

İşçi sınıfı hareketi içindeki farklılıkların nedenlerini inceleyen Lenin, «Eğer bu hareket, olağanüstü bir amaç ölçütüyle değerlendirilmez de, kendi halinde kişilerin doğal hakereti olarak ele alınırsa, ona giderek sayısı artan yeni 'birlikler'in katılmasının ve emekçilerin değişik kesimlerinin harekete ilgi duymasının sonucu olarak, kuram ve taktik alanında dalgalanmalar, eski yanlışların yinelenmesi, modası geçmiş görüşlerin ve yöntemlerin geçici değişikliklerle yeniden ortaya çıkması kaçınılmaz olur» (**) der.

Bu noktada ciddi bir sorunla karşı karşıya kalmaktayız: Kalıpçılıktan ve dogmatizmden uzak, «gerçek bilimsel sosyalist doktrini herkesin dili haline getirmek için» (***) sabır, yorucu çaba ve düşünceyi geretiren yaratıcı Marksizmin benimsenmesini sağlamaya çalışmak gerekir. Buna 'zamanın dili'ni de eklemek yerinde olur.

Anti-komünist ideoloji ve politika, burjuva ve revizyonist fikirler, onlara karşı güçler etkin mücadeleyi bıraktıkları zaman son derece tehlikeli olurlar. Anti-emperyalist toplumsal tabanın genişleme aşamasında, bu duruma karşı gereken dikkatin gösterilmesi çok önemlidir.

Ortaya çıkan çelişkileri yenmenin başlıca koşulları, devrimci süreç içinde işçi sınıfının egemenliği, Marksizm-Leninizmin sınıfsal ve siyasal güç dengesinin ışığında yaratıcılıkla geliştirilmesi ve oportünizm, revizyonizm ve dogmatizme karşı mücadeledir

---

(*) **a.g.e.**, cilt 15, s. 39.

(**) **V.İ. Lenin, Toplu Eserler**. cilt 16, s. 348.

(***) **a.g.e.**, cilt 30, s. 162.

Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısında, dünya işçi sınıfı hareketinde ortaya çıkan farklılıklar ve güçlülüklerin derinlemesine bir çözümlemesi yapılarak bunları yenmenin pratik yolları gösterilmiştir. Toplantının yapılması, alınan kararlar, hareketin birliğine verilen önem, emperyalizme karşı mücadelede kararlılık, Marksizmin 'ulusallaştığı' ya da 'kaymaya' yöneldiği yolundaki sözlerin asılsızlığını ortaya koymaktadır. Birliği güçlendiren önemli etkenlerden tir. Toplantının yapılması, alınan kararlar, hareketin etmeleridir. İkili danışma kurulları, uluslararası toplantılar, marksist-leninist kuram ve işçi sınıfı hareketine ilişkin güncel sorunların tartışıldığı konferanslar buna örnektir.

SSCB Komünist Partisi Merkez Komitesinin 1973 yılının Nisan ayındaki toplantısında şöyle denmiştir. «SBKP emperyalizme karşı mücadelesinde, her zaman olduğu gibi, Leninist yola bağlı bir dış politika izleyerek sosyal gelişme ve bağımsızlık için çalışan halklara destek olacaktır. Marksist-leninist ilkelere dayanan komünist hareketin ideolojik ve siyasal birliğini sağlamak için aralıksız çalışan SBKP MK bu amaca ulaşmak için kardeş partilerle somut girişimlere hazır olduğunu bildirir.»

Şu anda uluslararası işçi sınıfı hareketi en etkili siyasal güçtür. İnsanlık tarihinde bugüne dek ne bir parti ne de bir siyasal kitle eylemi işçi sınıfı partilerinin ve onların başını çektiği uluslararası işçi sınıfı hareketinin düzeyinde varlık gösterememiştir.

Faşizme ve gericiliğe karşı mücadelede verilen ağır kayıplara, pek çok ülkede komünistleri yasa dışı ya da yarı yasal çalışmaya zorlayan anti-kömünist yasalara, baskıya ve sürekli takibe karşın dünya işçi sınıfı hareketi gelişmekte, güçlükleri başarıyla yen-

mekte, sınıf mücadelesinde yeni deneyimler kazanmakta ve emperyalizme aralıksız, güçlü silleler indirmektedir.

MODERNLEŞME VE ÜÇÜNCÜ DÜNYA

Günümüz tekelci burjuvazisinin, Afrika, Asya ve Latin Amerika'nın gelişmekte olan ülkelerdeki, ekonomik ve sosyo-politik gelişmeyi en basmakalıp biçimde yorumlaması, emperyalizmin ulusal bağımsızlık hareketlerine karşı yürüttüğü politika ve takındığı tavır modernleşme kuramında tam yansımasını bulmaktadır. Üçüncü dünyayı kapma ve evrimini etki altına alma mücadelesi emperyalizmin ekonomik, siyasal ve ideolojik alanlardaki stratejisinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Ulusal kurtuluş hareketleri, dünya devrimci sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır; başarıya ulaşması son aşamada, dünya sosyalist sisteminin ve tüm uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinin başarısı demektir. Son çözümleme de bu başarı, çağımızın temel çelişkisinin sosyalizm lehine çözülmesi olacaktır. Bu nedenledir ki ulusal kurtuluş süreci anti-emperyalist sınıf mücadelesinin ekonomik, sosyo-politik ve ideolojik alanlardaki somut belirtisidir.

Ulusların ekonomik ve politik bağımsızlık hareketi demokrasi mücadelesi, anti-emperyalist mücadele 'yoluyla' sosyalizme doğru gelişen iki yönlü bir süreçtir. Gelişmekte olan ülkelerde de tüm 'dış' çelişkiler bileşimi toplumsal, ekonomik ve siyasal olgunluk düzeyine ve sınıfsal güçler dengesine bağlı olarak çeşitli sınıfların ve toplumsal grupların birbirleriyle ilişkile-

rinde güçlerin ilerici ve gerici diye az çok belirgin bir biçimde ikiye bölünmesi yoluyla yansır. Anti-emperyalist mücadele alanına giren değişik düşüncedeki katmanlar toplumsal bileşimi (proletarya, yarı-proletarya, köylüler, ulusal burjuvazinin bir kesimi, ve küçük burjuvazi) ilerici hareketin tutarlılığını etkiler.

Bu koşullarda emperyalizm yanlısı güçler (komprador burjuvazi, büyük oligarşi ve küçük burjuvazinin bir bölümü) yabancı tekellerin desteğiyle yaratılan elverişli ortamda sosyal demagoji ve siyasal kaypaklıklara hız verirler. Bu güçler 'halkın çıkarlarını' bütünüyle ulusçu, anti-emperyalist güçlerden sözde soyutlanmış, dünya sosyalist düzeninden ve uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinin başarılarından kopuk ve bağımsız olarak göstermeye çalışırlar, Böylece ülkenin ilerici gelişmesini engellerler.

Sosyalizmin apansız gerçekleşmediği herkesçe bilinir. Sosyalizmin kapitalizme karşı olan tartışmasız üstünlüğü, belirli bir örgütlenme ve bilinç düzeyine ulaşmadan sağlanamaz; bunun için de her ülkenin gelişme düzeyine bağlı olarak belli bir olgulaşma süresine gereksinme vardır.

Üçüncü Dünya'nın gelişmekte olan ülkelerinin de yüzyıllar boyu süregelmiş sosyo-ekonomik gerilikten ve sömürge düzeni, etnik, dinsel, toplumsal vb. önyargılı ve kasıtlı tutumlar yüzünden düşük olan genel kültür düzeyinden kurtulmaları için belli bir süreye gereksinmeleri vardır. Büyük ölçüde sanayileşme, tarım reformu, demokratik ve kültürel değişiklikler, yabancı sermayenin ulusallaştırılması vb. değişimlerin oluşması kaçınılmazdır. Bu süreç içinde, uzmanlaşmış ulusal kadroların yokluğu, yönetim deneyimine sahip olmama, sağ kanattaki güçlerin amansız direnişi gibi çeşitli engellerle karşılaşılmaktadır.

Üçüncü Dünya ülkelerinde hâlâ dikkati çeken önemli bir noksanlık işçi sınıfının yeterli nitel ve nicel bir güç haline gelmemiş olmasıdır. Çoğunlukla proletarya belirgin bir sınıf türdeşliği (homojenliği) gösterememektedir.

Üçüncü Dünya ülkelerindeki emek ordusunun boyutları ve yapısı incelendiğinde (örneğin Asya'da) çalışan nüfusun % 70'inin tarım işçiliği yaptığı görülür. Nüfusun % 17'si ticaret ve memuriyette, yalnız % 13'ü sanayi o da çoğunluk el zanaatlarında çalışmaktadır. Dünya proletaryasının en genç dalı olan Afrika'da da işçi sınıfının durumu farklı değildir. Ancak, çok zıt durumlara da rastlandığı bir gerçektir: Güney Afrika'da ücretli işçilerin oranı % 70, Rodezya'da % 50 iken, başka Afrika ülkelerinde bu sayı % 10-5'e düşmektedir. Genellikle ücretli işçilerin oranı düşüktür ve sürekli işçi olanlar tüm ücretlilerin % 10-15'ini geçmez.

Lâtin Amerika'da sınıfsal güç ilişkileri (korelasyonu) daha elverişlidir. İş bulan nüfusun % 47'si tarımda, % 28'i genel hizmetlerde, % 25'i sanayi, inşaat ve ulaşımda çalışmaktadır. Tüm çalışanlar içinde ücretlilerin oranı % 61'dir.

İşçi sınıfının Üçüncü Dünya ülkelerinde sayıca görevli olarak az olması ve sınıf mücadelesi için gerekli deneyimlerden yoksun bulunması her durumda ve her yerde toplumsal değişimlerde öncülük etmesini, çıkarlarını etkin olarak savunmasını, kitleleri devrimci mücadeleye çekmesini, iç ve dış gericiliği göğüslemesini engellemektedir.

Aynı zamanda gelişmekte olan ülkelerde toplumsal yapının dinamikleri, ücretlilerin sayısının hızla arttığını, en çok daha sınıfının nicel gücünün fazlalaştığını göstermektedir. Güney ve Güneydoğu Asya'da 1969 da sanayi işçilerinin sayısı 1953'tekinin iki katına ulaş-

mıstır. Güney Afrika ve benzeri bazı Afrika ülkelerinde güçlü işçi sınıfı birlikleri hızla gelişmektedir. Latin Amerika'da son 18 yılda endüstri işçilerinin sayısı % 61, inşaat işçilerinin % 64, maden işçilerinin % 100 artmıştır. Şili, Arjantin, Urguay ve Venezuella gibi bazı ülkeler ise proleterleşmede nerdeyse Avrupa düzeyine yaklaşmış bulunmaktadırlar.

İşçi sınıfının sayısal gücü çok önemlidir, ve bu oran Üçüncü Dünya'da hızla artmaktadır. Ne var ki, proletaryanın gücü, örgütlenme yeteneği, saygınlığı, burjuvazi ve egemen sınıflara karşı halk kitlesi üzerindeki etkinliği, tüm sömürülen sınıfları kurtuluş mücadelesinde çevresinde toplayabilmesiyle ölçülür.

Bu gücü sayesinde işçi sınıfı, devrimci ulusal kurtuluş hareketine egemen olur, partisi ise tüm emekçilerin siyasal öncülüğünü üstlenebilir.

Sonuç olarak işçi sınıfının burjuvazi ve öteki yönetici sınıflara karşı yalnız olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu mücadelenin işçi sınıfı yararına sonuçlandırılması önemlidir. Ancak o zaman tutarlı bir zafer elde edilebilir. Lenin, «Tarihsel süreç içinde proletaryanın gücü, genel nüfus içindeki oranıyla karşılaştırılamayacak kadar büyüktür.» (*) demiştir.

Üçüncü Dünya ülkelerinde işçi sınıfı nüfusunun göreli azlığı sık sık çeşitli oportünist eğilimlere yol açmaktadır. Lenin, proletaryanın devrimci gücünden kuşkuya düşen ve uzlaşmacı bir tutum içine girenleri şiddetle kınamıştır.

Kitlelerin proleterleşmesiyle işçi sınıfı arasındaki bağıntıya dikkati çeken Lenin «Böyle bir devrimi gerçekleştirmek için kitlelerin çoğunluğunun tam prole-

(*) V.İ. Lenin, **Toplu Eserler**, cilt 3, s. 31.

terleşmesi gerektiğini düşünmek büyük bir yanılgı olur,» (*) demiştir.

Lenin'in bu sözleri özellikle bu gün için çok geçerlidir. Anti-emperyalist ulusal bağımsızlık hareketi, dünya sosyalizminden, uluslararası işçi sınıfı hareketinden SSCB ve öteki sosyalist ülkelerde sosyalizmin kuruluşu sırasında edinilen devrimci mücadele deneyimlerinden destek almaktadır.

Sovyet dış politikasının enternasyonalist sınıf özelliği, emperyalizmin saldırganlıklarına şiddetle karşı koyuşu, emperyalizme karşı silahlı mücadele veren halklara, çıkar gözetmeksizin büyük çaptaki yardımlarıyla açıkça ortaya çıkmaktadır. Sovyet dış politikasının enternasyonalist tutumunun en canlı ve yalın örneği, Sovyetler Birliği'nin yiğit Vietnam halkına gösterdiği dostluk ve dayanışmadır. Vietnam'daki savaşı, Vietnam halkının çıkarlarına uygun düşecek biçimde sona erdirmek Sovyetler Birliği dış politikasının başlıca amacıydı. Vietnam'da anlaşmaların imzalanmasından sonra da Sovyetler Birliği barışın sürekliliği için çalıştı, Vietnam halkına, kendi ülkesinin efendisi olma ve içişlerini ulusal amaçlara uygun biçimde yürütme hakkını korumakta destek oldu. Sovyetler Birliği, Vietnam halkının Vietnam Demokratik Cumhuriyeti'ni güçlü bir sosyalist devlet haline getirmekteki kararlılığını yürekten desteklemekte, dünyadaki etkinliğinin artmasına yardımcı olmaktadır. Vietnam İşçi Partisi MK Polit büro Üyesi, Başbakan Yardımcısı ve Dış İşleri Bakanı Nguven Duy Trinh 30 Ocak 1973'de Moskova'da «Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin Vietnam halkına yaptıkları büyük ve etkin yar-

(*) V.İ. Lenin, **Toplu Eserler**, cilt 15, s. 39

dım zafere ulaşmamızda son derece önemli bir etkendir» demiştir.

Sömürgeciliğe ve yeni sömürgeciliğe karşı dövüşen ulusal bağımsızlık savaşçılarına çıkar gözetmeksizin yardım etmesi, Sovyet dış politikasının sınıfsal yapısını belirleyen özelliklerden biridir. Bengaldeş halkına özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinde Sovyet Birliğinin gösterdiği yoğun diplomatik ilgi manevi ve siyasal destek bunun kanıtıdır. Gine-Bisau, Angola ve Mozabik'de Portekiz sömürgeciliğine silahla karşı koyan halklarla Sovyetler Birliği'nin nasıl bir dayanışma içinde olduğuna dünya tanıklık etmiştir. SSCB'nin 50. yıl kutlama töreniyle ilgili bir toplantıda konuşan Gine ve Verde Burnu Afrika Bağımsızlık Partisi Genel Sekreteri Amilcar Cabral, «SBKP tüm anti-emperyalist güçlerin, özellikle ulusal kurtuluş hareketlerinin en tutarlı ve sadık dostudur,» demiştir. Sonradan Cabral emperyalizmin kiralık katilleri tarafından hunharca öldürüldü. Sovyet Barış Programı sömürgeciliğin kalıntılarıyla savaş ve özgürlüğünü kazanan ülkelerin ulusal bağımsızlık ve toplumsal gelişmesi için yeni mücadele yollarının aranması anlamını taşımaktadır.

SBKP'nin Sovyet hükümetinin uluslararası etkinliği, barış içinde bir arada yaşama ilkesini farklı toplumsal düzenlere sahip ülkelerde tüm dünya devrimci kurtuluş hareketlerinin çıkarlarını gözeterek en tutarlı şekilde uygulama amacına yöneliktir. Bu nedenledir ki, enternasyonalizm ilkesi, özgürlük savaşı veren tüm halkların desteklenmesi, ulusal bağımsızlık ve sosyal gelişme, Sovyet dış politikasının şaşmaz ilkesi olmuştur.

Günümüz dünya politikasında Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın ilerici devletleri giderek uluslararası bir önem kazanmaktadır. Sovyetler Birliği'nin anti-emper-

yalist, barışçı bir dış politika güden gelişmekte olan ülkelere tutarlı bir destek olması, hükümetleri ve ilerici güçler ile kardeşçe ilişkiler kurması, bu alanda çok verimli olmuştur.

Tarih Lenin'in ekonomik koşulların belirli bir olgunluğa erişmesi ve öteki nesnel koşulların (kapitalizmin genel bunalımı, emperyalist ilişkilerde doğan çelişkiler, emperyalist ilişkiler zincirinde zayıf bir halkanın ortaya çıkması vb.) elverişli olmasıyla politikanın özellikle önplana çıktığı ve etkin bir role sahip olduğu tezini doğrulamıştır. Ancak işçi sınıfının siyasal bir güce sahip olmasıyla ekonomik ilişkiler tutarlı bir gelişme ve ilerleme gösterebilirler. Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin geçirdiği deneyim bunu kanıtlamaktadır.

Kimi zaman işçi sınıfı partisi önemli ekonomik başarılar elde etsede, bu tutuculuğun nihai yenilgisi veya ilerici devrimci güçlerin kesin zaferinin güvencesi ya da devrimsel sürecin geri çevrilemeyeceğinin garantisi olarak yorumlanmamalıdır. 'Kimin kazanacağı' konusu tümüyle siyasal kapsamında düşünülüp kararlaştırılmadığı zaman ortaya çıkan durumlardır bunlar.

Benzer bir durum, 1970-73 arasında Halk Birliği Koalisyonu'nun, yani Komünist ve Sosyalist partiler den oluşan sol güçlerin iktidarda olduğu Şili'de ortaya çıkmıştır. Devrimci hükümet, yabancı ve yerel tekellerin devletleştirilmesi, latifunduyaların kamulaştırılması, işçi ve emekçiler yararına gelir dağılımının yeniden düzenlenmesi gibi bir dizi önemli tedbiri uygulamayı başarmıştı. Ancak, parlamentoda sağ kanat tutucu güçlerin çoğunluğa sahip olması, muhalefetin girişimiyle alınan önlemlerin engellenmesine, ülkenin gelişmesinin ve ekonomik ilerlemesinin durdurulmasına

olanak verdi. Hükümetin ilerici tekliflerinin reddedilmesi, örneğin Halk Birliği Hükümeti'nin ilerici reformlar yapmasını engellemek için bütçenin önemli bölümlerinin reddedilmesi, gerici yasaların kabulü, ulusallaştırma ve yatırımları devletleştirme yolunda alınan önlemlerin yasa dışı olduğunun ilan edilmesi gibi engellemeler yapıldı.

Şili'deki faşist askeri darbe, tüm dünyaya iç ve dış gericiliğin gerçek yüzünü, emperyalist güçlerin Halk Birliği Hükümeti'ne karşı besledikleri insanlık dışı kini açığa çıkardı.

11 Ekim 1973'te Şili Komünist Partisi'nin «Şili Halkına» yayınladığı bildiride şöyle deniliyor:

«11 Eylül askeri darbesi, ülkeyi tarihin bugüne dek tanık olmadığı bir terör ve vahşete sürüklemiştir. Tüm demokratik hareketler, özellikle işçi sınıfı hareketi, ne ülkemizde, ne de Latin Amerika'da benzeri görülmemiş bir kin ve vahşetle bastırılmıştır...

«Askeri cuntanın her eylemi, Halk Hükümetine karşı güçlerin sözde savunduğu ilkelerin bütünüyle yadsımasıdır. Demokrasiden söz ettiler, diktatörlük kuruyorlar. Özgürlükten söz ettiler, toplama kampları örgütlüyorlar. İnsana saygıdan söz ettiler, oysa insanlar hergün sorgusuz, yargısız öldürülüyor...

«Faşist cunta hiçbir ulusal ve yurtsever eğilimin temsilcisi değildir. Özü yurtseverliğe karşıdır. Şili'nin bağımsız bir ülke olarak çıkarlarına aykırı hareket etmektedir. Cunta emperyalizmin ve içteki gericiliğin faşist silahıdır.»

Politika ve ekonomi arasındaki çelişkili diyalektik ilişki, en fazla gelişmekte olan ülkelerde açık seçik görülür. Günümüzde emperyalizmin Üçüncü Dünya ülkelerini ekonomik bakımdan kendine bağlamak için yapmayacağı şey yoktur. Fakat ekonomik bağımlılık

ilişkilerinin, olağanüstü önemine karşın, politik alanda, özellikle siyasal bağımlılık konusunda, benzer sonuçlara yol açacağı söylenemez. İşçi sınıfı emperyalizme karşı yürüttüğü siyasal mücadelede bu olgudan hareket etmektedir. Ne var ki, emperyalistler de aynı olgudan tedirgin edici sonuçlara varmaktalar. Bu nedenle, emperyalistler Üçüncü Dünya ülkeleriyle ilgili ekonomik etkinliklerinin her adımını, yalnızca ekonomik çıkar gözeterek değil, emperyalizmin amaçlarına uygun olarak ve komünizme karşı uzun vadeli siyasal hesaplarla atmaktadırlar. Üçüncü Dünya sorunları uzmanı Amerikalı Robert Asher, çözümün gelişmekte olan ülkelere sınırsız olanaklar sağlamak olmadığını açıkça belirtmektedir. Ekonomik gelişmenin istenilen siyasal ve toplumsal değişikliklere yol açacağını kesinlikle söylemekte mümkün değildir. (*)

Üçüncü Dünya'da sağ ve sol güçlerin ekonomik sorunların çözülmesiyle ilgili mücadelesi, aslında siyasal nedenlerden ileri gelmektedir. Süren mücadele hangi ülke söz konusuysa, bu ülkenin ekonomik gelişmesini yönetecek ve yönlendirecek gücü elde etmek için yapılan siyasal bir mücadeledir. Politika ile ekonominin ilişkisinin böyle anlaşılması, Marksist klasiklerde sürekli vurgulanan ekonominin büyük önemine ilişkin temel yasayla çelişkili değildir. Ne var ki, bu anlayış hükümetin üretimin gelişmesinde ya da gerilemesinde oynadığı etkin rolü ortaya çıkarmaktadır.

Bu koşullarda işçi sınıfının ve tüm emekçilerin siyasal eğitimi, devrimci süreç içinde proletaryanın rolünün ne olduğunun anlaşılması, marksist-leninist ideolojinin kavranması, sınıf bilincinin oluşturulması, tari-

(*) R.E. Asher, **The United States and the Developing Nations** - ABD ve Gelişmekte olan Uluslar, New York 1965, s. 176

hin akışını değiştirmeye yeltenen burjuva ve revizyonist sapmaların eleştirisi ve anti-komünist suçlamaların sergilenmesi büyük önem taşımaktadır. Çağımızda halk kitlelerinin daha çok etkinlik kazanması, çalışan kitlelerin, özellikle işçi sınıfının, siyasal ve devrimci sınıf bilincini geliştirmesi zorunludur.

Modernleşme kavramının yandaşları, gelişmekte olan ülkelerde olayların gerçek durumunu, ekonomik ve siyasal güçler arasındaki ilişkiyi saptırırlar. İşçi sınıfının siyasal egemenliğine sahip olması gibi temel bir sorunu örtbas ederler. Hâlâ emperyalizmden yana bir politika sürdüren ülkeler, 'demokratik bir siyaset izleyen uluslar' olarak anılır. Buradan gelişmiş kapitalist ülkelerin emperyalist tekellerinin yayılma politikası anlaşılmaktadır. Ekonomik güçlerin mücadelesi bütünüyle sanayi düzeyinde ele alınmakta, toplumsal farklılaşmaların 'yeni' ve bir anlamda temel belirtisi olarak kabul edilmektedir.

Böylece devrimci dönüşümler gelişmekte olan ülkelerin gündeminden kalkmakta, sağ ve sol güçlerin siyasal mücadelesi gereksiz görülmektedir. Sınıfsal yaklaşımla ele alınan toplumsal gerçeklerin çözümlemesi ve çatışan siyasal güçlere verilen önem 'modası geçmiş' olarak nitelendirilmektedir. Emekçi kitleleri görevlerinden saptıran politik yana kasıtlı olarak hiç önem vermeyen bu tutumun, çok belirgin bir siyasal ve ideolojik amacı vardır.

Burjuva politikacıları ve ideologları, ulusal kurtuluş hareketleriyle kapitalizm ve sosyalizm arasındaki mücadelenin ilişkisini görmezlikten gelememektedirler Ağırlığın sosyalizmden ve komünizmden yana kayması, sosyalist gelişme umutlarının Üçüncü Dünya ülkelerinde kök salması, kapitalizme karşı sert eleştirilere ve yoğun mücadelelere yol açmaktadır Bu koşullarda,

burjuvazinin ideologları ve politikacıları, sosyalizmin gözden düşürülmesi ve kapitalizme mazaret bulunması gibi ikili amaca yönelik çalışmalara başlamışlardır.

Emperyalistlerin ulusal kurtuluş hareketlerine karşı kullandıkları silahlar, 'insanların zihinlerini ele geçirmeyi' amaçlayan bir sürü 'kuramsal' araç ve propaganda hilelerini içerir. Bu yollarla insanlar, anti-komünist tuzağa düşürülmeye çalışırlar.

Anti-komünizm ideologları, gelişmekte olan ülkelerin halklarına çok cazip görünen sosyalist düşünceyle başetmek zorundadırlar. Sosyalizmi kötülemek amacıyla onun sadece 'görünüşte' gelişmeyle ilgisi olduğu öne sürülür. 'Modernleşme' kuramcıları, sosyalizmin başarılarının bile 'modernleşme'nin sonucu olduğu savındadırlar. Örneğin Lipset, «sosyalizmin ve komünizmin bir ölçüde güçlü olması, bağımsızlık ideolojisi, hızlı ekonomik gelişme, sosyal modernleşme ve eşitlikle simgesel bir bağ kurmuş olmasındandır» (*) demektedir.

Sosyalist gelişme umudunun kitleler tarafından benimsenmesinin nedeni sosyalizmin bağımsızlığı güvence altına alan, hızlı ve istikrarlı ekonomik gelişme, ilerici toplumsal dönüşümler, gerçek demokrasi ve eşitlik sağlayan bir düzen oluşudur. Bugün sosyalizmin uygulandığı ülkelerin geçirdiği deneyimler, ekonomik ve sosyo-politik gelişmenin sosyalizmden ayrılamayacağını göstermiştir.

Yüzyıllar boyu kapitalizmin egemen olmasına karşın, Üçüncü Dünya ülkelerinde ekonomik ve sosyo-politik dönüşümlerin gerçekleşmemiş bulunması, kapitalizmin geriletici niteliğini kanıtlamaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin halkları, insanlığa düşman, acımasızca sömüren, ekonomik ve politik gericiliği körük-

(*) Seymour Martin Lipset, a.g.e. s. 201.

leyen, milyonlarca emekçiyi saldırgan savaşlar, yoksulluk ve yokluğa iten bir düzen olduğu için, kapitalizme karşı koyarlar.

Emperyalistlerin kitleleri yanıltmaları giderek zorlaşıyor. Ne 'alışagelmiş' yollar, ne 'modernleşme' yutturmaları, ne de 'ilerleme', 'özgürlük' ve 'barış' palavraları söküyor. Amerika'nın öncülüğünde Latin Amerika ülkelerindeki ilerici hareketleri önlemek için 1961 de girişilen ünlü 'Gelişme İçin Birlik Paktı'nın olumlu bir sonuç vermediği konusunda Üçüncü Dünya'nın tanınmış uzmanları Jerome Levinson ve Juan de Onis birleşiyorlar. **Yolunu Şaşıran Birlik** adlı kitapta, «Gelişme İçin Birlik on yılda başarı yerine yenilgi, uyum yerine anarşi, umut yerine karamsarlık getirdi. Birlik çözüm vaadettiği hiçbir temel çelişkinin üstesinden gelememiştir.» (*) denilmektedir.

'Modernleşme' görüşünden hareketle ortaya çıkan soyut önerileri, somut ve uygulanabilir bir biçime sokmak amacıyla Birlik, Latin Amerika'nın topyekün modernleştirilmesine ilişkin geniş çapta bir yayın programını yürürlüğe koydu. Hızlı sanayileşme, ücretlere zam, yaşama düzeyinin yükseltilmesi, cehaletin giderilmesi vb. üzerine bol bol slogan atıldı. Ancak gerek ekonomik, gerekse politik alanda Birlik gerici bir rol üstlendi. Reklamı yapılan yardım, Latin Amerika ülkelerine 20 milyon dolarlık yabancı devlet ve özel sermaye yatırımları biçiminde girdi. Modernleşmeyi uygulamada başrolü Amerika almıştı. Bu konudaki incelemeler, 'yardım'ın aslında, Latin Amerika'dan sermaye elde etmek için yapıldığını göstermektedir. Böylece,

---

(*) Jerome Levinson ve Juan de Onis, The Alliance That Lost İts Way yolunu şaşıran Birlik, Chicago, Quadrangle Books 1970 s. 370.

1961-69 yılları arasında Latin Amerika ülkelerinden çıkan 7.1 milyar dolar, ABD'deki özel şirketlerin hesabına geçmiştir.

Birliğin anti-komünist çalışmaları, Latin Amerika'daki siyasal etkinliği sıkı bir denetim altında tutmak, devrimci hareketlerin gelişmesini ve komünizmin 'sızmasını' önlemek biçiminde özetlenebilir. Bu durumda Üçüncü Dünya ülkelerinde bu birlik için 'Gelişme İçin Birlik' yerine 'Gelişmeye Karşı Birlik' denmesine şaşmamak gerek.

Gelişmekte olan ülkelerle ilgili emperyalist politikanın başarısızlığı, başka örgütlerin faaliyetinde de kendini göstermektedir. 1961 de ortaya çıkan 'Barış Gönüllüleri' buna örnektir. Amerika'nın bu 'soylu elçileri' ve 'gönüllüleri'nin Üçüncü Dünya ülkelerine gönderilmeleri görünüşte, cehaletin ortadan kaldırılması, çocuklara parasız sağlık hizmetleri vb. gibi son derece insancıl amaçlar gütmektedir. Başlangıçta gelişmekte olan ülkelerin çoğu 'yardımsever' Amerikan politikasına kanarak gönüllüleri kabul etmek için resmi anlaşmalar bile yaptılar. 1967'de Afrika, Asya ve Latin Amerika'nın 58 ülkesinde ondört binden fazla Barış Gönüllüsü çalışmaktaydı. (*)

Barış Gönüllüleri örgütünün kurucularının da kabul ettiği gibi, örgütün temel amacı, gelişmekte olan ülkelerde komünizme karşı koyacak etkin bir ortamın oluşmasını sağlamaktı. Gerici rejimlerin desteklenmesi, karşı devrimci darbelere katılma, seçim kampanyalarını bulandırma gibi eylemler, örgütün anti-komünist programı uyarınca uygulanmıştır. Sonunda Ame-

(*) ABD'nin ardından Federal Almanya (Alman Kalkınma Servisi) İngiltere, Kanada, Belçika, Japonya, Hollanda, Avustralya. Yeni Zellanda ve bazı başka ülkeler de «Gönüllü» ekipler kurma yolunu tutmuşlardır.

rikan 'Gönüllüleri' casusluk niteliğinde bilgi topladıkları gerekçesiyle bir çok ülkeden kovuldu.

Gelişmekte olan ülkelerde emperyalist ideoloji ve politikanın geleceği olmadığından, burjuva ideologları bunalımdan çıkmak için yeni yollar aramaktadırlar. Bunların çoğu, özellikle, 'modernleşme'nin tellallığını yapanlar, gelişmekte olan ülkelerdeki devrimci eylemlerin halkın bilincini artırdığının, sosyalizme ve komünizme karşı sempati uyandırdığının (Solcu hareketlerin desteklenmesi) ve anti-emperyalist mücadeleye hız kazandırdığının farkına varmaya başlamıştır. Kitlelerin siyasal bilincinin artması, bilimsel ve teknolojik devrimin nesnel gereksinmelerine de bağlıdır. Çünkü bilimsel ve teknolojik devrim, özel bilgi dallarının gelişmesi ve yayılmasıyla sınırlı kalmayıp, genel eğitim ve kültür düzeyinin yükselmesine de yaramaktadır.

Bilimsel ve teknolojik devrimin, emekçilerin siyasal etkinliklerine belirgin, çoğu kez dolaylı, fakat uyarıcı bir etkisi vardır. Böylece bir yandan bilimsel ve teknolojik gelişmenin önüne geçilemezken, öte yandan bilimsel ve teknolojik gelişme sonucu gitgide sayıca büyüyen emekçi kitlelerin siyasal bilinçlenmesi, anti emperyalist duyarlılıklarının artması, ve kendi güçlerinin bilincine varmaları da engellenememektedir. İşte kapitalist koşulların derin ve uzlaşmaz çelişkisi bu ikilemde yatmaktadır.

Anti-komünizm ideologlarının özellikle tedirginlikleri, emekçi kitlelerin artan siyasal eylemleri ve sosyalizmin en adil düzen olduğu sonucuna varmaları ve sosyalizmin zafere ulaştığı ilk ülke olan Sovyetler Birliği'nin ekonomi, bilimsel ve teknolojik ilerleme, politika, kültür ve eğitim alanlarında kazandığı başarıları yadsıyamazlar. Ancak, bu günkü Sovyet gerçeğini görmezden gelmeğe ve büyük tarihsel deneyimi etki-

sizleştirme çabası içinde bir takım uydurmalar ve hayali kusurlarla Sovyet halkının başarılarının Komünist Partisi'nin öncülüğüne, onun siyasal ve örgütsel çalışmasına bağlı olmadığını kanıtlamaya çalışırlar. Bu nedenle, SBKP'nin Sovyet halkının sosyalizmi kurma yolundaki yaratıcı çabalarına yön verdiğinin ve öncü rolünün bilincinde olan burjuva ideologları, onu başlıca saldırı hedefi olarak seçmektedirler. Amerikan Sovyetoloğu Charles Wilber'in **Sovyet Modeli ve Az Gelişmiş Ülkeler** adlı kitabı buna örnektir. Wilber «Sovyet Modelini uygulamak için Komünist Partisinin gerekli olup olmadığı», sorusunu ortaya atmaktadır. Son ra kendi sorusunu «Sovyet modelinin uygulanması için bir işçi sınıfı partisinin varlığını gerektirecek doğal bir neden yoktur,» (*) diye yanıtlamaktadır.

İşçi sınıfı partisini gözden düşürme çabalarının başlıca amacı, devrimci süreci kösteklemek, halkların sosyalizmi kurmalarını engellemektir. Çünkü Leninist bir işçi sınıfı partisi öncülüğü olmadan, emekçi sınıflar devrimci dönüşümle kapitalizmi alt edip sosyalizmi kuramazlar.

SSCB'de sosyalizmi kurma deneyimi, Sovyet toplumunun ekonomik, siyasal, ideolojik, bilimsel, teknolojik ve kültürel gelişmesinin her aşamasında karşılaştığı sorunları çözebilmesinin, partinin önderliğine bağlı olduğunu göstermiştir.

SBKP MK'nin Sovyetler Birliği'nin kuruluşunun 50. yılı hazırlıklarıyla ilgili bildirisinde, «İşçi sınıfı ve tüm emekçilerin hayati çıkarlarını gözeterek ve Lenin' in ulusal soruna ilişkin politikasını izleyerek, tüm ulus-

---

(*) Charles K. Wilber, **The Soviet Model and Underdeveloped Countries**-Sovyet Modeli ve Azgelişmiş Ülkeler, The University of North Carolina Press, Chapel Hill, 1969, s. 222

ları ve etnik grupları uluslararası kardeşlik beraberliğine eriştirecek yeni toplumun oluşması için gerekli dayanışmayı sağlayacak olan güç parti'ydi,» demiştir.

Sosyalizm yeni bir dünya düzenidir. Tarihin sınamasından geçmiştir. Tüm somut yollardan yararlanarak yeni sınıfsız toplumun kurulmasını amaçlar. 1969' da Moskova'da toplanan Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı'nda şu sonuca varılmıştır: «İnsanlığın temel gelişme yönü, dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı, tüm devrimci güçler tarafından belirlenmektedir.» (*)

Sosyalizmin ve komünizmin somut başarıları antikomünizme en ağır ve etkili darbelerdir. Anti-komünist kuram ve uygulamalara karşı başarıyla mücadele etmekte en yararlı yöntemse günümüz burjuva ideolojisinın anti-Marksizm ve revizyonizmin sağlam savlara dayanan eleştirel çözümlemesidir. Bu da ancak marksist-leninist kurama yaratıcı bir yaklaşımla devrimci öğretiyi değişen somut durumlara göre diyalektik ve materyalist açıdan sürekli geliştirerek ve marksist-leninist fikirleri yaygınlaştırarak sağlanabilir.

SBKP'nin 24'üncü Kongresi'nde L. I. Brejnev şöyle demiştir: «Kuramsal çalışma ortak enternasyonalist ve devrimci görevimizin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Dünyada kapitalist ve sosyalist güçler arasında süren mücadele, her renkte revizyonistin devrimci öğretiyi zayıflatma, komünist ve sosyalist eylemleri bulandırma girişimleri, kuramsal sorunlara ve kuramın yaratıcı biçimde geliştirilmesine çok dikkat edilmesi gerektiğini göstermektedir.» (**) Marksizm-Leni-

(*) **Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı, Moskova, 1969,** s. 13.

(**) **SBKP 24'üncü Kongresi,** s. 123.

nizmin yaratıcı bir biçimde geliştirilmesi, dünyadaki tüm komünistlerin anti-komünizme ve emperyalizme karşı mücadele eden ve dünya devrimci hareketini yepyeni ve daha üstün bir düzeye çıkarmaya çalışan devrimci güçlerin elinde en etkin bir silahtır.

SSCB'nin 50'inci yıldönümü dolayısıyla yaptığı konuşmada SBKP MK Sekreteri L.I. Brejnev, Sovyet politikasının sınıf anlayışını şu sözlerle açıklamıştır: «SBKP her zaman olduğu gibi bugün de, kapitalist ve sosyalist düzenler arasındaki ekonomik, siyasal ve ideolojik mücadelenin süreceği kanısındadır. Sosyalistlerin ve kapitalistlerin dünya görüşleri ve sınıfsal amaçları birbirine taban tabana zıt ve uzlaşmaz olduğundan, bunun böyle olması doğaldır. Amacımız, tarihsel bakımdan kaçınılmaz olan bu mücadeleyi, savaş tehlikesi olmayan bir alana, tehlikeli çelişkilerden ve azgın silah yarışından uzağa çekebilmektir. Bunun başarısı dünya barışının, tüm halkların ve devletlerin yararına olacaktır.» (*)

(*) L.I. Brejnev, **SSCB'nin 50. Yıldönümü**, Moskova 1972, s. 60

Dünya devrimci hareketi yeni yeni başarılar kazandıkça sömürücü güçlerin direniş ve saldırıları daha da artmaktadır. İçinde yaşadığımız dönemde, ideolojik saldırı, emperyalist ve gerici güçlerin faaliyetlerini özellikle yoğunlaştırdıkları bir alan durumundadır. Dünya devrimci hareketine yöneltilen ideolojik saldırıların temel biçimi ise anti-Sovyetizm ve genel olarak anti-komünizmdir.

Elinizdeki kitapta birincisi, Bulgaristan, ikincisi Sovyetler Birliği kaynaklı iki inceleme yeralmaktadır. Girgin Girginov 'Anti-Sovyetizme Karşı Mücadele : Temel Bir Görev' başlığını taşıyan incelemesinde anti Sovyetizmin geçirdiği evrimi, milliyetçilik ile ilişkilerini, uyguladığı taktik ve yöntemleri, anti-Sovyet cephede yeralan güçlerin niteliklerini değerlendirmektedir. Vladimir Mshvenieradze tarafından yazılmış olan 'Günümüzde Anti-Komünizm' başlıklı inceleme ise, çeşitli anti-komünist yazarların geliştirmeye çalıştıkları 'İdeolojisizleştirme,' 'Modernleşme', 'Çoğulculuk' gibi kuramları ele alarak bunların iç yüzlerini sergilemekte, anti-komünizmin revizyonizm ve milliyetçilik akımlarıyla olan bağlarını belirtmektedir.

Bu niteliğiyle, **Günümüzde Anti-Sovyetizm, Anti Komünizm**, Türkiye'de de çeşitli biçimler altında sürdürülen anti-komünist kampanyayı püskürtmek bakımından yararlanılabilecek bir başvuru kitabıdır.

25 LİRA